

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

VÝVOJ INSTRUKTORSKÉHO KURZU PRÁZDNINOVÉ ŠKOLY LIPNICE

Diplomová práce

(magisterská)

Autor: Klára Šindelková, Aplikovaná tělesná výchova

Vedoucí práce: Mgr. Radek Hanuš, Ph.D.

Olomouc 2016

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení autora: Bc. Klára Šindelková

Název diplomové práce: Vývoj Instruktorského kurzu Prázdninové školy Lipnice

Pracoviště: Katedra Aplikovaných pohybových aktivit, FTK UP Olomouc

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Radek Hanuš, Ph.D.

Rok obhajoby diplomové práce: 2016

Abstrakt: Předkládaná diplomová práce vytváří první ucelený přehled Instruktorských kurzů Prázdninové školy Lipnice (IK PŠL) včetně obsahové náplně těchto kurzů. Obsahy dvaceti ročníků kurzů v rozmezí let 1981 - 2015 analyzuje a na základě zjištěných změn popisuje vývoj jednotlivých předmětů i celkový vývoj IK PŠL. Dále práce analyzuje a interpretuje rozhovory s šéfinstruktory Instruktorských kurzů. Pomocí rozhovorů jsou získaná data uvedena do souvislostí a kontextu doby. V práci jsou využity dvě metody kvalitativního výzkumu: obsahová analýza dat a metoda orální historie.

Klíčová slova: Instruktorský kurz, Prázdninová škola Lipnice, výchova a vzdělávání v přírodě, obsahová analýza, orální historie, zážitková pedagogika.

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

Bibliographical identification**Author's first name and surname:** Bc. Klára Šindelková**Title of the master thesis:** Development Instructor Course Vacation School Lipnice**Department:** Adapted Physical Activity, FTK UP Olomouc**Supervisor:** Mgr. Radek Hanuš, Ph. D.**The year of presentation:** 2016

Abstract: The presented thesis introduces the first comprehensive overview in instructor's courses of Vacation School Lipnice (IK PSL), including their contents, or objects that have been pursued during individual courses. The thesis analyzes the contents of twenty courses (years 1981 – 2015) and on the bases of the changes discovered it describes the development of individual subjects and the overall development of IK PSL. Further it analyzes and interprets interviews with chief instructors of the instructor courses. Using interviews, the data are provided and put into the context of time. In the thesis, two methods of qualitative research are being used. Content analysis of the data and the method of oral history.

Keywords: Instructor course, Vacation School Lipnice, education and training in the nature, content analysis, experimental education.

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně pod vedením Mgr. Radka Hanuše, Ph.D., uvedla všechny použité odborné a literární zdroje a dodržovala zásady vědecké etiky.

V Olomouci, dne 30. 6. 2016

.....

V této práci bych ráda poděkovala především vedoucímu práce, Mgr. Radkovi Hanušovi, Ph.D. za podporu a odborné konzultace, kterým při svém pracovním vytížení věnoval čas. Dále bych ráda jmenovitě poděkovala sestře Kamile Šindelkové, Adélce Dvořáčkové a Veronice Beranové, které mi v průběhu tvorby práce byly velkou oporou, poskytovaly mi své zázemí a byly tu pro mě, když vše nešlapalo podle představ. Michalovi Vičarovi, Šárce Tomáškové a Jakubovi Sklářovi bych ráda poděkovala za jejich čas, který mi věnovali v průběhu finalizace práce. Zásadní dík patří také šéfinstruktorům: Petrovi Holcovi, Michalovi Stránskému, Danielovi Drahanskému, Milanovi Hanušovi a Otovi Holcovi nejen za poskytnuté rozhovory a zapůjčení osobních dokumentů, bez kterých by tato práce nikdy nevznikla, ale i za jejich vstřícný přístup, podporu a osobní obohacení, které jsem si ze schůzek s nimi odnášela. V neposlední řadě patří velký dík mému mamáčkovi za to, že je a rodině, která mi byla podporou po celou dobu studia.

V Olomouci dne 30. 6. 2016

.....

OBSAH:

1 ÚVOD.....	7
2 PŘEHLED POZNATKŮ.....	9
2.1 Výchova a pobyt v přírodě v českých zemích	9
2.1.1 Výchova a vzdělávání	9
2.1.2 Osobnosti participující na vývoji výchovy v přírodě v českých zemích ..	10
2.1.3 Organizace věnující se výchově a pobytu v přírodě v českých zemích....	12
2.2 Kontext doby 2 pol. 20 století.....	15
2.2.1 Československý svaz mládeže	15
2.2.2 Pražské jaro.....	15
2.2.3 Normalizace	16
2.2.4 Socialistický svaz mládeže	17
2.2.5 Říjnová revoluce	17
2.3 Prázdninová škola Lipnice.....	18
2.3.1 Jabné aneb posláni Univerzity	20
2.3.2 Kořeny PŠ	22
2.3.3 Experimentální období.....	24
2.3.3.1 Lom Na Hřebenech.....	25
2.3.3.2 Kurzy a projekty	26
2.3.3.3 Klíčové semináře a konference.....	27
2.3.4 Vznik Prázdninové školy Lipnice	28
2.3.5 Konec 70. začátek 80 let 20 století v PŠ.....	29
2.3.5.1 Programové prostředky.....	29
2.3.5.2 Výzkum z konce 70. a začátku 80. let	30
2.3.6 80 léta 20. Století v PŠ.....	33
2.3.7 90 léta 20. Století v PŠL	34
2.3.8 PŠL ve 21. století	36
2.4 Instruktorový kurz PŠL	38
2.4.1 Osobnost instruktora	39

3 CÍLE PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	42
3.1 Cíl práce	42
3.1.1 Hlavní cíle práce	42
3.1.2 Dílčí cíl práce	42
3.2 Výzkumné otázky	42
3.2.1 Hlavní výzkumné otázky	42
3.2.2 Dílčí výzkumná otázka	42
4 METODIKA	43
4.1 Metody	43
4.1.1 Orální historie	43
4.1.2 Obsahová analýza dokumentů	44
4.2 Sběr dat	45
4.3 Zpracování výsledků	47
5 VÝSLEDKY	48
5.1 Výsledky metody orální historie	48
5.2 Výsledky analýzy dokumentů, sumarizace dat	51
4.2 Výsledky analýzy obsahů Instruktorských kurzů	77
5.4 Výsledky vývoje předmětů a rozdílů mezi jednotlivými ročníky	82
5.5 Výsledky vývoje Instruktorského kurzu	93
6 DISKUZE	96
7 ZÁVĚRY	99
8 SHRUTÍ	101
9 SUMMARY	102
10 REFERENČNÍ SEZNAM	103
11 PŘÍLOHY	106

1 ÚVOD

*Sedím na terase a poslouchám Cimrmanův klidný hlas, který doplňuje ptáčí zpěv a šumění lesa. Ta elegance, barvy, moudrost a zkušenost. Koukám kolem sebe. Někteří si píšou poznámky, jiní pozorně poslouchají. Nikdo se nebaví, nikdo nehraje hry na telefonu, ani nespí na lavici. Znovu koukám kolem sebe... Jsou prázdniny. Stoly a lavice na terase vytyčující se nad lom jsou snad tou nejmenší možnou, ale nejkrásnější „školní třídou“, jakou jsem kdy viděla. A konec konců jsme přímo na Lipnici. Ta kombinace ve mně najednou vyvolala příjemně chvějivý pocit. Ano... Prázdninová škola Lipnice! Byla jsem omámená a snad poprvé v životě si uvědomovala touhu po vzdělání. Touhu po životní moudrosti, ke které nevede krátká ani snadná cesta. Vzpomněla jsem si na text Václava Břicháčka z roku 1991 *Jabné aneb posláni univerzity* (více kapitola 2.3.1). A tato malička, naprosto maličkatá Univerzita se mi otiskla do srdce. Byla jsem vděčná za to, že mohu být v tuto chvíli na tomto místě a s těmito lidmi.*

Těžko bych hledala vhodnější slova vystihující motivaci, která mě vedla k ukončení vysokoškolského studia tématem diplomové práce o Instruktorském kurzu PŠL.

V této práci se zabývám vznikem a vývojem Instruktorského kurzu (IK) Prázdninové školy Lipnice. Možná by bylo přesnější říci: vznikem a vývojem IK Prázdninové školy, socialistického svazu mládeže (PŠ SSM) a dále po listopadu 1989 (přesněji začátkem února 1990) vývojem IK Prázdninové školy Lipnice, o. s. (PŠL), od roku 2015 Prázdninové školy Lipnice, z. s. Těmito změnami v názvu jsem chtěla poukázat na problematiku, která se v celé práci objevuje v nemalé míře a tou je kontext doby. Prázdninová škola vznikla v době normalizace. Pokud chtěla fungovat jako organizace veřejná, neměla mnoho na výběr. Byla zřízena pod hlavičkou, lidem ne moc populární, SSM a jejím hlavním aktérům nezbyvalo než doufat, že pod svícem je největší tma.

I když by si to většina z nás dnes nechtěla připustit, Prázdninová škola byla podporovanou „svazáckou“ organizací. Jen díky tomu, že spadala pod český ústřední výbor Socialistického svazu mládeže (ČÚV SSM), se mohla aktivně podílet na výchově instruktorů v přírodě. Bez porozumění výše zmíněného kontextu doby bychom se nemohli o vývoji Instruktorského kurzu vůbec bavit.

V teoretické části práce se věnuji vývoji výchovy v přírodě v českých zemích, historickému kontextu doby a v rozsáhlé míře vzniku a vývoji Prázdninové školy SSM, později PŠL. Velký prostor věnuji v teoretické části práce Prázdninové škole právě proto, že k vývoji Instruktorského kurzu veškeré děje v organizaci bezesporu patří.

Jako klenot jsem pro teoretickou část práce zvolila citáty Jana Ámose Komenského, které jsou úvodem ke každé kapitole. Ráda bych tímto oživila myšlenky a názory tohoto velkého pedagoga, na které se v dnešním moderním světě bohužel velmi často zapomíná.

Praktickou část práce naplňuji popisem aplikovaných výzkumných metod, charakteristikou výzkumného souboru a postupy při sběru dat a zpracování výsledků. Výsledky analýzy dokumentů - závěrečné zprávy z Instruktorských kurzů, dokumenty z archivu PŠL i osobní dokumentace šéfinstruktorů jsou zpracovány v tabulkách. Tabulky představují první ucelený přehled zrealizovaných Instruktorských kurzů PŠ SSM později PŠL, včetně jejich programového obsahu. Tyto tabulky jsou dále analyzovány a na jejich základě je popsán vývoj jednotlivých předmětů i celkového IK. Dále jsou v práci interpretovány rozhovory vybraných šéfinstruktorů IK, pomocí nichž jsou získaná data uvedena do souvislostí a kontextu doby.

V úvodu bych ještě ráda upozornila, že tyto kurzy a jejich obsahy nebyly doposud zpracovány ani komplexně archivovány. Tabulky jsou vytvořeny pouze ze získané dokumentace. Bylo by milné tvrdit, že jiné kurzy se v jiném termínu nemohly realizovat. Berme tedy prosím tyto výsledky jako snahu o komplexní přehled, nikoli pevně daná, závazná stanoviska.

2 PŘEHLED POZNATKŮ

2.1 Výchova a pobyt v přírodě v českých zemích

„Šťasten je národ, který oplývá dobrými školami, dobrými knihami a dobrými předpisy nebo zvyky ve výchově mládeže.“

(Jan Ámos Komenský, Šťěstí národa)

Zabývá-li se v této práci vznikem a vývojem Instruktorského kurzu, vnímám za nezbytné vydefinovat si nejdříve pojmy výchova a vzdělávání. Neméně důležitou roli hrají osobnosti, které se problematikou výchovy v přírodě zabývaly. První kapitolu ukončíme stručným přehledem základních organizací, zabývajících se výchovou v přírodě v českých zemích do listopadu 1989.

2.1.1 Výchova a vzdělávání

V první řadě je třeba si definovat pojmy, které pod tuto problematiku spadají. Vycházíme ze základního textu, který jsem zpracovávala ve své bakalářské práci Šindelková (2011). Přední autoři, zabývající se výchovou a vzděláváním, uvádí: Průcha (2000) ...výchova a vzdělávání se v reálném procesu vždy prolínají a fakticky je od sebe nejde oddělit. Oba pojmy se vzájemně doplňují a ve stupni zobecnění jsou si rovnocenné. Další autoři jsou podobného názoru, např. Maňák (1992), který tak jako Průcha používá označení výchovně vzdělávací proces, uvádí, že nelze jen vzdělávat, nebo jen vychovávat a snaží se zdůraznit komplexnost, tedy působení na celou osobnost vychovávaného.

Termínem **vzdělávání** se rozumí proces, ve kterém se rozvíjí vědomosti, dovednosti, návyky a schopnosti. „Vzdělávání se obecně v pedagogické teorii chápe jako proces záměrného a organizovaného osvojování poznatků, dovedností, postojů aj., typicky realizovaný prostřednictvím školního vyučování“ (Průcha, 2000, 15). Šimoník (2003, 4) vidí vzdělávání jako „záměrné osvojování vědomostí, dovedností a návyků, těsně spjaté s rozvíjením poznávacích, citových a volních procesů, směřující ke společensky žádoucímu chování a jednání člověka“. Dle Janiše et al. (2004) vzdělání představuje takový proces, který lze pojímat jednak jako vzdělávání (činnost vzdělávajícího) a jednak jako vzdělávání se (činnost vzdělávaného).

Výchova: Janiš et al. (2004) v obecném pojetí chápou výchovu jako specificky lidskou činnost, která je zaměřena na péči o tělesný a duševní vývoj člověka, včetně osvojení nezbytných vědomostí, dovedností, koncipování názoru na svět a dodržování v dané době platných, společensky žádoucích mravních norem. Stručněji vyjádřeno: jedná se o pozitivní formování vychovávaného vychovatelem. Jůva a Jůva (1995) výchovu charakterizují jako dílčí pedagogický proces, ve kterém se rozvíjejí postoje jedince ke skutečnosti, jeho přesvědčení, potřeby a zájmy jako stimuly jeho sociálního chování. Podle Průchy (2000) je výchova činnost, která ve společnosti zajišťuje předávání duchovního majetku společnosti z generace na generaci. Jde jí o zprostředkování vzorců a norem chování, komunikačních rituálů, hygienických návyků apod.

2.1.2 Osobnosti participující na vývoji výchovy v přírodě v českých zemích

V následující kapitole představím vybrané pedagogy a další osobnosti podílející se na výchově v přírodě v českých zemích a jejich základní ideologické myšlenky. Nahlédneme tak ke kořenům výchovy v přírodě, protože jen díky lidem a jejich aktivitě mohly začít vznikat organizace. Pro výběr osobností jsem se inspirovala Instruktorským slabikářem, Holec (1994).

Jan Ámos Komenský (1592 – 1670) „TITÁN PEDAGOGIKY“. Jeho pedagogické myšlenky jsou dosud nevyčerpanou pokladnicí pro neustálou inspiraci. Učitel národů, biskup Jednoty bratrské, významná postava naší filosofie a pedagogiky. Komenského kritériem pravdivosti poznatků je smyslové vnímání. Jako první pedagog vůbec zdůrazňuje názornost jako pedagogický princip. Zdůrazňuje důležitou zásadu přirozenosti, jež spočívá v tom, že člověk je součástí přírody a podrobuje se tak jejím univerzálním zákonům. Je třeba inspirovat se přírodou (vycházet z pozorování pochodů, které příroda uplatňuje). Ve svých dílech „Obecná porada o nápravě věcí lidských“ a „Pampaedie“ (vševýchova) se zabývá celoživotním systémem výchovy a vzdělávání. (Hanuš, 1994). Piaget (in Wolf, 1992,13) přibližuje myšlenku celoživotního systému výchovy: „Výchova podle Komenského není jen výchovou dítěte ve škole či v rodině, je to proces, který se týká celého života člověka a jeho mnohotvárného společenského přizpůsobení.“

Bernard Bolzano (1781 – 1848) v době českého národního obrození ve své knize „O nejlepším státě“ věnuje význam přírody pro člověka. Vyzvedl zde a popsal myšlenku všestranně a harmonicky rozvinutého člověka. Tato myšlenka je podporována výchovou a pobytem v přírodě. Jako jeden z prvních pedagogů pochopil a aplikoval myšlenku malých skupin.

Miroslav Tyrš (1832 – 1884) zakladatel Sokola, který našel podporu u českých politiků soustředěných kolem redakce Národních listů. Stal se prvním náčelníkem Sokola a napsal knihu „Základové tělocviku“, ve které popisuje sokolskou tělovýchovnou soustavu. Spolu se založením Sokola u nás začal výrazně zavádět pobyty v přírodě. Organizují se první shromáždění, vycházky, výlety i tělocvičná vystoupení.

A. B. Svojsík (1876 – 1938) středoškolský profesor, který se v USA seznámil s myšlenkami Setona a také navštívil v Anglii Baden – Powellovou organizaci. Rok na to vydal knihu „Základové junáctví“ a vedl první junácký tábor v českých zemích (kde byl jako účastník také Jiří Wolker). Když neuspěl s prosazením tohoto výchovného systému v rámci Sokola, založil spolek Junák – Český Skaut.

Jaroslav Foglar (1907 - 1999) významná osobnost od konce 30. let jako redaktor, spisovatel i pedagog. Jaroslav Foglar svým dílem bezesporu ovlivnil práci všech organizací dětí naší předválečné, válečné i poválečné historie (Hanus, 1994).

Václav Břicháček (1930 - 2010) český skaut a psycholog. Pedagog Univerzity Karlovy. V letech 1969 – 1970 byl místo-náčelníkem Junáka, v roce 1989 po jeho třetí obnově se stal náčelníkem. V roce 1992 v uznání celoživotních zásluh o rozvoj skautingu v České republice jmenován „čestným náčelníkem“ Junáka. Jeho výchovným působením bylo ovlivněno mnoho stovek mladých lidí. Je autorem spousty metodických i psychologických publikací zabývajících se pedagogikou volného času.

Miloš Zapletal (1930) spisovatel, autor nejenom skautských příruček, velký sběratel a popularizátor her. Své knihy psal ve spolupráci s R. B. Powelem, A. B. Svojsíkem i Jaroslavem Foglarem. Mezi jeho díla spadá nespočet sborníků či encyklopedií her, ze kterých dodnes čerpá velké množství organizací pořádající tábory a pobyty v přírodě nejen pro děti a mládež.

Allan Gintel (1948) psycholog a nakladatel. Autor mnoha experimentálních projektů a zakladatel Prázdninové školy Lipnice, spoluzakladatel nadace Pangea.

2.1.3 Organizace věnující se výchově a pobytu v přírodě v českých zemích

Další kapitola, která je velmi úzce propojena s předchozí kapitolou, se zabývá organizacemi, věnujícími se výchově v přírodě. Uvádíme přední organizace na území Československa do listopadu 1989. V závorce za názvem organizace je vždy uveden rok založení.

Sokol (1862) – vznikl koncem 19. století na motivu národního uvědomování. Jeho zakladatel doktor Miroslav Tyrš kromě tělesných cvičení vyvíjel také vzdělávací a osvětovou činnost. V roce 1928-1929 byly zřizovány první oddíly pobytu v přírodě. Ve 30. letech docházelo ke kvalitativním změnám, kde se projevoval vliv francouzské přirozené metody a také vzrůstal význam branné výchovy.

Mezi další organizace podobného typu patřil: **KČT** (1888) – Klub českých turistů, **DTJ** (1894) – Dělnická tělovýchovná jednota, **Orel** (1896), **Feriální osady** (1901).

Junák (1912) neboli Český skaut, který založil A. B. Svojsík. Stejně jako skauting na celém světě se řídí třemi základními pravidly: povinnosti k Bohu, povinnosti k ostatním lidem a povinnosti k sobě samému. Tyto principy naplňuje životem v přírodě, učením se činnostmi, prací v malých skupinách, soběstačností. Přispívá k rozvoji osobnosti mladých lidí po tělesné, intelektuální, sociální a duchovní stránce, aby byli připraveni plnit své povinnosti a sloužili vlasti.

Liga lesní moudrosti (1923) Tvůrcem organizace a nositelem myšlenek amerického woodcraftu Ernesta Thompsna Setona byl v českých zemích, hluboce vzdělaný myslitel, spisovatel a překladatel Miloš Seifert. Pro český woodcraft velmi šťastně zvolil název – Lesní moudrost. Lesní moudrost je moudrost života. Obrací se k etickému i filosofickému chápání života i přírody. Příroda je zde vnímaná jako učitelka i učebna (Hanuš & Hanuš, 2015). Jedná se o zájmovou dobrovolnou neziskovou organizaci, která je zaměřená na sebevýchovu v duchu zásad woodcraftu, bez rozdílů pohlaví, věku ani vyznání.

Tramping (1914) – jde o ryze český jev, který se začal vyvíjet na základě poválečné euforie a romantického vztahu k přírodě. Hnutí odráželo spontánní potřebu převážně mladých lidí prokázat svou odolnost a soběstačnost v přírodních podmínkách. Tento typ rekreace v přírodě, tak jak ho pojímal český tramping, neměl v evropském

měřítka obdoby. Pojmenování bylo inspirováno knihou Jacka Londona – Cesta, která byla mezi trampy velmi oblíbená, jelikož je uchvacujícím svědectvím o cestách amerických trampů konce minulého století. Čeští trempové se vždy vyznačovali odporem k organizovanosti, důrazným vyznáváním volnosti a svobody a svéráznou kulturou. Pro celé hnutí byla typická trampská a folková hudba např. Porta (Hanuš & Hanuš, 2015).

YMCA, Červený kříž (1919) Křesťanské, nepolitické, dobrovolné sdružení, zaměřené na rozvoj těla, duše a ducha mladých lidí. Cílem je pomáhat mladým lidem (a ne jen těm, ale také lidem v obtížných životních situacích) nacházet smysl a cíl života a dobrý program pro volný čas. Svoji aktivitu uplatňuje v rámci seminářů, táborů, činnosti zájmových kroužků, kurzů atd. Zabývá se také prací s lidmi s tělesným a duševním postižením a jejich začlenění do společnosti. Na jedné straně nabízí pomoc potřebným, na druhé straně dává smysluplné naplnění volného času těm, kteří chtějí a mohou pomoci. Uskutečňují se také setkání mladých vedoucích táborů, kde pro tuto činnost získávají potřebnou kvalifikaci. Výjimkou není ani účast na mezinárodních táborech YMCA. Obdobnou organizací se stejným zájmem a programem byla YWCA – křesťanské sdružení mladých žen.

Další instituty a organizace, zabývající se výchovou v přírodě dle Instruktorského slabikáře Hanuš a Hanuš (2015): **Školní lyžařské zájezdy** (1922), **Příměstské školy v přírodě** (1925), **Salesiáni Dona Boska** (1927), **Institut tělesné výchovy a sportu** (1953), **ČSTV** (1957) – Český svaz tělesné výchovy, **Naskenon** (1965), **FTVS UK** (1966) – Fakulta tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy.

Foglarovy čtenářské kluby (1937) – originální soustava výchovy mládeže ve věkovém rozpětí 10 – 15 let, která se zrodila v časopise Mladý hlasatel.

Tábornické školy (1964) - specifickým tábornických škol bylo cílené zaměření činnosti na věkové období mladší dospělosti. První tábornické školy probíhaly na Sluneční pasece pod Křemešníkem v letech 1964 – 1967 pod Československým svazem mládeže (ČSM), v letech 1968 – 1970 pod Českou tábornickou unií (ČTU), a následně pak 1971 – 1975 po Českým ústředním výborem socialistického svazu mládeže (ČÚV SSM). S návrhem projektu Tábornických škol přišel Vladimír Snopek a František Vlček. Aby tento model odlišili od „turistiky“, činnost provozovaná na tábornických školách se nazývala „tábornictví“. Snažili se mimo jiné hledat přitažlivý program pro

mladou generaci a naučit mladé lidi organizovat mezi mládeží zájmovou činnost. V tábornických školách se objevovali osvědčené zálesácké a sportovní programy, metodiky organizací Lesní moudrosti, Junáka, tramského hnutí. Začínají se také hledat a objevovat moderní formy pobytu v přírodě a vzniká zde hnutí mladých lidí (Hanuš & Hanuš, 2015).

Česká tábornická unie – ČTU (1968) - organizace volně sdružující děti, mládež i dospělé, na základě společného zájmu. Navazuje na činnosti tramského hnutí a od roku 1968 začala organizovat Ústřední tábornické školy – UTŠ.

Hnutí Brontosaurus (1974) zaměřuje své programy na podporu trvale udržitelného rozvoje ve společnosti. Je to samostatné, nezávislé hnutí, zabývající se ochranou životního prostředí a ekologickou výchovou. Pořádá letní akce a tábory, jejichž náplní je práce na obnově kulturních památek, v lesích, na údržbě CHKO atd. Kromě táborů s prací organizuje také expedice a studijní tábory (Hanuš, 1994).

2.2 Kontext doby 2. poloviny 20. století.

„Věřím, že nikdo na světě nechybuje dobrovolně. Chyb se dopouštíme právě z nevědomosti. Proto je výchovná činnost nejmoudřejší zbraní, kterou se dá čelit zlu“.

(Jan Ámos Komenský, Velká didaktika)

Druhá kapitola nás uvede do problematiky předrevoluční doby. Vysvětlíme si zde základní pojmy a události, bez kterých bychom vývoji Prázdninové školy a tedy i vývoji Instruktorského kurzu jen těžko porozuměli. Mezi úplný základ, který je nezbytný pro porozumění tohoto období a jeho vazbu na výchovu a pobyt v přírodě jsem zvolila: Československý svaz mládeže, Pražské Jaro, Normalizaci, Socialistický svaz mládeže, Listopadová revoluce 1989.

2.2.1 Československý svaz mládeže

Československý svaz mládeže (ČSM) byl řízen Komunistickou stranou a vznikl v roce 1949 sloučením národních organizací československé mládeže. Šlo o masovou politickou jednotnou organizaci, jejíž vznik znamenal násilnou likvidaci všech ostatních (nekomunistických) mládežnických organizací a persekuci jejich vedoucích představitelů. Roku 1968 se ČSM rozpadl a činnost nakrátko obnovily komunisty zakázané organizace Junák – Skaut.

2.2.2 Pražské jaro

Postupné uvolňování společnosti a mírný odklon od ostatních zemí, závislých politicky na SSSR, se během 60. let stával trnem v oku vyšším sférám sídlícím v Moskvě. Vrcholem byl rok 1968, kdy reformní politikové Dubček a Smrkovský společně se svými spolustraníky, reformujícími poměry v Československu hlavně zevnitř, dostávali zemi do demokratičtějších kolejí. Uvolňovala se cenzura, lidé mohli svobodněji projevovat svůj názor, na povrch postupně vyplouvaly i aktivity strany (Hanke, 2012, 11).

2.2.3 Normalizace

Politickou situaci - „Normalizaci“ popisuje Hanke (2012, 12) ve své bakalářské práci následovně: „Po vstupu spřátelených vojsk Sovětského svazu v srpnu 1968 následovala jasně strukturovaná konsolidace ve znamení návratu do starých časů. Především šlo o napravení sebemenších náznaků demokracie a demokratického způsobu života“. Ježek, Lukeš a Prokš (1991) popisují, jak nedemokratické poměry pěstovaly v lidech morálku dvojí tváře. Na venek jako by souhlasili s panujícím režimem, ale v domácím prostředí a okruhu blízkých přátel se stavěli proti němu. Pro většinu lidí se tak stala přetvářka způsobem života.

Bylo tedy nutné obklopit stranu a příslušné orgány lidmi, kteří budou jen slepě plnit omšelé fráze socialismu a bezpáteřně prosazovat jeho normy a bude tedy nadevše loajální. Normalizátorům šlo tedy především o to, aby se lidé, kteří dovedou přemýšlet a mají touhu po změně, již nemohli dále vyjadřovat.

Paradoxně však díky občasné nedokonalosti utajování informací a cenzury se od 70. let dostávali do hry literáti, publicisté, či historici, kteří pomalu, ale jistě začali podkopávat tento režim zvenčí. Je třeba ovšem upozornit, že se to dělo jen velmi pozvolna, paradoxně to však přispělo k postupnému znepokojení, odhalování pravdy a konečnému rozpadu režimu, i přesto, že za každý odhalený pokus oklamat stát, či obejít cenzuru, byli perzekuováni různými způsoby, dle výše „přečinu“ (Hanke, 2012, 12).

Holec (1994, 134) popisuje normalizaci v návaznosti na organizace zabývající se výchovou a pobytem v přírodě: „Po okupaci v srpnu 1968 byly všechny obnovené i nově vzniklé organizace buďto rozpuštěny, nebo přičleněny k SSM a jeho Pionýrským organizacím“. Pořadatelům nejrůznějších projektů, chtěli-li je nabídnout veřejnosti - v této době nezbývalo nic jiného, než se „ukrýt“ pod střechu některé z organizací, kterými kromě SSM dále byly: tělovýchova (ČSTV), školství (vysoké školy – katedry tělesné výchovy, střední školy – branné kurzy, základní školy – pobyty v přírodě), Svazarm – ten se věnoval zejména brannému pobytu v přírodě, zdravotnictví – letní tábory ČsČK (československý červený kříž), Podniky – podniková rekreace a letní tábory ROH.

2.2.4 Socialistický svaz mládeže

Po upevnění moci KSČ, v roce 1970, byl ČSM obnoven jako Socialistický svaz mládeže (SSM). Cílem SSM byla jednotná výchova mládeže v duchu marxismu-leninismu. Tiskovým orgánem SSM byl deník "Mladá fronta". Zajíček (1989) popisuje, proč tento „boj“ o mládež začal vznikat. KSČ si velmi uvědomovala význam mládeže jako objektu i subjektu hospodářského, politického a společenského života. Brala na vědomí, že mládež představuje polovinu obyvatelstva naší planety. Mládež rychleji a hlouběji začíná chápat jevy skutečnosti. Dříve se začíná zamýšlet na sociálně politickými procesy probíhajícími ve světě, nad jejich fatálností či ovládnutelností. Proto otázka s kým a jak mládež půjde, není KSČ lhostejná. Neexistuje snad žádná politická síla, která by nechápala úlohu mládeže a její organizace a nesnažila se, aby v těchto organizacích převládal její vliv.

SSM TVB (tělovýchovně-branné) komise nabízely projekty víkendové i prázdninové obvykle pro studenty středních a vysokých škol a školily instruktory pro oblast pobytu v přírodě (Holec, 1994). SSM byla zrušena v roce 1989 v důsledku pádu komunistického režimu. Její někdejší součást, pionýrská organizace (PO), však ve své činnosti pokračuje pod novým názvem "Pionýr".

2.2.5 Sametová revoluce

Tímto pojmem se označuje významné období politických změn mezi 17. listopadem a 29. prosincem 1989, které vedly k pádu komunistického režimu a přeměně na pluralitní demokracii.

Po listopadu 1989 se znovuobnovovaly organizace jako junák, YMCA, YWCA, Woodcraft, Sokol, KČT. Kromě organizací, které pokračují dále ve své činnosti (Brontosaurus, Prázdninová škola) už jako samostatné, vzniká velké množství nových organizací, zabývajících se výchovou v přírodě (Holec, 1994).

2.3 Prázdninová škola Lipnice

„Školu dokonale účelnou jmenuji tu, která je pravou dílnou lidí: kde se totiž mysl žáků ponořuje v lesk moudrosti, aby rychle pronikala všechno zřejmé i tajné, kde mysl a její city jsou vedeny ke všeobecné harmonii ctností... Krátce, kde všichni všemu všestranně mají býti vyučováni.“

(Jan Ámos Komenský, Velká didaktika)

V třetí kapitole představuji Prázdninovou školou Lipnice. O její úzké provázanosti s Instruktorským kurzem, tedy tématem předkládané práce snad netřeba mluvit. Dění v Prázdninové škole se velmi intenzivně promítá do Instruktorského kurzu, Instruktorský kurz nadále ovlivňuje dění v Prázdninové škole, jelikož vychovává a vzdělává autory budoucích projektů (autorských kurzů).

Nejen díky této činnosti je Prázdninová škola Lipnice označována jako metodické a experimentální centrum zážitkové pedagogiky. Kapitolou o zážitkové pedagogice se podrobně zabývám ve své bakalářské práci, Šindelková (2013). Pro obsáhlou teorii zážitkové pedagogiky a množství diplomových a bakalářských prací, zabývající se touto problematikou se popisem tohoto termínu nebudeme v předkládané práci více věnovat. O konceptu zážitkové pedagogiky se dozvíme od autorů Hanuš (2008), Hanuš a Chytilová (2009), Holec et al. (1994), Jirásek (2004), Neumann et al. (1999), Másilka (2003), Vážanský (1992). Ze zahraničních autorů potom například: Knapp a Smith (2011) nebo Loeffler, Mitten a Warren (2008). Nový pohled přináší Jirásek (2016) ve svém článku Doxa a epistémé zážitkové pedagogiky, kde upozorňuje na nutnost odlišení zážitkové pedagogiky v teorii a oboru praktického působení. Upozorňuje na určitá klišé spojená s tímto oborem a zároveň nabízí své ideje, které považuje za relevantní.

Nejdříve si představíme Prázdninovou školu Lipnice jako organizaci, její poslání a principy. První podkapitola „Jabné, aneb poslání univerzity“ a text psychologa Václava Břicháčka nám dovolí nahlédnout do tehdejší doby, abychom lépe porozuměli ideovým myšlenkám PŠL a také tomu, co se to na té Lipnici tehdy vlastně dělo a čím byla Lipnice tak výjimečná. Druhá podkapitola se zabývá kořeny Prázdninové školy ve smyslu inspirace. Tedy které konkrétní prvky a kterých konkrétních organizací si díky zkušenostem lidí působících v experimentálním období přinášela do vínku. Podkapitola

popisující experimentální období se nejdříve zabývá místem, kde to všechno vzniklo - tedy legendárním lomem Na Hřebenech, dále popisuje kurzy a projekty, které se nejen na tomto středisku realizovaly a vyústí konferencemi a semináři, které postupně vedly ke vzniku PŠ SMM. Další podkapitoly se potom zabývají vznikem PŠ SMM, jejím fungováním v 80. letech, 90. letech a v současnosti. Tedy ve 21. století. Závěrečná podkapitola nám představuje produkty a projekty, které díky fungování Prázdninové školy v jejím průběhu vznikly a nyní si žijí vlastním životem.

Prázdninová škola Lipnice (PŠL) je nezisková, nevládní organizace, která byla založena v roce 1977. Jde o respektované, experimentální centrum zážitkové pedagogiky, které podporuje svoji laboratoř (dobrovolnické i placené kurzy) a motivuje ji k inovativním postupům. Usiluje o ustálení metodiky a její popis. Výsledky těchto experimentů poté publikuje k obecně prospěšnému užití (Hanuš & Hanuš, 2015).

Jde o moderní spolek, který má svoji tradici již 40 let a usiluje o všestranný rozvoj člověka převážně prostřednictvím vícedenních kurzů, kde aplikuje do praxe principy zážitkové pedagogiky. Mezi tyto principy můžeme řadit dle Hanuše a Chytilové (2009) cílenou dramaturgii projektů, důraz na skupinovou a osobnostní dynamiku, emoční bilanci, vytváření co nejrozmanitější příběhů a dějů, rolí a postav s důrazem na jednání. Obsahem těchto kurzů jsou různé typy pestrých programových prostředků, mezi které patří autentická zkušenost, pohyb, hry, tvořivé dílny, diskuze či happeniny poskládané do scénáře kurzu tak, aby měly příznivý vliv na všestranný rozvoj člověka a podněcovali ho k aktivnímu konání.

Dle strategického plánu z roku 2014 poslání Prázdninové školy Lipnice zní následovně:

„Náročnými výzvami motivovat a mobilizovat v člověku odvahu a tvořivost, které jsou nezbytné pro aktivní nabývání zkušeností. Podporujeme takovou zkušenost, která vede k pozitivní změně, nárůstu sebevědomí a odpovědnému přístupu k vlastnímu životu, druhým lidem i světu“ (Hanuš & Hanuš, 2015, 44). Dále autoři představují vize PŠL:

- **Prázdninová škola Lipnice jako praktická „univerzita života“** – je společenstvím „mistrů a studentů“, kteří v aktivním konání hledají odpovědi na

nejrozmanitější otázky současnosti, minulosti a budoucnosti celé společnosti i každého z nás.

- **Jdeme „proti proudu“** – tímto principem vyjadřuje PŠL úsilí o ovlivnění české společnosti směrem k hodnotově nadčasovému pohledu na naše konání, převzetí zodpovědnosti za svůj život (aktivní přístup ke svému životu – aktivní tvůrce), mravnosti a etice v našem jednání a našich činech a v neposlední řadě chování v souladu s přírodou a principy trvale udržitelného života.
- **Celostní výchova** – to je to, co praktikujeme na kurzech. Usilujeme o vyvážený mix aktivit zaměřených na tělo, mysl (rozvoj myšlenek, vědomí práva), duši (spiritualita) a vztahy (vztahy k lidem, setkávání). (Hanuš & Hanuš, 2015, 14).

Jako pohled zvenčí přidávám text publicisty, spisovatele a pedagoga Miloše Zapletala, který o Prázdninové škole napsal:

Mám poměrně široký a dlouholetý kontakt se světem, v mé knihovně je bohatá odborná literatura z celého světa a přece jsem nenašel nikde tak dokonale propracovaný výchovný program pro mladé lidi, kteří stojí na prahu dospělosti, jako ten, který v posledních letech vytvořila Lipnická Prázdninová škola. (Zapletal in Hanuš & Hrkal, 2007, 4).

Jak to ale všechno začalo?

2. 3.1 Jabné aneb poslání Univerzity

Václav Břicháček přirovnává ve svém článku *Jabné aneb poslání Univerzity* Prázdninovou školu Lipnici k malinké Univerzitě v Jeruzalémě zvané Jabné, dle místa, kde byla založena. Tuto Univerzitu s velkým „U“ spojuje jak Václav Břicháček, tak další autoři Hanuš a Hanuš (2015) s principy PŠL. Jako Univerzita se zaměřením na celistvou výchovu je vnímán jak Instruktorový kurz, tak náplň autorských kurzů.

Břicháček (1992, 4) Jsem přesvědčen, že i zde vznikla jedna „malinká univerzita“, jedno Jabné. V obtížných podmínkách a navzdory moci tu vznikla škola. Škola všestranné výchovy, oddělené od oficiálních škol i od hlásané pedagogické teorie. Škola, kde se scházeli mladí lidé a pod vedením mladých instruktorů hledali pravdu. V první řadě pravdu o sobě – kdo jsem, co dokážu, zda překonám strach, malověrnost, nejistotu. Zda najdu své pravé já, zda překročím hradby, které jsem

kolem sebe nastavěl a dokáží z nich vyjít ven či pozvat ostatní k sobě. Zda přijmu korektivní zkušenost života v novém prostředí, s novými lidmi, s novými poznatky i novými výhledy daleko za horizont mých omezených pohledů. Hledala se zde pravda o světě, o tvoření sebe sama i tvoření pro druhé, o síle přátelství ve chvílích vyčerpání i rizika, ale i pohody. Hledala se síla lidského poznání i síla lidského díla. Hledala se síla pozitivních lidských činů i vztahů. Hledala se cesta poznání přírody i života člověka v přírodě.

„Vzniklo dílo, které řadím do dějin české duchovní výchovy – i když si to jeho tvůrce neuvědomovali a asi toto tvrzení odmítali jako velká slova. Vnější pozorovatel – a nejsem sám – však je o tom přesvědčen“ (Břicháček, 1992, 4).

Stejný autor, Břicháček (in Hanuš & Hanuš, 2015, 13-14) se k této myšlence vrací po letech a popisuje ji vzhledem k aktuální době:

Do kurzů přichází nová generace. Dnešní dvacetiletí chlapci a dívky již prakticky nepoznali život v totalitě. Nepoznali „soušky“ učitelky ani pokyny v rodině „tohle ve škole neříkej“. Je to generace vzdělanější – hlavně jazykově, mají dostupnou literaturu domácí i zahraniční, mnozí již byli v cizině a orientují se ve světě počítačů i moderních masmédií. Ovšem: Svět je pro ně složitý, rychle se měnící podmínky života vytváří mnohdy nové zátěžové situace. Nezaměstnanost, rizika drog, jistá sociální izolace pod vlivem počítačů a televize. Kolem sebe vidí agresí, bezohlednost, různé podvody, kriminalitu a hlavně časté rozkolísání vztahů v rodinách. Vytváří si falešný obraz světa a mnohdy dochází i ke ztrátě základních jistot mezilidských vztahů. Důsledkem bývá jistá přelétavost ve vztazích, pocity odcizení, někdy i ztráta perspektiv osobních a sociálních, ale i obavy z nezaměstnanosti a řady nejistot ohledně budoucnosti. Mnoha aspektů života však zůstává stejných dnes jako před léty:

- Potřeba hledání smyslu života.
- Potřeba životních jistot, a to hlavně v přátelských vztazích, ve kterých existuje vzájemná sociální opora.
- Potřeba pochopení současného světa, který se rychle vyvíjí a je ohrožován mnoha riziky (ekologie, terorismus, katastrofy různého druhu, kriminalita, agresivní vztahy atd.).
- Potřeba hledat vlastní identitu v proměnlivém a často až chaotickém světě.

- Potřeba pevných přátelských i partnerských vztahů, základů mravnosti i duchovních hodnot.

Spolu s autorem Václavem Břicháčkem si trůfám tvrdit, že naplnění výše uvedených potřeb dnes, tak jako před léty, Prázdninová škola svým uchazečům nabízí. Díky tomu je stále Univerzitou lidskosti a našla si své místo v srdci tolika lidí.

2.3.2 Kořeny PŠL

Hanuš (2009) ve své disertační práci poukazuje na neopominutelné spojení Prázdninové školy s Tábornickými školami. Bez tábornických škol by pravděpodobně nevzniklo experimentální období. Experimentální období však staví i na zkušenostech a principech dalších organizací, které jsme již zmiňovali v první kapitole. Nyní se podíváme na konkrétní principy konkrétních organizací, které instruktoři díky vlastní zkušenosti a experimentálnímu období vnášeli do Prázdninové školy. Tyto prvky popisuje Hanuš et al. (2015, 13-14) v Instruktorském slabikáři:

Junák – Český skaut (Antonín Benjamín Svojsík 1876 – 1938)

- Rozvoj člověka pomocí her a aktivní praktické činnosti.
- Rozvoj týmové spolupráce přes družinový systém vrstevnických skupin.
- Rozvoj zdravého životního stylu skrze aktivní pobyt v přírodě.
- Metodiky pobytu v přírodě, tábornických dovedností, vodáckého putování atd.
- Silný důraz na hodnoty a občanskou angažovanost.

Lesní moudrost (Ernest Thompson Seton, Černý vlk 1860 – 1946)

- Rituály, jejich význam a pestrost, malebnost a krása ve všem konání.
- Inspirativní myšlenkový koncept (pravidla a tajemství).
- Důsledné vyznávání individuální cesty a úcty k vlastnímu, svobodnému růstu.
- Výchova přírodou, kdy příroda je nejen prostředím a prostředkem výchovy, ale i moudrou učitelkou života.

Tramping

- Nejružnější moderní sporty v přírodě (kanoistika, volejbal, lukostřelba...).
- Táboření ve volné přírodě jako prostředek rozvoje mladých lidí.

- Aktivně tvořená a prožívaná svébytná kultura jazyková, literární a především hudební.
- Country, tramská a folková hudba, písničkářství (od osadních kapel až po festival Porta).
- Úcta ke svobodě, důsledné vyznávání svobody, domluvených pravidel a daného slova v komunitě.
- Práce s dobrodružstvím a výzvou, různými formami turistiky.

Foglarovy čtenářské kluby (Jaroslav Foglar, Jestřáb 1907 – 1999)

- Využití strategických her, etapových her, táborových a ročních her ve výchově.
- Práce s příběhem, který silně motivuje a inspiruje k aktivní činnosti.
- Práce s metaforami, které probouzejí obrazotvornost a přitažlivost konkrétní činnosti a hry.

Tábornické školy

- Velká náročnost na účastníky (adolescenty).
- Množství výzev a úkolů především z tábornické praxe a konkrétních sportů.
- Hledání nových, moderních forem pobytu v přírodě.
- Zavedení hodnocení a osobní zpětné vazby účastníků.
- Využití tréninků komunikace a aplikované psychologie.

2.3.3 Experimentální období

Experimentálním obdobím nazýváme aktivitu instruktorů, kteří začátkem 70. let pod hlavičkou SSM na Lipnickém středisku „Lom Na Hřebenech“ a nejen tam, vytvářeli nejrůznější akce spojené s náročnými sportovními aktivitami a kulturními prvky. Je to období, které předcházelo vzniku PŠ SSM. Můžeme říci, že založení Prázdninové školy bylo jeho vyústěním. V této podkapitole si představíme, jak to bylo s lomem Na Hřebenech. Jaké akce a projekty experimentální období zahrnovalo a popíšeme jednotlivé semináře a konference, které vedly k založení PŠ SSM.

O tento model Prázdninové akce, hlásící se mj. k odkazu antické kalokaghatie, je mimořádný zájem“ (Holec, 1994, 134). Slaměník (1983, 81-82) představuje období 1970 - 1976 jako vysloveně experimentální, s neobyčejnou šířkou záběru problematiky: „hledaly se a zkoušely neobvyklé obsahové koncepce, prostředky stimulující aktivní zapojení účastníků do dění, zkoumala se role instruktora, odhalovaly se faktory ovlivňující atmosféru i utváření kolektivu. Zjišťovaly se potřeby a problémy mladých, připravovaly se nové a nové programy a zkoumaly se zákonitosti jejich uvedení“.

Bylo to také období intenzivní výchovy nových svazáckých instruktorů pro oblast pobytu v přírodě a turistiky. Akce se dělily na čtyři odbornosti: letní, zimní, vysokohorskou a vodáckou. Uskutečnila se jich celá řada a toto období přineslo mnoho cenných zkušeností. Vyskytl se zde ale problém, který vedl k určitému přibrždění tempa vývoje. Mnoho získaných poznatků jsme nedokázali adekvátně zpracovat, především po metodické stránce. Dále se nepodařilo, aby se činnost výrazněji a v organizované podobě prosadila ve svazáckém životě. Celá činnost, až na pár výjimek, byla organizována na centrální úrovni Svazu mládeže. Významným předělem v tomto vývoji byl seminář k otázkám dalšího rozvoje moderních forem pobytu v přírodě a turistiky, který se uskutečnil v roce 1977 ve Žďáru nad Sázavou (Slaměník, 1983).

3.3.3.1 Lom Na Hřebenech

Prázdninovou školou a Instruktorským kurzem velmi úzké propojení.

Toto propojení popisuje Holec (1994, 141) „významnou roli v historii Prázdninové školy sehrálo Lipnické středisko, jeho romantické okolí a genius loci inspiroval ke vzniku stovek her a dalších programů. Šálek (in Holec, 1994, 141) jej popisuje jako: „Místo, jež dělá z lidí obyčejných, lidi neobyčejné“.

Příběh lomu plného emocí se začal psát na sklonku roku 1965, kdy toto místo objevil tehdejší tajemník ÚV ČSM Antonín Himl spolu s Antonínem Mendlem, rodákem z nedalekých Kežlic. Toto místo hledali kvůli potřebě ÚV ČSM najít nové prostory pro přípravu budoucích organizátorů moderních forem pobytu v přírodě, náhradou za dosluhující objekt Tábornické školy ČSM na Sluneční pasece u Pelhřimova. Vizuální podobu celého projektu navrhl architekt Jaroslav Vaculík ve spolupráci s Antonínem Svobodou. Výsledkem bylo unikátní dílo s půdorysem lodi organicky zakomponované do místní přírody. Avšak na počátku bylo prázdno. Objekt bez historie, bez náplně. Gintel (in Jirásek, 2013, 42) vypráví, jak to všechno v roce 1970, po dokončení výstavby projektu začalo: „dostal jsem podobnou nabídku, jako architekt Vaculík, avšak z jiné oblasti: vymyslet pro tento objekt nový a pro mladé lidi přitažlivý program. Zůstal totiž po všech těch politických změnách prázdný, chyběli organizátoři a všeobecně přijatelná idea. Taková nabídka se neodmítá“. A tak zde vznikl legendární Gymnasion, domovské právo zde získala Prázdninová škola a její projekty s intenzivním rekreačním režimem pro mladé lidi.

Zde se začaly tvořit originální programy nebývalé rozmanitosti a přitažlivosti. Rozvíjela se zde tvořivost, kolegalita, vzdělanost, kritické myšlení. Posilovala se nezávislost a soběstačnost. Pěstovaly se zde sporty a tělocvičné aktivity vázané na přírodu. V tom přenádherném prostoru obklopeném lesy, romantikou skal a zatopených lomů se lidé cítili povzneseně a pyšně zároveň. Odjížděli osud silnější, odhodlanější a připravení utkat se s budoucností. To převážně v dobách, které svobodnému rozvoji zrovna nepřály (Gintel in Jirásek, 2013, 42).

2.3.3.2 Kurzy a projekty

Jednou z nejvýznamnějších akcí experimentálního období byl projekt *Gymnasion*. Spolu s ním v této podkapitole představím i další projekty, které byly pro toto období typické.

Gymnasion – čtrnáctidenní dlouhý letní kurz, jehož autorem byl Allan Gintel. Souhrnná zpráva z projektu *Gymnasion* představuje základní cíl, kterému byla veškerá činnost na *Gymnasionu* podřízena: „pomáhat mladým lidem v hledání a formování životních hodnot, při osvojování norem společenského života a začleňování do společnosti“ (Holec & Gintel, 1986, 8). „Experimentování s *Gymnasionem* trvalo 4 roky a vytvořilo základy pro Prázdninovou školu, která se stala projektem mnohem rozsáhlejším a masovějším“ (Gintel in Jirásek, 2013, 43).

Charvát in Jirásek (2013, 43) „Výchova by mohla a měla vytvářet v člověku budoucí osobnost tak, aby se dovedla vypořádat se situacemi a úzkostmi. Osobnost, která by byla iniciativní a byla si vědoma vlastní ceny. A právě k tomu mířil *Gymnasion*.“ Propojoval kulturu těla s kultivací ducha, snažil se rozvíjet to, co rozvíjeli Staří Řekové.

Vůbec prvním experimentálním projektem se stal v roce 1970 projekt **Školy odvahy a dobrodružství**, který se uskutečnil v Borišově, Velká Fatra. V roce 1970 následoval **Pokus pro dvacet**, který byl prvním historickým projektem, realizovaným na čerstvě vybudovaném středisku u lomu Na Hřebenech v Lipnici nad Sázavou. V roce 1971 byly realizovány projekty: **Konkurs ducha i těla** (Borišov, Velká Fatra), **Lesní sportovní škola** (Lipnice nad Sázavou), **Gymnasion** (Lipnice nad Sázavou), **Typ** (Lipnice nad Sázavou). V roce 1972 druhé ročníky projektů: **Konkurs ducha i těla** (Borišov, Velká Fatra), **Gymnasion** (Lipnice nad Sázavou) a **Lesní sportovní škola**. Nově přibyl **Fatranský projekt prima prázdnin** (Borišov, Velká Fatra) a **Šance** (Lipnice nad Sázavou). V roce 1973 to byly nově projekty: **Zimní sportovní škola I.** (Krkonoše), **Zimní sportovní škola II.** (Borišov, Velká Fatra), **Tour 73, Prázdniny na objednávku** (Lipnice nad Sázavou) a pro tento rok dokonce už dva běhy projektu *Gymnasion* čili: **Gymnasion I.** a **Gymnasion II.** (oba Lipnice nad Sázavou). V roce 1974 opět **Gymnasion** (Lipnice nad Sázavou), dále **Projekt Jeseníky** (Jeseníky), **Konfrontace** (Lipnice nad Sázavou) a **Řeka pod horou** (Vysoké Tatry).

2.3.3.3 Klíčové semináře a konference

Dynamický rozvoj celého zážitkově pedagogického konceptu podporovaly pravidelné odborné semináře a konference, které se konaly pod hlavičkou MR, zájmového oddělení či ČÚV SSM. Projekty měly od počátku nejen své podporovatele, ale také odpůrce, proto bylo velmi důležité přicházet s jasnými výstupy, výsledky, doporučeními a závěry (Hanuš, 2008).

Leden 1972. Seminář k výsledkům experimentálních forem, zámek ČSAV v Libicích. První reflexe zkušeností s experimentálními akcemi a zobecnění metodických závěrů.

24. - 26. listopadu 1972. Seminář ČÚV SSM k experimentálním formám na úseku pobytu v přírodě. Experimentální kurzy dostávají podporu a jsou stanoveny zásady pro jejich pořádání.

21. - 29. září 1973. Zasedání UV SSM v Orlové potvrzuje dosavadní zaměření nových forem pobytu v přírodě a ukládá úkol vypracovat novou koncepci organizovaného pobytu v přírodě do roku 1975.

22. - 24. února 1974. Mariánské Lázně – celostátní porada SSM k problematice pobytu v přírodě. Cílem je stimulovat zlepšení při prosazování a rozvoji ověřených moderních forem pobytu v přírodě.

15. - 17. listopadu 1974. Seminář k otázkám dalšího rozvoje pobytu v přírodě v SSM, hotel Razula u Vsetína. Hledá zefektivnění práce IS na KV a OV úrovni

4. - 6. března 1977. Seminář ČÚV SSM k otázkám dalšího rozvoje moderních forem pobytu v přírodě a turistiky v SSM. Schvaluje založení Prázdninové školy, která by sloužila k doškolování v problematice moderních forem pobytu v přírodě a jejich vhodné aplikaci (Hanuš, 2008, 117).

Slaměník (1983, 82) k semináři v Lipnici nad Sázavou v roce 1977 dále dodává: „Seminář potvrdil správnost propojení činností pohybového charakteru s činnostmi, které zprostředkovávají přijímání společenských hodnot“. Opatření, která z jednání semináře vplynula a byla schválena ČÚV SSM dne 5. 4. 1977, sledují tyto základní cíle:

- Získat mladé lidi pro to, aby při naplňování svého volného času o víkendech, dovolených a prázdninách využívali v širším měřítku prvků aktivních forem rekreace.
- Připravit skupiny aktivistů, kteří budou schopni systematicky uplatňovat a zavádět tyto prvky do činnosti Socialistického svazu mládeže (Slaměník, 1983).

2.3.4 Vznik Prázdninové školy SSM

Seminář ve Žďáru nad Sázavou potvrzuje účinnost a oprávněnost výsledků experimentálních akcí a přijímá návrh na zřízení Prázdninové školy ČÚV SSM, která vzniká o měsíc později v Praze. Jejím hlavním cílem je předávání a rozvoj nových forem rekreace a moderních forem pobytu v přírodě členům SSM (stává se z ní školící, metodické a experimentální centrum). Do jejího čela se staví autor projektů Pokus pro dvacet a Gymnasion, muž, který pomohl založit a dal vzniknout této přírodní škole - „univerzitě života“, psycholog Allan Gintel (1948). Vedl ji až do roku 1987. Mezi další osobnosti první tzv. Prázdninové metodické rady patřili: Ludmila Blanářová, Dagmar Čejpová, Pavel Tajovský, Jiří Gregor, Antonín Rosický, Ivan Slaměník, Martin Viktorin a další (Hanuš, 2008, 120).

Prázdninová škola si dala za úkol připravovat mladé lidi poněkud nezvyklými formami pro jejich budoucí společenské a profesionální působení. Program bude vytvářen kombinací pohybových a společensko- kulturních aktivit. Měl by být pestrý a přitažlivý. Originální programová skladba bude volena tak, aby se dosáhlo maximálního rekreačního, vzdělávacího a výchovného efektu (Hanuš, 2008, 120).

30. 1. 1978 se poprvé schází vedení Prázdninové školy a 12. 6. 1978 zahajuje Prázdninová škola ČÚV SSM svůj první kurz na Lipnici. Realizují se čtyři kurzy:

- Prázdniny – kurz pro středoškoláky
- Projekt – kurz pro vysokoškoláky
- Dva metodické kurzy

2.3.5 Konec 70. a začátek 80. let 20. století v PŠ SSM

V této podkapitole poukáži na popularitu prvních let fungování Prázdninové školy. Představím základní programové prostředky, na kterých Prázdninová škola stavěla obsah nejen autorských, ale i Instruktorských kurzů. Dále představím velmi důležitý výzkum, který byl v tomto období realizován. Jeho výsledky tvořily výstup, na jehož základě se ukázala účinnost těchto kurzů, která mohla být obhajobou v případě nedůvěry ze strany funkcionářů či SSM.

V roce 1979 kurzy nabývají na popularitě a zájem o účast mnohonásobně převyšuje kapacitu kurzů. Popularitu a oblibu podporuje originální skladba programů, do té doby nevídaná. V roce 1979 natáčel na středoškolském kurzu čerstvý absolvent FAMU Ondřej Soukup dokumentární film: Prázdniny pro Život. V roce 1980 v Mladé frontě vyšla první publikace „Prázdniny v pohybu“. Také byla poprvé uvedena premiéra kurzu zaměřeného na umělecké aktivity „Symposion“ (Hanuš, 2008).

2.3.5.1 Programové prostředky

Holec (1983, 95) Vytváří prostor pro nahlédnutí do programového repertoáru, ze kterého instruktoři vybírali při přípravě kurzů.

Hry – pohybové hry typu Finská stezka, moderní společenské hry - komunikativní, sebepoznávací či didaktické, solitéry tzv. hra osamělého hráče, zkouška přímosti a zavalitosti těla i drobné mejdanové hry. Dále málo strukturované hry, jejichž inscenace je prubířským kamenem schopností instruktora (hrubá dějová kostra, všichni jsou herci i diváky), hry manažerské i strategické.

Tělocvičné aktivity – šlo o sporty, cvičení, ale také pohybové hry, především v přírodním prostředí. Mezi nejčastěji zařazované sporty patřil softbal, cyklistika, plavání, skoky do vody, základy horolezecké techniky a základy vodácké zručnosti. Zkouší se i sebeobrana, ragby, jezdeckví a také orientační běh. Významné místo zde má i pohybová výchova. Snahou je vést proces výuky sportů v Prázdninové škole co nejkvalitněji, proto se zkušenosti s jejich uváděním shrnuly do stručných metodických návodů. Čtyři z nich byly uvedeny v Metodických listech jako „miniškoly sportu.“

Táborské formy a turistika – to, že se v současnosti k turistice vracíme, není v žádném případě krokem zpět. Její zařazení do běhu akce má trojí význam:

- Při vysoké intenzitě dění na kurzu vede zařazení turistiky k poklesu intenzity, k možnosti uspořádat si dojmy, zážitky.
- Turistika je možnost, jak zcela přirozeně zařadit řadu z tábornických forem a dovedností, které při pobytu na Lipnici poněkud násilně „trčí“ z programu.
- Provozování akce turistické je dostupnější, než pořádání akce pobytové. Prakticky zde můžeme účastníky vzdělávat na tomto poli.

Zájmové umělecké činnosti (ZUČ) – hudební, literární, divadelní, filmové, taneční, výtvarné.

Instruktor je v roli tvůrce, režiséra, interpreta a účastník v roli posluchače. Přejeme si, aby tato jeho role byla pohodlná jen zdánlivě. Děláme vše pro to, abychom jej dostali do myšlenkové aktivity. Hovoříme o pořadu, který může mít nejrůznější podoby – literární, hudební, vzdělávací atd. Instruktor vytváří prostor, na kterém se může účastník prezentovat v jednotlivých disciplínách umění. Toto fórum může mít opět mnoho podob: divadelní, poetickou, literární či hudební. Účastník tvoří, nebo se autorsky podílí na přípravě uvedení programu jako režisér, scénárista a jako herec. Na instruktorovi je, aby ho v jeho snažení motivoval, podpořil, vedl či patřičně vzdělal, je-li to v příslušném oboru žádoucí a v případě fóra toto snažení ohodnotil a ocenil. U tohoto typu programu hovoříme o dílně. I zde je možné uplatňovat všechny obory ZUČ.

Ke spolupráci byli často zvaní i odborníci z daných oblastí, mezi něž patřili například tanec: F. Townen, literatura: P. Skarlant, J. Suchl, poezie a věda: M. Holub, hudba: bratři Ebenové, P. Eben, spirituál kvintet, Minnessengři, J. Tůma, výtvarná výchova: V. Birgus, P. Pečínková, film: J. Menzel, divadlo: O. Kaiser, J. Lábus. (Holec, 1983).

2.3.5.2 Výzkum z konce 70. a začátku 80. let

Tento výzkum byl velmi důležitý nejen pro zjištění výchovného působení krátkodobých Prázdninových akcí, ale také pojmenoval potřeby účastníků. Dále byly na základě výzkumu zformulovány zásady, které musí mít každý při pořádání Prázdninových akcí na zřeteli. Kromě metodického přínosu byla jeho dílčím cílem – již ne tolik zveřejňovaná tzv. pomyslná berlička v případě kontroly ČÚV SSM.

Tento výzkum proběhl v letech 1977 až 1980 v rámci resortního výzkumného úkolu ministerstva školství ČSR, jehož dílčím úkolem byl systém komunistické výchovy na vysokých školách. Výzkum se zabýval účinností výchovného působení krátkodobých Prázdninových akcí SSM. Nositelem výzkumu bylo VUT Brno, ale podíleli se na něm také pracovníci z katedry psychologie UJEP Brno a aktivisté ČÚV SSM a KVR SSM v Brně (Holec, 1982).

Holec a Smékal (1980) uvádí cíle výzkumu: shrnout a utřídit zkušenosti z experimentálních akcí ČÚV SSM, pořádaných v letech 1971 až 1976, porovnat výchovné výsledky akcí vedených stejnou metodikou a akcí zařazených do školních osnov (LVK- letní výcvikový kurz) a vymezit místo, které by podobné akce měly mít v ideově výchovném systému SSM.

Za nejdůležitější z potřeb, o které se vedení akce opírá, autoři výzkumu vytipovali: potřeba být někomu užitečný, potřeba mít své místo v kolektivu, potřeba tvorby (užitečné práce) v součinnosti s ostatními, potřeba poznávání a zejména sebepoznávání, potřeba sebeúcty (náročnosti), potřeba kvalitních přátelských vztahů, potřeba pohybu, potřeba přírody jako prostředí rekreace.

Z uvedených potřeb autoři dále zformulovali několik zásad, které vedení akce musí mít na zřeteli. Pojmenování těchto zásad vnímám jako velmi důležité jelikož z nich Prázdninová škola a dovolím si konstatovat, že i další organizace, čerpají dodnes:

Zásada vhodné atmosféry - atmosféra navazuje pocit družnosti, uvolněnosti, pohody, legrace až recese, ale hlavně bezpečí.

Zásada náročnosti - „vysoká laťka“ má mnohostranně příznivý vliv na průběh akce. Úspěšné zdolání náročných překážek je většinou stavěno tak, aby byly zvládnuty jen v součinnosti s ostatními. Přináší tak slavnostní pocit výjimečnosti okamžiku a vytváří podklady pro další stupňování nároků. Emotivní prožitek družnosti podceňoval altruistické sebepřekonávání. Zde vyrůstala vzájemná úcta i sebeúcta.

Zásada všestrannosti – dovolila udržet vysoké tempo akce a gradaci náročnosti při únosném stupni fyzické a psychické únavy. Přinášela perspektivu vyniknutí v různých oblastech.

Zásada spontánnosti a aktivního podílu na činnosti – záměrně se vyhýbáme imperativu „musíš“. Tam, kde se předpokládá neschopnost či strach, upravují se pravidla her a soutěží tak, aby bylo možno volit mezi více způsoby řešení. Někdy se záměrně málo strukturuje, abychom podnítili fantazii a tvořivý přístup účastníků. Také jsme poznali, že prožitek sounáležitosti s kolektivem vytváří tak silný stupeň sociální kontroly, že mu jedinec byl schopen vzdorovat jen ve zcela výjimečných případech.

Zásada rovných vztahů – ta má svou stránku formální: tykání, oslovení křestními jmény a věcnou: vedoucí kurzu se účastní programů a soutěží bez ohledu na riziko neúspěchu. Vedoucí musí velmi uvážlivě rozdělovat projevy sympatií i antipatií, jelikož atmosféra na kurzu je na tento jev velmi citlivá.

Výchovné působení v průběhu akcí spočívalo na vhodně orientovaných podnětech. Cílem snažení vedoucích bylo dosáhnout u účastníků prožitek sounáležitosti s kolektivem. Pro mnoho z nich byl takový zážitek ohromující emocionální zkušeností a jeho intenzita mohla být úměrná hloubce a trvalosti výchovných výsledků (Holec & Smékal, 1980). Blíže tento výzkumu představuje Dvořáčková (2014) ve své diplomové práci.

2.3.6 80. léta 20. století v PŠ SSM

V následujících podkapitolách se budu již stručněji zabývat základním popisem daného období, představím některé projekty a základní proměnné, které vstupují do organizace a ovlivňují její vývoj.

80. léta jsou pro Prázdňinovou školu velmi dynamickým obdobím. Na kurzy se hlásí velké množství účastníků a jejich nabídka se rozšiřuje. V roce 1984 Petr Hora „Hořejš“ spolu s kolektivem autorů vydává instruktorskou čítanku – Prázdňiny se šlehačkou. V roce 1988 se Ota Holec stává předsedou Prázdňinové školy a také vzniká logo, kterým se PŠL v drobných obměnách prezentuje dodnes. V roce 1989 se Prázdňinová škola dostává do kontaktu s britským Outward Bound a v létě tam odjíždí první instruktoři na stáž. Mezi nejvýznamnější kurzy 80. let patřily tyto projekty:

Prázdňiny – kurz pro středoškoláky a učně, který byl od své premiéry v roce 1978 zařazen téměř každý rok. Některé ročníky měly 2, výjimečně až 3 běhy v daném roce. Kurz Prázdňiny obvykle trval 13 dní. Někdy byl koncipován kombinovaně (týden pobyt na Lipnici + týden putování, nebo obráceně).

Juniorprojekt – klasický pobytový kurz pro učně 16-18 let. Dával mladým návod, jak pěstovat volný čas zážitky i po prázdninách. V roli organizátorů kurzů byli dva zkušení instruktoři a dále také středoškoláci.

Kategorie 15 – středoškolský klasický 13-ti denní pobytový kurz, šitý na míru mladším středoškolákům - tedy věkové skupině 15-16 let. Měl 3 opakování a dva navazující kurzy – RADIM.

Projekt – v prvních letech se konal pro sportovní a tělovýchovné instruktory, nebo funkcionáře z vysokých škol. Celkem proběhlo 12 kurzů o průměrné délce 13 dní.

Interes – klasický pobytový kurz pro vysokoškoláky a absolventy VŠ. Poprvé uveden v roce 1985, od roku 1987 zaměřen také na problematiku řízení a vedení lidí a rozvoj sociálních dovedností.

Bottega – 14- ti denní pobytový kurz pro věkovou kategorii 17 – 20 let se zaměřením na výchovu k tvořivosti.

Scholion – 14- ti denní, klasický pobytový kurz pro studenty pedagogických směrů, zaměřený na následnou pedagogickou činnost. Pro ty, kteří mají pocit, že jim škola něco dluží a chtějí poznat to, na co v posluchárnách nezbyl čas.

Mezi další projekty se v těchto letech řadí **Symposion** – zaměřen na umělecké aktivity, **Academia** – první mezinárodní kurz PŠ, proběhl v ruském jazyce, **Interprojekt** – pro studenty z tuzemska i zahraničí, **In Natura** – zaměřen na vztah jedinec – společnost – životní prostředí, **Bílý projekt** a **Bílé hranice** – zimní kurzy, **Výprava za hranice** – Bajkal – expediční kurz, **Metodické kurzy a semináře** (Holec, 2007).

2.3.7 90. léta 20. století

Začátek 90. let přináší pro Prázdňinovou školu spoustu možností a výzev, na druhou stranu také nejistot, otevřených otázek a hledání smyslu své existence. Dochází ke stálé optimalizaci procesů ve sféře organizační, legislativní i ekonomické. Je úplně nová doba. Po listopadu 1989 v rámci restituce přichází o středisko Lom Na Hřebenech v Lipnici nad Sázavou (kurzy tam probíhají až do roku 1993), kde do té doby realizovala většinu svých projektů. Středisko bylo za zvláštních okolností přiděleno České tábornické unii. Prázdňinová škola nemá vlastní zázemí a další otázkou je pro ni překonat stigma ze 70. a 80. let, že středisko je základem úspěšnosti a účinnosti většiny Prázdňinových kurzů. Jako symboliku toho nezapomenutelného místa si vnáší jeho část do názvu. V únoru 1990 je svoláno mimořádné soustředění sboru, kde PŠ odsouhlasila vydělení z SSM a v březnu 1990 je registrována jako Prázdňinová Škola Lipnice – občanské sdružení (o.s.). To s sebou mimo jiné nese i otázku sebe-financování. Prázdňinová škola Lipnice má tendence směřovat jak do firemního prostředí, tak do neziskového sektoru (Holec, 2007).

V roce 1991 se PŠL při příležitosti oslav 50. výročí Outward Bound (OB) stává jeho přidruženým členem. Spolu se zahraničními zkušenostmi instruktorů rozvíjí vlastní metodu. V souvislosti se členstvím v OB se čím dál více využívá review, přebírá metodiku outdoorových sportů (nížká a vysoká lana, rafting), údržby materiálu a rozvíjí metodu řízení rizika. V roce 1992 je na setkání instruktorského sboru (SIS) rozhodnuto o založení společnosti Outward Bound Česká Cesta s.r.o., jejíž registrace proběhla počátkem roku 1993. Cílem této společnosti je rozšířit metodu PŠL na trénink týmové

spolupráce a prosadit se na trhu vzdělávání. Získané prostředky mají zpětně zajišťovat chod PŠL. V roce 1994 vydává Ota Holec v rámci mimořádného čísla Lipnických metodických listů Instruktorový slabikář. Rok 1995 přináší rozhodnutí o koupi rekreačního střediska Doubravka, který organizaci dává nový nádech, nové útočiště a zázemí. V roce 1996 vzniká při Prázdninové škole Lipnici ZDrSEM – kurz první pomoci zážitkem, jeho spoluzakladatelem je doktor Robert Pleskot. Skrze provozní náročnost tohoto střediska se koncem 90. let dostává Prázdninová škola Lipnice do finančních potíží.

S příchodem nové metodiky a outdoorových sportů se proměňuje i náplň kurzů. Do té doby populární tělocvičné aktivity ustupují (cyklistika, softbal atd.) a nahrazují je nízké a vysoké lanové aktivity, rafting atd. Instruktoři se snaží hledat netradiční formy působení, jejichž rozsah se v dobách nesvobodné normalizace po revoluci poměrně zúžil.

Kurzy a projekty: představím jen základní nabídku realizovaných kurzů v 90. letech, jako odraz směřování absolventů Instruktorový kurzů. Většina z nich jsou přímo autory těchto projektů, nebo alespoň součástí realizačních týmů.

Udrží se dále projekty jako **Prázdniny, Interes, Bottega, Interprojekt, Bílý projekt, Scholion, Juniorprojekt**. Rozšiřují se výjezdy za hranice v podobě projektů **Jugoslávie, Dolomity – za hranice, Napříč Pyrenejemi, Norsko, Ad Fontes** (kombinovaný kurz: Lipnice x jízda na kole Horním Rakouskem).

Dalšími významnými novými projekty byly **kurzy GO!**, které řešily problémy studentů, nastupujících do prvních ročníků gymnázií. Pomáhaly jim vyrovnat se s novým prostředím, usnadňovaly začlenění do třídní skupiny, snažily se napomoci hledání vlastní identity, uvědomění si vlastních možností a vlastní odpovědnosti. Celkem jich bylo uvedeno 10 a zkušenosti z kurzů PŠL posloužily vzniku Hnutí GO!

Publicus – kurz určen všem, kterým nejsou lhostejné věci veřejné a účast na věcech veřejných je pro ně důležitější, než vlastní pohodlí.

Archa - Kurz se snaží reagovat na trendy současného vývoje světa.

Déja Vu- pobytový kurz pro věkovou kategorii 40 – 60 let. Je určen pro rodiče, kterým odlétají děti z hnízda.

Kecky – první kurz pro rodiče s dětmi. Navazuje na něj kurz: Cesta kolem světa za 8 dní a od roku 1996 kurz Cestou necestou.

Intertouch – mezinárodní klasický pobytový kurz. Navazoval na zkušenosti z kurzů Interprojekt ze začátku 90. let. Mezi účastníky se často vyskytovali instruktoři ze zahraničních škol Outward Bound.

Mosty – velmi významný počín PŠL, pobytový kurz určen pro středoškoláky, integrující účast studentů bez postižení a studentů s tělesným postižením, kteří jsou schopni sami ovládat mechanický vozík. Kurz byl zacílen jak na osobní rozvoj, tak také na propojení dvou světů. Lidí s postižením a bez. Na tyto kurzy navazoval také kurz **Seminárium** – vzdělávací pobytový kurz určen pro pedagogy, kteří uvažují o začlenění osob s postižením do svých tříd, nebo volnočasových aktivit či oddílů. Využíval zkušenosti z kurzů Mosty. Na tyto dva kurzy navázal jako prolog do třetího tisíciletí kurz **Fénix**.

Důležitým kurzem tohoto období je pro spojení s předkládanou prací také **Green Course** – příprava pro Instruktorový kurz. Byl určen absolventům kurzů PŠL, kteří mají zájem pracovat v týmu instruktorů. Umožňuje nahlédnout do zákulisí a tajů PŠL a zároveň slouží k výběru účastníků pro Instruktorový kurz (Holec, 2007).

2.3.8. PŠL ve 21. století

Rok 2000, ředitelem je Štěpán Suchochleb. Dále je v PŠL předseda správní rady, metodická rada, revizní komise a konkurzní komise. Roku 2001 se předsedou stává Jiří Gregor a ředitelem Daniel Šimon (později Daniel Dražanský). V roce 2002 Dan Šimon ředitelské křeslo opouští a s ním zaniká i ředitelský model. V tomto roce je PŠL podruhé ve vážných finančních potížích – pětice pro budoucnost G5, složená z fyzických osob, navrhuje odkoupit 80% podíl České cesty. Od roku 2003 jsou majiteli ČC čtyři fyzické osoby plus PŠL, která vlastní 24%.

V roce 2006 získala Prázdninová Škola Lipnice díky Renátě Trčkové první velký grant – projekt KLÍČ a Robert Pleskot získal grant pro metodické centrum vzdělávání záchranářů. V roce 2007 PŠL prodává středisko na Doubravce a od té doby opět není vlastníkem žádného zázemí pro kurzy. V roce 2011 – 2013 se realizuje velký grantový projekt Klíčový rok, zaměřený na vzdělávání, jimž prošlo 1600 žáků a 375 učitelů.

1. 10. 2013 z PŠL odchází projekt ZDrSEM. Roku 2014 PŠL přijímá nové stanovy a mění se z občanského sdružení (o.s.) na zapsaný spolek (z.s.). 10. 4. 2015 organizace mění oficiální název tj. Prázdninová škola Lipnice, z.s., 19. 4. 2015 přebírá výroční cenu nadace Pangea za úsilí o nápravu věcí lidských. V červnu odbornou konferencí Školky zážitkem vrcholí grantový projekt Školky přes hranice, kterého celkově účastnilo 69 učitelek z 35 mateřských škol v ČR a 10 školek ve Finsku (Hanuš & Hanuš, 2015).

Během této doby se vyvinula široká škála kurzů. Mezi „klasiky“ se z dřívějších středoškolských kurzů proboujaly kurzy pro věkovou skupinu 20 – 40 let. Řadí se sem kurzy: **Tramtárie**, **Vlastní cestou**, **Vítr ve vlasech**, **Interes**, **Okamžik**, **Do nitra země**.

Tradiční kurz **Prázdniny** byl naposled uveden v roce 2004. Myšlenku a důležitost středoškolských kurzů oprášili autoři kurzů **Laterna**, **Loading** a **WifiCS**.

Expediční zimní kurzy: **Život je Gotickej pes**, zahraniční kurzy: **Intertouch**. Dále se objevují kurzy pro různé skupiny: kurzy pro rodiče s dětmi, prarodiče s vnoučaty, mezigenerační setkání žen – **Mokoša**, kurzy určené jen pro muže – **Qvo Vadis**, pokračují kurzy pro třetí generace – **Deja vů**, kurzy pro páry v očekávání – **Budeme tři**, v první polovině tohoto období se velmi často vyskytovaly řemeslné kurzy: **Není muž nad kováře a další**. Trendem posledních tří ročníků jsou také kurzy **Napni plachty**, **Deja vů na vlnách** a **LaGrace** odehrávající se na moři a historických plachetnicích. Vyjmenované kurzy jsou uvedeny převážně pro představu, na jak širokou cílovou skupinu v posledních letech míří. Pro širší seznam si dovoluji odkázat na stránku www.psl.cz, nebo kurzy do roku 2007 můžete najít v časopise Gymnasion 7.

2.4 Instruktorový kurz PŠL

*Kdo vyučuje jiné, vzdělává sám sebe.
(Jan Ámos Komenský, Analytická didaktika)*

Hanuš (2014) popisuje IK PŠL takto: Završením interního vzdělávání v Prázdninové škole je absolvování Instruktorového kurzu. Cílem IK PŠL je vyrovnat určité vědomosti a dovednostech jednotlivých elévů, dát těmto vědomostem stejný rámec a současně podpořit identifikaci eléva se samotnou organizací. Shrnutí do třech vzájemně provázaných cílů následovně:

- podpora osobnostního růstu eléva
- identifikace eléva s organizací
- výuka instruktorového řemesla

V dnešní době se IK koná obvykle jednou za 2-3 roky. Podmínkou přijetí na IK je absolvování praxe na dlouhém autorském kurzu a získání doporučení od šéfa tohoto kurzu. IK většinou pořádá tým sedmi zkušených instruktorů, kteří se na tento prestižní projekt přihlásí a jsou pro daný ročník potvrzeni správnou radou PŠL. Instruktorový tým vždy vychází ze zkušeností předešlých ročníků, nicméně konkrétní provedení každého ročníku závisí na specifickém složení týmu organizátorů.

IK se stává z řady předmětů, které musí jeho frekventanti v průběhu stanovené doby splnit. Pokud na samotném IK elév získal zápočet ze všech předmětů (v IK 2015 šlo konkrétně o 7 předmětů) je mu na nejbližším SISu (soustředění instruktorového sboru) přidělen „bronzový list“ s kvalifikací Instruktor PŠL. Pokud některý z elévů nesplní všechny zápočty do konce letní části na samotném IK, může se v daném roce účastnit „dne reparátů“ a k tomuto dni splnit vše, co mu chybělo. Pokud se to ani do tohoto termínu nepodaří, získané zápočty nepropadávají a chybějící zápočty mohou splnit v průběhu dalšího ročníku IK (Hanuš, 2014).

Jednotlivé Instruktorové kurzy, jejich obsahy a předměty jsou výsledky předkládané práce.

2.4.1 Osobnost instruktora

Již v experimentálním období byly nároky na instruktory a vedoucí nevídané. Součástí povinné výbavy instruktora bylo důkladné a přesné uplatňování zásad pedagogiky, skupinové a individuální psychologie, schopnosti improvizace, chladnokrevnost, objektivnost a všeobecně vysoká kulturní a fyzická vyspělost.

Osobnost instruktora popisují v pedagogicko-psychologických skriptech prázdninového času z 80. let (Holec, Holeyšovský & Smékal, n.d.) jako kombinaci charismatické a činnostní teorie. Tím myslí, že dobrý instruktor v sobě musí mít určité vlastnosti (které v sobě může také vypěstovat) a zároveň se musí naučit vykonávat určité činnosti: vedení a řízení lidí, usměřovat, iniciovat, plánovat, organizovat, kontrolovat, hodnotit, zasahovat, vychovávat. Dovolím si konstatovat, že modernější přístupy by také použili činnosti jako reflektovat, inspirovat či motivovat. Klusáček (in Holec, 1994, 103) za úplně nejdůležitější vlastnosti považuje spolehlivost, samostatnost a iniciativnost. Dále popisuje také tvůrčí schopnosti, rozhodnost, kooperativnost, sociální citlivost, sociální dovednosti, kultivovanost ve vztazích k lidem, dostatečné rétorické schopnosti, organizační schopnosti a přiměřená fyzická zdatnost.

Všichni instruktoři musí mít praktické psychologické znalosti. Bude-li akce obsazena lidmi, kteří se vzájemně neznají, instruktoři musí být schopni vytvořit z nich během dvou dní partu, kolektiv, který uvedení nejzajímavějších programů podmiňuje. Dostane-li vedení do rukou již existující skupinu, musí umět v krátké době „přečíst“ strukturu vzájemných vztahů, aby mohlo lépe předvídat reakce účastníků a případně je zavčas usměrnit (Holec, Holeyšovský & Smékal, n.d.).

Břicháček in Holec (1994, 20) Poukazuje také na další předpoklady, které mohou vyladit činnost instruktora:

Důvěra ve schopnosti a síly účastníků - kdo s důvěrou přichází a vstupuje do mezilidského vztahu, sám důvěru vzbuzuje.

Naděje - další podmínkou vychovatelského úsilí. Patří k životu a je projevem pozitivních sil v člověku a schopnosti hledět k budoucnosti s poučeným optimismem.

Pokora – je třetím předpokladem, bez kterého není instruktor myslitelný. Vědomí, že sloužím dobré věci, která je silnější a závažnější než mé osobní cíle a záměry. Vědomí že mé znalosti jsou omezené, že ani zdaleka nejsem neomylný a že mnohému se musím sám učit. Vědomí vlastních sil a nedostatků.

Předpoklady vykonávání role instruktora:

- Předpoklady odborné – programové
- Předpoklady osobní
- Předpoklady odborné pedagogické
- Předpoklady organizační

Klusáček (in Holec, 1994): Dobrý instruktor bere svou funkci jako poslání, je motivován vědomím, že dělá činnost, která přispívá k rozvoji osobnosti i druhých. Zároveň by měl znát sám sebe a uvědomovat si své silné a slabé stránky, být k sobě upřímný, nic si nenamlouvat a usilovat o stálý růst.

Břicháček (in Holec, 1994) uvádí: „...„dalším úspěchem Lipnických kurzů je základní etický přístup Instruktora k účastníkům. Nemůže a nesmí to být vztah nadřízeného, který se považuje za moudřejšího a chytřejšího. To by byl konec výchovy ve věku dospívání i v dospělosti.“ Jistě si musí získat autoritu, ale nikoliv jen vnější. Nezbytné jsou: vlídnost, laskavost, pochopení, ale zároveň i zřejmá spolehlivost a schopnost poskytovat oporu. Ve výchovatském vztahu je vždy jistá nerovnost. Instruktor ji nesmí prohlubovat, ale naopak přijetím účastníků jako plnohodnotných partnerů asymetričnost vztahu zmírňovat.

Kolektiv autorů Instruktorského kurzu 2015 si stanovil desatero instruktorských hříchů, jež mají v PŠL určující váhu při hodnocení osobnosti instruktora. Mezi tyto hříchy patří:

Názorová nekonzistence: říká něco jiného, než si myslí, dělá něco jiného, než říká, protičečí si a používá slovní hrátky.

Nepřebírá odpovědnost: nechápe se příležitosti, ponechává iniciativu na ostatních, schovává se za druhé.

Neústupnost, přesvědčení o vlastní pravdě – nepřiznává chybu.

Svéhlavá sólovost – okázala samostatnost, odmítání/nepřijímání pomoci.

Mainpulance, demagogie – předkládá manipulativní argumenty, vede zákulisní jednání, trvá na svých demagogických postojích.

Necitlivost, sociální tupost – necitlivě reaguje na projevy druhých, zesměšňuje ostatní, narušuje projev – vystupování druhých.

Sólový projev, rivalita – (skrytě) soupeří o moc, pracuje jen na sebe, nepomáhá druhým.

Sebestřednost, zahledění do sebe – okázalost vlastního projevu, naučená – teatrální gesta, účelový nesouhlas např. pro vlastní zviditelnění, nepřijímání zpětné vazby.

Přehnané sebevědomí, nesebekritičnost – přesvědčení o správnosti vlastních názorů, neochota k diskuzi.

Neprojevuje názory – opakovaná a setrvalá mlčenlivost, projevuje se jako poslední, projevuje se až na vyzvání, nepředkládá, neodkrývá své názory druhým (Hanuš & Hanuš., 2015, 76-77).

3 CÍLE PRÁCE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

3.1 Cíle práce

3.1.1 Hlavní cíle práce

1. Vytvořit ucelený přehled Instruktorských kurzů Prázdninové školy Lipnice.
2. Analyzovat obsahy jednotlivých instruktorských kurzů.
3. Zjistit rozdíly mezi jednotlivými ročníky a popsat je.
4. Popsat vývoj Instruktorského kurzu Prázdninové školy Lipnice.

3.1.2 Dílčí cíle práce

1. Sebrat všechny dostupné materiály k IK
2. Analyzovat a interpretovat rozhovory šéfinstruktorů IK PŠL.

3.2 Výzkumné otázky

3.2.1 Hlavní výzkumné otázky

1. Kdy a kde se jednotlivé kurzy konaly?
2. Jaké předměty byly obsahem jednotlivých kurzů?
3. Jaké jsou rozdíly mezi jednotlivými ročníky Instruktorských kurzů?

3.2.2 Dílčí výzkumné otázky

Jaké proměnné (vnější i vnitřní vlivy) vstupovaly do vývoje Instruktorského kurzu z pohledu jejich šéfinstruktorů?

4 METODIKA

V této kapitole představím metody, které jsem využila pro samotný výzkum předkládané práce. Popíši charakteristiku výzkumné skupiny, postup práce při sběru dat i zpracování výsledků. Využívám kombinaci **kvalitativních metod – obsahovou analýzu dokumentů a orální historii**. Kombinaci těchto dvou metod jsem vyhodnotila jako nejvhodnější řešení pro získání kvalitních, již těžko dostupných dat. Nekompletní archiv PŠL uvedli do souvislosti vyprávěním narátoři (šéfinstruktoři kurzů) pomocí metody orální historie a doplnili chybějící dokumenty osobním archivem.

4.1 Metody

4.1.1 Orální historie

Orální historie je metoda, o kterou se opíráme ve výzkumu nedávné minulosti. Rozhovory s lidmi, kteří byli přímo nebo nepřímo účastníky historické události jsou cenným zdrojem informací, které nám pomáhají porozumět příčinám a motivům událostí. Orální historie se opírá o narativní interview (Hendl, 2008).

Vaněk a kol. (2003) uvádějí jako hlavní formy využití metody orální historie interview (rozhovor) a životní příběh (životní vyprávění). Interview se zpravidla váže k historické události, kterou dotazovaný prožil a vystupoval v ní v určitém postavení a společenské roli. Při Interview tazatel vstupuje do rozhovoru častěji a jeho otázky jsou konkrétnější, zpřesňující. Druhou formou je životní příběh (životopisné vyprávění) které je vedeno snahou pomoci objasnit určitý historický proces či etapu, ze zorného úhlu narátora, či přímo jeho osudy, prožitky a stanoviska.

Pro výzkum jsem využila kombinaci těchto dvou forem, kdy jsme zprvu zahájili výzkum životopisným vyprávěním, objasňujícím určité etapy života narátora a směřujícím k výzkumnému tématu, poté jsme plynule přešli k polostrukturovanému rozhovoru – interview.

Charakteristika výzkumného souboru

Jako narátoři byli zvoleni šéfinstruktoři jednotlivých ročníků Instruktorských kurzů dle následného kritéria: být ve vedení kurzu minimálně dvou po sobě jdoucích ročníků IK, nebo být jednou ve vedení kurzu a zároveň se podílet na tvorbě kurzu

předchozího, či následujícího ročníku. Přidanou hodnotou potom bylo, pokud narátoři působili v nějaké etapě svého působení v PŠL ve funkcích, vedení či správě IK.

Narátor 1. **Petr Holec** – tvůrce metodiky a šéfinstruktor prvního Instruktorského Kurzu PŠ SSM, kterému předcházely instruktorské kurzy pro Brněnské vysokoškolské studenty a Brněnský sbor instruktorů bývalých tábornických škol. Šéfinstruktor dalších dvou následujících ročníků IK. Vedoucí instruktor kurzu Šance 1976 z experimentálního období a iniciátor výzkumného projektu Holec & Smékal. Sám prošel kurzem ústřední tábornické školy a byl vedoucím členem metodické rady PŠ SSM.

Narátor 2. **Ota Holec** – bratr Petra Holce. V letech 1988 – 1999 předseda Prázdninové školy SSM a Prázdninové škol Lipnice. Šéfinstruktor Instruktorského kurzu od roku 1985 až po rok 1998, což je prozatím nejdelší šéfinstruktorské období. Hlavní autor Instruktorského slabikáře 1994.

Narátor 3. **Michal Stránský** – v Prázdninové škole od roku 1988 z kurzu Bottega. Součástí týmů instruktorských kurzů 1996, šéfinstruktor kurzů 1998, 1999.

Narátor 4. **Daniel Drahanský** – v Prázdninové škole od roku 1992, v roce 1998 účastník Instruktorského kurzu, 1999 jako lektor sekce metodika a vedení týmu. V letech 2001, 2003/2004, 2007, 2012 a 2015 členem týmu Instruktorského kurzu, v roce 2001 ředitel PŠL a v roce 2010 šéfinstruktor Instruktorského kurzu.

Narátor 5. **Milan Hanuš** – v Prázdninové škole od roku 1988 z kurzu Scholion. Instruktor od roku 1992. Od roku 2011 předseda správní rady a šéfinstruktor Instruktorských kurzů 2012, 2015. Hlavní editor Instruktorského slabikáře 2015.

4.1.2 Obsahová analýza dokumentů

Hendl (2008) uvádí základní vlastnosti metod kvalitativního výzkumu, mezi které mj. patří texty a dokumenty. Rozbor jejich významu, organizace a použití nám při zpracování výsledků nabízí teoretické porozumění. V historickém výzkumu dále dělíme dokumenty na primární a sekundární. Primární dokument je zdroj, jehož autor se přímo účastnil dané události nebo k ní měl blízký vztah. Jako sekundární dokumenty se označují zdroje vytvořené pomocí primárních dokumentů. Vzhledem k předkládanému

výzkumu, pro jehož výsledky čerpáme z primárních dokumentů, se tato práce stane sekundárním dokumentem.

Průcha, Walterová a Mareš (1998) představují dva významy obsahové analýzy: v první řadě jde o výzkumnou metodu, která je zaměřená na identifikaci, porovnávání a vyhodnocování obsahových prvků textů, používaných při analýze dokumentů a výpovědi informantů. V druhé řadě - obecném smyslu, jde o jakékoliv vyhodnocování informací, týkající se určitého tématu - např. poznatků publikovaných v dané literatuře.

Charakteristika výzkumného souboru – dokumentů

Závěrečné zprávy: závěrečné zprávy z kurzů jsou dokumenty, které se zpravidla sepisují po ukončení každého projektu či kurzu Prázdninové školy Lipnice. Slouží nám jako zpráva z dané události: kdy a kde se akce konala, kdo tam byl, co bylo záměrem akce, co bylo jejím cílem a jakými programovými prostředky jsme tyto cíle naplňovali. Dále závěrečné zprávy obsahují popis a průběh kurzu, scénář kurzu, hodnocení programů, hodnocení účastnické skupiny i práce a fungování realizačního týmu. Následuje závěrečné shrnutí akce a doporučení pro další ročníky či jiné kurzy.

Osobní archiv narátorů/šéfinstruktorů – obsahuje závěrečné zprávy nebo alespoň jejich části, osobní korespondenci jak mezi realizačním týmem, tak mezi vedoucím instruktorem (popřípadě celým realizačním týmem) a účastníky, zápisy z přípravných schůzek, scénáře kurzů, dokumenty o organizačním a obsahovém zajištění kurzu, dopisy účastníkům před kurzem, dokumenty SSM schvalující vedoucího instruktora, předepsané osnovy kurzu, zprávy z kontrolního výjezdu.

4.2 Sběr dat

V září 2015 jsem se začala aktivně podílet na scanování závěrečných zpráv z 80. - 90. let. Závěrečné zprávy jsou uloženy v půdním archivu, který se nachází v místě sídla Prázdninové školy Lipnice na adrese Jaromírova 51, Praha 2 - Nusle. I přes to, že je archiv velmi systematicky veden, velká část závěrečných zpráv z Instruktorských kurzů v něm schází. Proto začalo pátrání po další dokumentaci a informacích. Začala jsem procházet sborníky, ročenky, metodické listy i instruktorskou poštu, ale získané

informace pro kvalitní zpracování práce stále nebyly dostačující. V únoru přišel vedoucí práce Mgr. Radek Hanuš, Ph.D. s návrhem na oslovení vedoucích instruktorů (šéfinstruktorů) Instruktorových kurzů a doplnění dosud získaných dokumentů metodou orální historie – to se jevílo jako výborný nápad a jediné možné řešení.

Praktickému sběru dat předcházela žádoucí příprava. V první řadě šlo o studium literatury a osobní schůzku s docentkou Mgr. Radmilou Švaříčkovou, Slabákovou, Ph.D., zabývající se metodou orální historie na Katedře historie Filosofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Poté následovalo shánění kontaktů (jelikož někteří šéfinstruktoři již nejsou v PŠL aktivními členy) a plánování jednotlivých schůzek s šéfinstruktory. Na doporučení vedoucího práce Mgr. Radka Hanuše, Ph.D., jsem oslovovala šéfinstruktory chronologicky tak, jak šly po sobě jednotlivé Instruktorové kurzy. První oslovení probíhalo většinou emailem, pokud to bylo možné tak i osobně, či telefonicky. Ani v jednom případě jsem se nesečkala s odmítnutím nebo negativní reakcí, avšak jistá obava „*budu-li si ještě pamatovat*“ doplněna slovy „*rád pomohu*“ ze strany některých šéfinstruktorů – budoucích narátorů - zde byla. Tyto obavy přebila náklonnost podpořit předkládaný výzkum se slovy „*děláš užitečnou věc*“. To nastavilo vstřícnou atmosféru jednotlivým schůzkám. Celkem jsem se setkala s pěti šéfinstruktory - narátory. Tři schůzky probíhaly v místě bydliště narátorů (Vysočina, Brno, Uherské Hradiště), pro další dvě jsme si domluvili setkání v Praze. Průměrná délka setkání byla 3 hodiny, samotný rozhovor potom trval 2 až 2, 5 hodiny a byl celý zaznamenan na diktafon. V úvodu jsem narátorům představila sebe (v případě, že jsme se předtím nikdy nesečkali), záměr mého výzkumu i základní principy metody orální historie. Využita byla kombinace životního vyprávění a polostrukturovaného rozhovoru. Část otázek vyplývala také z toho, co dotazovaný vyprávěl. Další důležitou složkou při vedení rozhovoru bylo zapojení citlivosti a empatie.

Rozhovory realizované v místě bydliště narátorů měly pro předkládaný výzkum značně pozitivní a dovolím si konstatovat zásadní dopad. Osobní archiv jednotlivých šéfinstruktorů obsahoval části závěrečných zpráv a výše popsaných dokumentů, které do této doby nebyly veřejně sdíleny. Tyto dokumenty mi byly pro výzkum nabídnuty a s důvěrou zapůjčeny.

4.3 Zpracování výsledků

Pro zpracování výsledků, tedy analýzu dokumentů a rozhovorů jsem aplikovala metodu kategorií viz. příloha 2. Ze kterých vznikly příslušné kódy. Jednotlivé dokumenty jsem nejdříve roztřídila dle ročníků barevnými štítky. Poté následovala podrobná analýza těchto dokumentů a roztřídění do následných kategorií, ze kterých jsem zpracovávala sumarizaci dat. Tato sumarizace obsahují vždy název kurzu (jak je kurz zaznamenán v archivu pro dané období), rok kdy byl kurz realizován, jméno šéfinstruktora a dalších členů instruktorského týmu (v některých případech děleny na: instruktory, asistenty, lektory, hosty) a místo, kde se kurz konal. Mezi další kategorie patří složení kurzu (tedy jestli jeho součástí byla jedna, dvě, tři, nebo čtyři části) a jejich obsah. Obsahem jsou myšleny jednotlivé předměty, které musí účastníci úspěšně absolvovat. V případě, že byly informace dostupné, jsou k předmětům vloženy jejich popisy - v některých případech popis osnov, zadání úkolů, nebo požadavků na jeho absolvování. Zde můžeme mezi předkládanými sumarizacemi vidět určitou odlišnost. Na konci každé sumarizace nalezneme prostor pro poznámky. Zde se může nacházet popis, hodnocení, inovace, či doporučení. Záleží na míře dostupných dat, ze kterých byly sumarizace zpracovávány.

Získané sumarizace jsem následně znovu analyzovala. Analýza pomohla vytvoření faktografických tabulek, z nichž jsem poté tvořila grafy a tabulky zprostředkovávající vizualizaci výsledků. Tato vizualizace je doplněna popisem vývoje předmětů Instruktorských kurzů a jejich zařazení v jednotlivých ročnících. Celkový vývoj IK, tedy prokazatelné změny mezi jednotlivými ročníky jsem zaznamenala pomocí časové osy.

V druhé části zpracování výsledků jsem se věnovala analýze a interpretaci rozhovorů. Hendl (2008) tento proces při interpretaci orální historie nazývá Kontextualizace. Výsledky metody orální historie jsem zařadila jak do první části výsledků, z důvodu výše popsané kontextualizace, tak i do následných výsledků jako doplnění souvislostí k výsledkům analýzy dokumentů.

5 VÝSLEDKY

5.1 Výsledky metody orální historie

Dříve, než zobrazíme výsledky analýzy dokumentů, tedy jednotlivých ročníků Instruktorských kurzů a jejich obsahů, dovolím si na úvod představit výsledky metody orální historie. Jednou z metod zpracování výsledků orální historie je, jak uvádí Hendl (2008), kontextualizace. Kontextualizace nám pomáhá porozumět sledu událostí, které předcházely určitému jednání. Vzhledem k náročné politické a společenské situaci 70. a 80. let, uvádím tento kontext pro přesnější porozumění dějů v Prázdninové škole, s čímž velmi úzce souvisí jednotlivé Instruktorské kurzy a jejich vývoj.

Souvislosti s Prázdninovou školou během jejího vzniku a 80. let

Česká tábornická unie byla u zrodu tábornictví. Když potom v roce 1970/1971 byly zrušeny všechny organizace, které předtím vznikly (včetně už jednou znovuobnověného Junáka), vše se muselo sdružit pod Socialistický svaz mládeže. Z lidí, kteří přičichli k tábornictví se začal formovat „jakýsi instruktorský sbor pro pobyt v přírodě při Českém ústředním výboru SSM“. Zde můžeme nacházet ty zárodky budoucí Prázdninové školy. Od samého začátku, i když nevíme jak intenzivně, se kolem toho pohyboval Allan Gintel. (MS-V)

Ono to SSM bylo vlastně v zoufalé situaci. Chtěli všechny podchytit, ale neměli pro ně program. A my tušili, že když to dobře navlíkneme, tak z toho můžeme profitovat. (myšleno, můžeme aktivně něco dělat). (MH-K)

Po tom, co měl Allan zkušenosti z Gymnasionů a dalších projektů experimentálních škol, mohl říci, že už má něco za sebou, že se tady něco děje a něco to dělá. Dokázal to tak nějak politicky, takticky a diplomaticky zvládnout, že tu školu zakotvil přímo pod Český ústřední výbor SSM. Myslím, že moc dobře věděl, že je to ta varianta - pod svícem je největší tma. Dnes se to může zdát až paradoxní. Můžeme se bít v prsa, že jsme ti antikomunisti. Zjednodušeně řečeno jsme v té době vlastně kolaborovali, ale zkrátka pod Českým ústředním výborem SSM vznikl prostor, který byl velmi svobodný a ve kterém se na těch kurzech mohlo snad úplně vše. (MS – K) Ten

prostor byl přitažlivý jednak tím, že byl svobodný, ale také svou nebývalou náročností, která v tu dobu nebyla obvyklá.

Ve svazácké kultuře spadala Prázdninová škola pod orgán Tělovýchovně branné komise a zde byla ještě mýtická postava Rudy Maliňáka, který při tom ČÚV SSM měl Prázdninovou školu tak nějak vésti, mít ji na starosti (O-K, MS-K).

Fungovalo to tak, že jsme dvakrát ročně přijížděli, předkládali jsme plán, co jsme udělali, co budeme dělat a skládali jsme účty. Oni to posuzovali a moudře u toho kývali hlavami (O-K).

Jako zprávy jsme jim dávali přehledné hodnocení toho daného ročníku, tam detaily moc nebyly. Ale pak byly klasické zprávy z kurzu, tak jak se píšou dnes. Byly tam faktografie, spousta věcí o programech a hodnocení. Středisko, lidi a podle mého soudu i to, kdo tam byl jako host. Druhá věc je ta, jestli to vůbec někdo z těch funkcionářů četl (O-K).

Přímo kování svazáci se jednou za čas přijeli na Lipnici podívat. Viděli, že se tam lidé věší na lanech, běhají a to bylo ideově nezávadné. To že se tam mluví o jiných věcech než je oficiální linie, tak k nim neproniklo, nebo se nechali okouzlit kouzlem okamžiku.

Je taky dost možné, že ti inteligentnější moc dobře věděli co se tam plus mínus děje, ale s pocitem že to mají jakž - takž pod kontrolou to nechali běžet (MS-K).

Takže toto byl režim, ve kterém tak nějak ta Prázdninovka fungovala a proplouvala bez toho, aby měla nějaké zásadní politické šrámy. Svým způsobem je to kupodivu, protože těch dobrých důvodů, aby si na ni někdo zasednul a skřípl jí trošku, těch bylo docela dost (O-K).

Instruktorský kurz byl v jeho prvních letech stavěn jako centrum, kde se budou předávat zkušenosti svazáckým funkcionářům. Ta logika byla v tom, že to užitečné, na co se v tom experimentálním období přišlo, to co fungovalo, se bude šířit do Svazu mládeže. Ty kurzy byly tedy otevřeny i pro instruktory z venku.

Prázdninovka tenkrát fungovala tak, že my máme přijet jako svazáci z různých organizací, máme se inspirovat a až se vrátíme domů, tak máme ty metody a postupy zkoušet rozvíjet ve svých organizacích (MH-K). Celá 80. léta platilo, že kdo chtěl jet na

Lipnici, musel mít razítko od svazáků. V podstatě - že jsi ten správný nositel té zkušenosti. To, že to byla jen formalita, je věc druhá (O-K).

Souvislosti s Prázdňinovou školou začátkem 90. let

V roce 1985 Prázdňinová škola pořádá konferenci, na které se poprvé dozvídá o mezinárodní organizaci Outward Bound. Přichází s ní Jan Neuman z Fakulty tělesné výchovy a sportu. S potěšením, že někdo dělá něco podobného, něco společného. Prázdňinová škola navázala s organizací Outward Bound Internacional (OBI) kontakt. Začátkem 90. let vyjíždí první lidé z Prázdňinové školy, převážně do Anglie, na stáže. Instruktoři, kteří stáže navštívili, přivážejí zpět do organizace nové zkušenosti, nové věci související s bezpečností kurzů, bezpečností programů, dělení a kategorizování materiálu. Přivážejí metodiku na stavbu nízkých a vysokých lan. Lana se stávají trendem začátku 90. let. Velmi záhy byla zařazována na autorské i Instruktorové kurzy. *Velmi důležitý pro nás byl kontakt s jedním britským instruktorem. Jmenoval se Richard Alexandr. Z blízkého osobního vztahu se stal přítelem. Párkrát tu byl a pomohl nám s řadou věcí. Přes něj jsme získali informace o manažerských kurzech, které vedl v Británii. Předal nám zkušenosti a díky němu se urychlilo zadání pro založení České Cesty (O-K).* I přes tyto inovace, zkušenosti ze zahraničí a navázání zajímavých kontaktů a spolupráce je Prázdňinová škola paradoxně po uvolnění režimu poprvé v náročné zatěžkávací zkoušce.

Ve starých časech před listopadem to bylo relativně snadné, i když to neplatí absolutně, protože samozřejmě ta obava že tam přijdeš s něčím, co může z hlediska něčeho politického Prázdňinovce uškodit, takže to riziko tam bylo. (O-K)

Ty programy, tenkrát bylo všechno boom! Dneska už to možná tolik neplatí, i když předpokládám, že i dnešní instruktoři mají tu ambici a tu potřebu, aby nabídli něco, s čím se ten účastník nikdy nesešel (O-K).

Po revoluci se Prázdňinová škola začala střetávat s realitou, že se mohlo úplně vše. To, co do té doby nabízela jako výjimečný program, už najednou bylo naprosto běžnou záležitostí. To že dříve nabízela nějakou komplexnost, že byla vždy jako ta Kalokaghatia. A najednou se začali objevovat odborníci úplně na všechno. *Takže jestliže Prázdňinovka byla svým způsobem průkopníkem softbalu v 80. letech, no tak v*

roce 91 už to bylo úplně směšné, protože tady byli profesionálové, kteří softbal hráli i učili. Nebo baseball. A toto by se dalo přenést na X dalších věcí (MS-K).

Plno lidí v organizaci mělo problém do důsledku přijmout, že Prázdninovka už není tak výjimečná (M-K).

Další otázkou bylo, kdo ty kurzy vlastně bude dělat. Celé společnosti se otevřely možnosti. Možnosti vstupovat do byznysu, jezdit do zahraničí. Spousta lidí si nacházela pestrý pracovní program. Záhy na to přišly boje o lipnické středisko.

Když se v roce 1990/1991 Prázdninovka ocitla bez střediska, tak to pro ni bylo nepředstavitelné. To jádro spočívalo v tom, co se dělalo na Lipnici.

Další věc byla ta, že se do té doby jmenovali šéfinstruktoři kurzů. Tedy né tak, jak je to dnes, že se přihlásí šéf s tím, jaký má záměr a udělá se to. Ale řeklo se, že bude kurz pro středoškoláky a že to povede „Franta“. Hodně lidí to motivovalo se snažit, aby se dostali do toho výběru. Po roce 1999 bylo jasné, že se to musí nastavit jinak. Musí se najít nový model (O-K). V té době řada lidí z Prázdninovky odešla a důvody byly různé. S tím právě přicházela i otázka, jestli bude vůbec zájem si ty Instruktoráky dělat?

Důležité pak bylo, že se ukázalo, že jsme schopni to udělat i leckde jinde. Takže to poskytlo nové sebevědomí, ale to neměnilo nic na tom, že té organizaci chyběl domov. Měli jsme tedy kancelář, ale neměli jsme žádnou klubovnu. Chvíli to dělal snad někdo ve sklepě. ... A pak přišel Vláďa s tou Doubravkou, my tam zažili zásadně silné věci, ještě jsme si ji pomohli vybudovat (M-K).

Ve druhé polovině 90. let se Prázdninová škola Lipnice uvnitř stabilizovala. Končilo období nejistot a přicházelo období, které nějaké jistoty nabízelo. Důležité je si uvědomit, že ten vývoj tady byl a bude.

5.2 Výsledky analýzy dokumentů, sumarizace dat

Níže v přehledech naleznete získané informace o dvaceti ročnících Instruktorských kurzů. Uvádíme vždy název kurzu, ročník jeho konání, vedoucího instruktora, termín a místo a především jednotlivé jeho předměty s obsahem, který naplňovaly. Na koci přehledu jsou uvedeny poznámky, které jsem shledala jako důležité či zajímavé k danému ročníku.

Instruktorský kurz Prázdninové školy ČÚV SSM 1981	
Vedení kurzu	Ing. Petr Holec
I. ČÁST	
Termín a místo konání:	20. – 22. 2. 1981, Licoměřsko
II. ČÁST	
Termín a místo konání:	27. 6. – 9. 7. 1981, Lipnice nad Sázavou
Obsah kurzu/předměty výuky	
Metodika svazácké práce	Základní dokumenty: stanovy, programové prohlášení, struktura SSM a funkce jednotlivých částí. Pravomoce, závaznost, podřízenost. Práce v ZO SSM: usnesení, plán práce, kontrola plánu, změny plánu. Neplánované činnosti: způsob prosazování vlastních představ, opora a usnesení, o rozhodnutí výboru, členské schůze. Nejčastější nedostatky: formalismus, nerespektování zvláštností a potřeb členské základny. Nosná činnost a kolektiv.
První pomoc a základy zdravotvědy	Nejčastější onemocnění a sportovní úrazy, jejich prevence a jejich pomoc, hygiena a stravování, VH prostředí a jeho odezva na organismus, úvod do teorie sportu: režimy mezního zatížení, testy trénovanosti apod., relaxační režim, masáže.
Pedagogicko – psychologická příprava	Základní pojmy a principy, proces výchovy, psychologie výchovy, formování člověka všestranně rozvinutého
Pohybová rekreace	Pojem rekreace a její charakteristické znaky, pohybová rekreace a jejich funkce, specifika řízené rekreace s intenzivním rekreačním režimem.
Turistika	Charakter a obsah turistiky, moderní koncepce turistiky a pobytu v přírodě, uplatnění turistiky ve struktuře pohybové rekreace.
Teorie a praxe hry	Charakter a funkce hry – herní kategorie, pravidla pro inscenování her.
Zájmově umělecké činnosti	Cíle sledované touto oblastí, vymezení pojmů, dramaturgie kulturních pořadů, zásady pro tvorbu a uvádění pořadů, obsluha techniky.
Dramaturgie akcí	Dramaturgie akcí s intenzivním rekreačním režimem, základní pojmy a principy, dějová stavba akce.
Metodika instruktorské práce	Cíl instruktorské práce, náplň práce instruktora, metodika: příprava, vedení akce, zhodnocení akce. Mezidobí. Specifika práce vedoucího instruktora. Specifika práce instruktora Prázdninové školy ČÚV SSM.
Tělocvičné aktivity	Plavání, skoky do vody, záchrana tonoucího (13 hod.). Cyklistika: vybavení pro cyklistiku, metodika, jízda v družstvu, bezpečí při cyklistice, cyklistická túra, opravy kol (12 hod.). Základy vodáctví: vodácké vybavení, údržba – opravy, technika jízdy na kánoji, kajaku. Organizace kolektivu na vodě – nebezpečí na vodě (7 hod.). Táboření: zajištění existence při pobytu v přírodě – pohyb, stravování, oheň, přenocování, táborový oheň, výzbroj, výstroj, nářadí a práce s nářadím (8 hod.). Základy horolezecké techniky: budou zpravovány dodatečně, stejně jako orientační běh, softball a džezgymnastika.
Poznámky: Inovace - Šlo o zcela nové pojetí instruktorského kursu: zařazeny nové předměty, výuka se značně racionalizuje a přizpůsobuje současnému trendu PŠ, přednášet budou převážně specialisté. Základní návrhy tvoří osnovy specializované kvalifikace SSM – pěší turistika. Základ je pak rozšířen o problematiku, která je aktuální při uplatňování tzv. intenzivního rekreačního režimu na nejružnějších akcích SSM pořádaných v letních i zimních obdobích pro mládež od 16 – 25 let. Kapacita kursu je 24 míst, uchazečů zhruba čtyřicet. Kurz bude výběrový.	

Instruktorský kurz Prázdninové školy ČÚV SSM 1983	
Vedení kurzu	Ing. Petr Holec
Termín a místo konání:	25. 6. – 9. 7. 1983, Drátník u Sněžného – 2 dny, Lipnice nad Sázavou
Obsah kurzu/předměty výuky	
Metodika svazácké práce	Dynamizovat, vtáhnout do hry, rozšířit. Celkové hodnocení obsahu: 3, 82.
První pomoc a základy zdravotvdy	Rozšířit praxi. Masáže, obvazy, tlakové body. Celkové hodnocení obsahu: 4, 00.
Pedagogicko – psychologická příprava	Dopracovat skripta, vypustit redundantní pasáže, zařadit praktické zkušenosti, nově zpracovat okruh tvořivosti – až po metodické postupy. Celkové hodnocení obsahu: 4:38.
Turistika a táboření	Koncepce „nauč se doma“ je nouzová, věnovat se více praxi, polní podmínky. Průměr hodnocení tří částí: 3, 54.
Teorie a praxe hry	Praxe hry nevyrovnaná, příliš velký časový objem. Celkové hodnocení obsahu: 4, 75.
Zájmově umělecké činnosti	Koncepci vystavit oponentuře, omezit praxi (jen ukázky), celý předmět známkovat, vřadit blok o režii dramatických pořadů, ev. další (hudby, výtvarné umění). Celkové hodnocení obsahu: 4, 92.
Dramaturgie akcí	Prodloužit pasáž věnovanou kritickému hodnocení (tzn. praktických zkušeností). Celkové hodnocení obsahu: 4, 42.
Tělocvičné aktivity	<p>Základy horolezectví: umístit do VH terénu, spojit s TT (turistikou a tábořením), přidat meteorologii, nové nelze zažít. Celkové hodnocení obsahu 4, 85.</p> <p>Softball: přidat čas na hru, začátečníci nemají šanci předmět zvládnout. Celkové hodnocení obsahu: 4, 37.</p> <p>Plavání a záchrana tonoucího: velmi závislé na počasí, limit natrénovat doma, doplnit skoky do vody a potápění.</p> <p>Orientační běh: bez připomínek. Celkové hodnocení obsahu: 4, 78.</p> <p>Základy vodáctví: bylo by vhodné rozšířit o výcvik na tekoucí vodě. Celkové hodnocení obsahu: 4, 33.</p> <p>Základy cyklistiky: otevřený problém, opravy kol. Celkové hodnocení obsahu – 4, 56.</p>
<p>Poznámky:</p> <p>Příklady hodnocení účastníků:</p> <p><i>Z. P.: Velké úsilí nevedoucí k žádoucím výsledkům. Průměr bez vyhrané silné stránky. Na kursu strávila deset dní, pokud by jej absolvovala v plném rozsahu, snad by stihla všechny zkoušky, ale zůstalo by otevřené, zda má smysl ji registrovat v týmu PŠ.</i></p> <p><i>P. K.: Vyčerpaný počet opravných termínů, nevyzrállost, neschopnost plánovat, průměrný ve sportech.</i></p> <p><i>M. Ř.: Všestranný, vyvážený typ (jediný výborný v TT), velmi ambiciózní, poněkud neatraktivní v jednání s jinými, ale schopný sebeironie a smyslu pro humor. Chvilí trvá, než mu člověk přijde na chuť.</i></p> <p><i>D. Ť.: Výborné sporty (univerzální), velmi dobré TT. Vyzrállost a rozmanitost zájmů se promítlo do zájmového pořadu ZUČ. Promyšlený přístup k problémům, vnitřní náročnost. Po získání zkušeností bude velmi vyhledávaným instruktorem.</i></p>	

Instruktorský kurz Prázdninové školy SSM 1984	
Vedení kurzu	Ing. Petr Holec
Termín a místo konání:	30. 8. – 8. 9. 1984, Lipnice nad Sázavou
Instruktoři a organizátoři:	V. Tajovská, M. Matoušek, V. Bartošková, I. Šachová, E. Topinková
Obsah kurzu/předměty výuky (Osnovy kurzů instruktorů pěší turistiky, PŠ ČÚV SSM)	
Socialistický systém tělesné kultury a branné výchovy	Tělesný výchova, sport, pohybová rekreace. Podíl organizací a institucí. Činnost v SSM a hospodářské zajištění, pojištění. Kroužky – řízení a plánování jejich činnosti, odznak zdatnosti, metodika svazácké práce.
Politicko-výchovné působení instruktora	Základy pedagogiky, vybrané kapitoly z psychologie osobnosti. Kolektiv a jeho dynamika. Základy rétoriky. Problémové okruhy v činnosti instruktora.
Teorie hry a dramaturgie akce	Programové okruhy. Rosického třídění programů, cíle dosahované programem. Dramaturgické zákonitosti, kritický rozbor reálného scénáře, sestavení předběžného scénáře, význam a charakteristika hry, tvorba pravidel, legenda, atmosféra, metodická praxe.
Zdravověda a první pomoc	Základy první pomoci, základy hygieny, úrazová prevence, právní zodpovědnost instruktora, režim mezního zatížení, relaxace, základy kompenzačních cviků, masáž a automasáž.
Turistika a táboření	Turistika v systému TK, turistika v SSM. Organizace a plánování turistických akcí, stravování, ohně, výstroj a výzbroj, bivak, nářadí, praxe.
Orientace	Práce s mapou a buzolou, základy orientačního běhu, noční orientace.
Specifika turistických přesunových prostředků	Základy práce v exponovaném terénu. Základy vodáctví, cyklistiky.
Historie pobytu v přírodě	Příčiny a důsledky útěku k přírodě, předchůdci myslitelé a organizátoři, charakteristika woodcraftu, skautingu, a trampingu. Současnost ve světě, pobyt v přírodě v ČSM a v SSM.
Zájmově umělecká činnost (ZUČ)	Místo ZUČ na turistické nebo pobytové akci, burza – pořad – dílna a jejich specifika, metodika sestavení pořadu, ukázky programů.
Plavání a záchrana tonoucího	Prověrka znalosti plavání, limit 120m za 3:30 min., záchrana tonoucího včetně praxe.
Poznámky:	
<p>Popis kurzu - Šlo zcela o specifický typ. Kurz neproběhl podle záměru schváleného ČÚV. Na úrovni TVS komise neproběhlo jednání, které by zajistilo informovanost sekcí, výběr vhodných adeptů a uspořádání speciálních částí školení kvalifikačního stupně „instruktor“. Bylo proto v lednu dohodnuto, že kurz bude otevřen všem zájemcům, a proběhne podle schválených osnov kurzu Instruktor pěší turistiky SSM, přičemž v povolených mezích zdůrazní zkušenosti PŠ. Tímto rozhodnutím kurz v podstatě suploval nedostatečnou činnost KV v této oblasti, a o jeho přínosu pro PŠ nelze mluvit.</p>	

Instruktorský kurz Prázdninové školy ČÚV SSM 1985	
Vedení kurzu	Ing. Ota Holec
I. ČÁST – Horská	
Termín a místo konání:	12. – 16. 6. 1985, Velká Fatra
Instruktoři:	Ing. Jiří Gregor, Ing. Antonín Rosický, Josef Ptáček, Igor Novák.
Obsah kurzu/předměty výuky	
Základy horolezeckých technik	Uzlování - dračí smyčka, lodní uzel, spojovací uzel, vůdcovský uzel a prusík.
Turistika a pobyt v přírodě	Bezpečné zvládnutí technik nutných pro pobyt v přírodě (práce s nářadím, nocování, vaření, orientace) + 2 dny přechod hřebene.
Teorie výchovy v přírodě	
Sporty a TV aktivity	
II. ČÁST	
Termín a místo konání:	5. – 14. 9. 1985, Lipnice nad Sázavou
Instruktoři:	Nataša Kuncová, dr. Jan Lata, dr. Allan Gintel, ing. Jiří Gregor, ing. Petr Holec, ing. Antonín Rosický, dr. Jiří Brtník a Vendula Tajovská. Asistenti: ing. Martin Klusáček, Zdeněk Stříhavka, Jana Čepeláková.
Lektoři:	Zdeněk Lenhart, Dr. Vladimír Smékal, dr. Lída Karlachová, ing. Zdeněk Hajný, dr. Vladimír Justl, Václav Pavlík, dr. Plechta, dr. Staňková, dr. Ivo Možný, dr. Pavel Erazim.
Obsah kurzu/předměty výuky	
Teorie výchovy v přírodě	
Organizace a metodiky svazácké práce	
První pomoc, základy TV zdravotní péče	Praktické znalosti a dovednosti poskytování první pomoci u nejčastějších poranění a nemocí (+ domácí příprava).
Pedagogicko-psychologická příprava	
Dramaturgie prázdninových akcí	
Teorie a praxe hry	
Sporty a tělocvičné aktivity: pro dané sporty bylo třeba přijet s DOMACÍ PŘÍPRAVOU:	
Plavání	Zvládnout techniku jednoho plaveckého stylu, vytrvalostní plavání (muži 1200m, ženy 600m).
Orientační běh	Práce s buzolou a mapou pro orientační běh, včetně mapového klíče.
Softbal	Zvládnutí základních herních dovedností, znalost základů pravidel (pokud máš možnost – i v praxi při rozhodování zápasu).
Cyklistika	Údržba a opravy kola, rychlostně-vytrvalostní příprava 3km.
Vodáctví	Základní vodácké úkony na klidné vodě (kajak, kanoe).
Poznámky:	
Doporučení - Miniškolu horolezectví je vhodné kombinovat se zasvěcenou besedou a promítáním diáků z velkých hor. Pokud jde o IK, není jeho cílem vychovat odborníky horolezectví. To ani nejde. Měl by připravit lidi, aby ovládali uvedených pár technických věcí, zejména zajištění lidí a bezpečné uvázání lana.	

Instruktorský kurz Prázdninové školy ČÚV SSM 1986	
Vedení kurzu	Ing. Ota Holec
I. ČÁST – Horská	
Termín a místo konání:	31. 5. – 4. 6. 1986, Velká Fatra
Instruktoři a lektori:	Josef Ptáček, Petr Zelinka, Lektori: dr. Vladimír Svatoš, ing. Karel Starosta, JUDr. Miloš Válek
Obsah kurzu/předměty výuky	
Turistika a pobyt v přírodě	Celý předmět, uzavřen zkouškou. Přejechání hřebene Velké Fatry.
Základy horolezeckých technik	Celý předmět uzavřen zkouškou.
Teorie výchovy v přírodě	Úvod do problematiky instruktorské práce.
Praxe v předmětu ZUČ, Teorie a praxe hry	Úvod 1 hod. a zadání úkolu pro letní část.
<p>Poznámky:</p> <p>Popis kurzu (hodnocení) první část instruktorského kurzu vycházela z modelu a zkušeností IK 1985, zůstala zachována i časová skladba rozvrhu jednotlivých dní, stěžejními byly potom 2 a 3 den. Přejechání hřebenu Velké Fatry z Blatnické doliny na Malinu Brdo. Došlo k úpravám obsahu a forem výuky prvního dne a ve večerním bloku výuky 3. a 4. dne, ku prospěchu věci. Výuka byla orientována na praktickou stránku obou předmětů, ubylo teorie, přibýlo seminárního pojetí výuky. Změnilo se pojetí zkoušky z předmětu turistika a pobyt v přírodě: základem hodnocení byly praktické zkušenosti a dovednosti a jejich teoretické znalosti tak, jak je prověřovali a hodnotili instruktoři a lektori v průběhu dvoudenního přechodu hřebene:</p> <p>Stupnice pro hodnocení účastníků:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Schopen samostatně vést skupinu horským terénem ve ztížených podmínkách, na úrovni instruktora PŠ (výborně). - Drobné nedostatky v dovednostech, teoretických vědomostech, na úrovni asistujícího instruktora (velmi dobře). - Nedostatky v praktické i teoretické sféře, je schopen se pohybovat v horském terénu pouze pod vedením zkušené osoby (dobře). - Zásadní nedostatky teoretické i praktické, zřetelný nedostatek zkušeností. Brzdí skupinu při přechodu terénem (nedostatečně). <p>Jako pomocné byly využity výsledky praktických testů z prvního dne: rozdělávání ohně, vaření. Počet složení jednotlivých vrcholových skupin (4 účastníci a jeden instruktor) se ukázalo jako optimální. Při výcviku, podobně jako loňského roku napomáhala počasí. Dva dny přechodu proběhly ve ztížených podmínkách: déšť, mlha, sníh, v noci teplota -4C, které prověřily účastníky po všech stránkách. Záměr výcviku naplněn, oba předměty uzavřeny.</p> <p>Doporučení: zachovat tento model I. části IK i pro další ročníky PŠ. Hledat dynamičtější podobu prvního dne. Optimalizovat výuku horo technik. Nabízejí se dvě řešení: více cest, materiálu a cvičitelů nebo paralelní výuka jiného předmětu.</p>	

Instruktorský kurz Prázdninové školy ČÚV SSM 1986	
Vedení kurzu	Ing. Ota Holec
II. ČÁST – Letní	
Termín a místo konání:	nedohledáno
Instruktoři a lektori:	nedohledáno
Obsah kurzu/předměty výuky	
Teorie výchovy v přírodě	Základní pojmy a souvislosti. Výchova a její složky, volný čas, rekreace, životní způsob, životní prostředí, přírodní prostředí jako výchovný prvek. Historie a současnost. PŠ SSM – její cíle, pojetí a formy prázdninové rekreace. Moderní formy pobytu v přírodě. Intenzivní rekreační režim. Vazby na jednotlivé předměty IK.
Organizace a metodika svazácké práce	Úkoly a cíle SSM, formy a metody jejich naplňování. Struktura a základní dokumenty SSM. Metodiky práce svazáckého funkcionáře. Nejčastější nedostatky, metody jejich odstraňování. Prázdninová škola – postavení PŠ v systému přípravy kádrů. Vnitřní organizace práce PŠ. Další rozvoj PŠ SSM.
První pomoc a základy tělovýchovné zdravotědy	Hygienické a zdravotnické zásady pro prázdninové akce (vč. stravování). Nejčastější lehká onemocnění a úrazy – prevence, způsob léčení. Postupy v případě těžších poranění. Základy životazachraňující úkony. Základy fyziologie, reakce organismu na zatížení. Spánek a relaxace. Specifika první pomoci pro horskou turistiku.
Pedagogicko-psychologický příprava	Pedagogika, psychologie a výchova v přírodě – základní pojmy, vymezení předmětu. Sociální a etické problémy mládeže, psychické zvláštnosti jednotlivých věkových skupin a sociálních skupin mládeže, obecné a speciální výchovné cíle a socializační požadavky. Rozdíly v motivaci k účasti na akci, ve zkušenostech, v očekávání, v možnostech. Prostředí a chování, sociálně psychologické klima. Pobytové akce s intenzivním rekreačním režimem a jejich charakteristiky. Výchovné strategie, výchovné formy, metody a prostředky. Výchova k tvořivosti a tvořivému vztahu ke skutečnosti. Skupinová dynamika, struktura skupiny, podmínky produktivnosti skupiny. Kvalifikační požadavky na instruktory, nároky na osobnost. Instruktorový tým a jeho řízení, problematiky týmové práce. Inventář problémů: interpersonální a vnitřní konflikty, erotika, negativismus, neúspěch, vnucená změna programu atd.
Dramaturgie prázdninových akcí	Dramaturgie - výklad pojmu. Východiska dramaturgie. Okolnosti a faktory dramaturgii ovlivňující. Programy, programové zdroje, dramaturgický klíč. Dramaturgické zákonitosti, principy, metody. Koncepce: dramaturgický záměr – ideový záměr. Kompozice – tvorba scénáře. Dramaturgie a režie. Instruktor v roli dramaturga.
Teorie a praxe hry	Povaha a funkce hry, kategorizace her. Metodika tvorby a uvádění her vč. praxe. Lipnický fond her a ostatní parametry.
Turistika a pobyt v přírodě	Výzbroj, výstroj, nářadí, ovládání, údržba. Táborové stavby a zařízení. Ohně: využití, typy, vařiče. Nocování v přírodě: táboření, bivakování. Orientace, topografie a základy meteorologie. Znalosti přírody: rostliny, dřeviny, houby, nerosty, ptáci, zvěř, souhvězdí. Základy metodiky turistiky: plánování, normy. Ochrana životního prostředí: základní problémy, způsoby jejich řešení. Lesní zákon. Specifika kombinovaných kurzů. Dvoudenní putování spojené s přenocováním v přírodě.

Pokračování k osnovám Instruktorského kurzu Prázdninové školy ČÚV SSM 1986	
Sporty a tělocvičné aktivity	
Základy horolezeckých technik	Teorie: výzbroj – výstroj - bezpečnost! Navazování na lano, jištění a sebezajištění. Slaňování. Postup po skále. Užití fixního lana. Prusíkování, uzly. Miniškola PŠ.
Orientační běh	Mapa – mapový klíč. Práce s buzolou. Taktika postupu. Zásada stavby trati a pořádání závodu. Orientační hry. Metodika výuky. Miniškola PŠ. Kontrolní závod.
Softbal	Výzbroj – výstroj. Základní technické dovednosti. Průpravná cvičení, hra. Základy taktiky hry. Pravidla hry, základy rozhodování zápasu. Metodika výuky hry. Miniškola PŠ.
Plavání	Metodika plavání: splývání, plavecká záběr, dýchání, plavecké styly. Skoky do vody, potápění. Záchrana tonoucího. Plavecký závod: muži 1200m, ženy: 600m.
Cyklistika	Cyklistické vybavení. Metodika jízdy na kole: posed, šlapání, držení, přehazování. Jízda jednotlivce i ve skupině. Zvláštnosti jízdy na vozovce i v terénu. Nebezpečí při cyklistice. Údržba a opravy kola. Jízda zručnosti. Časovka jednotlivců na 3 km. Miniškola PŠ.
Základy vodáckých technik	Technika jízdy na kánoji, kajaku na klidné vodě. Kanoje, kajak, pádla – konstrukce. Údržba a opravy. Nebezpečí na vodě.
Triatlon	Zvládnutí triatlonu v požadovaném limitu.
Zájmově umělecké činnosti	Vymezení oblasti pojmů ZUČ: umění, kultura, program, pořad. Formy programů a jejich funkce a místo v ZUČ. Zásady pro přípravu a uvádění ZUČ: scénář režie – realizace, scéna, hlediště, rekvizity, kostýmy, maskéřská práce. Poslechové pořady, dílny, formy projevu: mluvené slovo, gesto, zpěv, tanec. Návrh scénáře a realizace vlastního pořadu. Banka kulturních programů PŠ. ZUČ a dramaturgie akce.
Vzdělávací aktivity	Význam vzdělávání v životě člověka – vzdělávání jako aktivní postoj k životu. Funkce vzdělávacích programů. Oblasti vzdělávacích aktivit: všeobecné a speciální. Vzdělání a sebepoznání, vzdělání a umění. Vzdělávání a prázdninový pedagog. Formy vzdělávacích programů, metody výuky.
Metodika a řízení prázdninových akcí	Přípravná fáze akce, průběh akce, vyhodnocení akce. Principy a metody práce vedení akce. Role vedoucího instruktora. Současné požadavky na instruktora. Náplň a styl jeho práce. Metody organizace vlastní práce instruktora. IK PŠL.
Poznámky: V roce 1985 a 1986 vzniklo sepsání skript pro jednotlivé předměty.	

Instruktorský kurz Prázdninové školy SSM 1987	
Vedení kurzu	Ing. Ota Holec
I.ČÁST – Horská, výběrová	
Termín a místo konání:	7. – 11. Října 1987, nedohledáno
Instruktoři:	Petr Pelka, Josef Ptáček, Petr Kříž, Víťa Gloser, Vendula Tajovská, Antonín Rosický, Zbyněk Straník, Bohuslav Kolman.
Obsah kurzu/předměty výuky	
Základy horolezeckých technik	Výzbroj, výstroj, bezpečnost, jištění a sebejištění. Navazování na lano, slaňování, postup po skále. Užití fixního lana, prusíkování, uzly. Miniškola: základy horolezeckých technik – jako metodiky výuky.
Turistika a pobyt v přírodě	Vychází z předchozích ročníků, doplněn o táborové stavby a zařízení, základy meteorologie, znalosti přírody (houby, rostliny, ptáci, dřeviny, nerosty, zvěř, souhvězdí), základy metodiky turistiky, ochrana přírody, lesní zákon. Programy a metody výcviku na PŠ akcích, specifika kombinovaných kurzů PŠ.
Přechod hřebene	V 6-ti členných skupinách, účastníci si zajišťují jídlo a vařiče, očekává se cesta neznačeným a špatně schůdným terénem, bivakování.
Úvod do vybraných předmětů	Zároveň účastníci dostali zadání úkolů do dvojic, na letní část: každá dvojice účastníků má na starost jeden den kursu, v průběhu kterého se postarají o: Ranní osvětlu – probuzení a následné nastartování těla a ducha na libovolný způsob. Strážení času – dohled nad časovým dodržováním rozvrhu. Plnění nezbytných provozních věcí. Překvapení – radost pro ostatní na 10 minut, kdykoliv během dne.
II. ČÁST	
Vedení kurzu	Ing. Ota Holec
Termín a místo konání:	30. 8. – 11. 9. 1988, Lipnice nad Sázavou
Instruktoři:	Školitelé: A. Gintel, A. Rosický, Paša. Asistenti: M. Klusáček, Gintelová, D. Ťok, Prorok, R. Bajgar.
Lektoři:	Václav Břicháček, Vladimír Smékal, Miloš Zapletal, Lenhart, Macek, J. Neuman, V. Tajovská.
Obsah kurzu/předměty výuky	
Teorie výchovy v přírodě	
Organizace a metodiky svazácké práce	
První pomoc, základy TV zdravotní péče	
Pedagogicko-psychologická příprava	
Dramaturgie prázdninových akcí	
Teorie a praxe hry	
Sporty a tělocvičné aktivity: pro dané sporty bylo třeba přijet s DOMACÍ PŘÍPRAVOU:	
Plavání	Zvládnout techniku jednoho plaveckého stylu, vytrvalostní plavání (muži 1200m, ženy 600m).
Orientační běh	Práce s buzolou a mapou pro orientační běh včetně mapového klíče.
Softbal	Zvládnutí základních herních dovedností, znalost základů pravidel (pokud máš možnost – i rozhodování zápasu).

Instruktorský kurz Prázdninové školy SSM 1988	
I.ČÁST - Horská	
Vedení kurzu	Petr Pelka, Antonín Rosický, Josef Ptáček, Kateřina Kesnerová.
Termín a místo konání:	5. – 9. 10. 1988, Velká Fatra
Lektoři:	Zbyněk Straník, Richard a Pavla Gurtlerovi
Účastníci:	Z 35 lidí, přijelo pouze 15!!!
Obsah kurzu/předměty výuky	
Turistika a pobyt v přírodě	Počasi přálo spíše výcviku. Během přechodu se vystřídaly všechny druhy, přičemž převládal déšť. V noci teplota klesla na nulu. První dva noclehy byly v bivaku. Následující dva v horském hotelu Málino.
Základy horolezeckých technik	Aplikovaly se připomínky z loňského roku a horolezectví bylo přesunuto až na závěr kurzu
<p>Poznámky:</p> <p>Popis kurzu: záměry kurzu byly naplněny a oba předměty byly uzavřeny zkouškou. Náplň vycházela z modelů předchozích ročníků. Provedlo se několik významných změn. Výrazně se pozměnilo pojetí zkoušek i vlastní systém hodnocení účastníků.</p> <p>Doporučení: řešit otázku odřeknutí účasti, aplikovat „Rosického“ systém známkování účastníků:</p> <p>Klasifikace účastníků byla provedena společně za základy horolezectví a turistiky a to na základě čtyř pohledů:</p> <p style="padding-left: 40px;">T – písemný test z turistiky a pobytu v přírodě (10%) TEO – ústní pohovor z přípravy túry a vedení skupiny (20%) PRA – praktický projev při přechodu hřebene (40%) HOR – základy horolezectví – praxe a metodika (30%)</p> <p>Pro celkový výsledek byla dílčí hodnocení zohledněna s (procentuálními) váhami, které jsou uvedeny v závorkách. Jednotlivá hlediska byla hodnocena známou šestibodovou škálou (0 nejhorší, 5 nejlepší).</p> <ul style="list-style-type: none"> - NEVYHOVĚL – jediné hledisko hodnoceno „0“ nebo více než jedno hledisko hodnoceno „1“ nebo celkový součet bodů menší než 15. - DOBŘE – celkový bodový součet v rozmezí 15 až 30. - VELMI DOBŘE – celkový bodový součet v rozmezí 31 – 43. - VÝBORNĚ – celkový bodový součet vyšší než 43 a bez dílčího hodnocení menšího než 3. <p>Příklady osobního hodnocení účastníků:</p> <p><i>M.H. – byl velmi výrazný, sebejistý, individualista (?). Je zřejmě přirozenou autoritou, byla z něj patrná zkušenost a spolehlivost. Osobní projev – až suverén – mu může působit zbytečné problémy, ale vedle negativních má i pozitivní znaky.</i></p> <p><i>H.P. – byl poznamenán čtyřmi dny od návratu z vojny. Zdál se být trochu ukvapený, možná z přemíry snahy, určitě má značný zájem o působení v PŠ SSM. Sdílíme relativní pochyby, zda pobyt v přírodě není jeho (jediným) životním krédem</i></p> <p><i>V.H. – možná nejvýraznější osobnost kursu. Snad by se mohla víc prosazovat, ale dobře ví, co chce. Je spolehlivá a rozvážná. Působí velmi příjemným dojmem a dokáže vycházet s lidmi. Zřejmě je schopná se uplatnit v mnoha oblastech.</i></p>	

Instruktorský kurz Prázdninové školy SSM 1990	
Vedení kurzu	Ing. Ota Holec
Termín a místo konání:	1. – 13. 9. 1990, Lipnice nad Sázavou
Školitelé, lektori, asistenti:	P. Chaloupka, V. pečíňka, M. Bauer, R. Proroek, V Smékal, P. Holec, J. Ledvinová, Z. Lenhart, D. Píše, L. Paša, M. Klusáček, O. Valsa, A. Rosický, D. Ťok, A. Gintel, V. Tajovská, V. Břicháček, B. Stránský.
Účastníci:	15 (8 mužů, 7 žen) průměrný věk: 27, 5. 8 absolvovalo úspěšně, s dalším doporučením pro práci v PŠ.
Obsah kurzu/předměty výuky	
Teorie výchovy v přírodě	Získat schopnost orientovat se v problematice volného času, zejména potom v oblasti výchovy v přírodě. Získat schopnosti analyzovat nové jevy, uvažovat o výchově v přírodě (a činnost PŠ) v širších souvislostech, zejména společenských. Aplikovat tyto vědomosti do práce instruktora.
Prázdninová pedagogika	Zvládnutí základů prázdninové pedagogiky, tzn. získat schopnosti nalézat pro naplňování cílů pedagogického působení vhodné programy, metody, prostředky a postupy, s vědomím významné role prázdninového pedagoga v systému výchovy v přírodě.
Psychologická příprava	Zvládnutí psychologického minima, nezbytného pro úspěšnou práci prázdninového pedagoga (osobní zvláštnosti účastníků, silné a slabé stránky jejich osobnosti, skupina účastníků, konflikty, krizové stavy a jejich řešení, psychosociální klima, psychologická problematika práce instruktora v instruktorském týmu).
Dramaturgie prázdninových akcí	Zvládnutí základů dramaturgie jako metody vystavení programu prázdninových akcí, tzn. pochopení dramaturgických zákonitostí, principů a metod.
Metodika a řízení prázdninových akcí	Získání znalostí o: <ul style="list-style-type: none"> - Zásadách a metodách přípravy a řízení instruktorského týmu. - Principech a předpisech, související s přípravou a organizačním zajištěním prázdninových akcí různých typů. - Organizace práce jednotlivce – s perspektivou budoucí práce v IS PŠ.
Právní, hospodářské a zdravotní aspekty prázdninových akcí	Získání základních vědomostí o paragrafech a obecně platných i interních (pro PŠ), souvisejících s právní, hospodářskou, bezpečnostní a zdravotní problematikou prázdninových akcí, s aplikací pro činnost PŠ.
Turistika a pobyt v přírodě	Prohloubit znalosti a praktické dovednosti tak, aby absolvent kurzu byl schopen aktivně působit při přípravě a vedení kombinovaných kursů PŠ i při dalších turistických akcích, i při přípravě a inscenování her s táborskými náměty. Důležitou součástí výuky jsou otázky ochrany a tvorby životní prostředí.
Teorie a praxe hry	Osvojit si metodiku přípravy a inscenování her pro různé věkové kategorie od 15 do 35 let a seznámit se s metodikou tvorby nových her.
Všeobecná osvěta	Získat základní vědomosti o problematice přípravy i uvádění vzdělávacích poslechových pořadů tak, aby absolvent kurzu byl schopen autorsky, režijně, technicky i interpretačně se podílet na tvorbě i uvádění těchto programů.
Umělecká tvořivost	Získat základní vědomosti o funkci a formách tvořivých aktivit na prázdninových akcích i o zásadách pro přípravu a uvádění programů z této pohybové oblasti.

První pomoc a základy TV zdravotvůdy	Získat základní znalosti z fyziologie člověka, prakticky si osvojit základní života-zachraňující úkony, být schopen ošetřit nejběžnější úrazy a poskytnout základní léčebnou pomoc při běžných onemocněních, které se mohou vyskytnout zejména na prázdninových akcích. Seznámit se se základními hygienickými předpisy, souvisejícími s prázdninovými akcemi.
Sporty a tělocvičné aktivity Zvládnutí metodiky výuky jednotlivých sportů tak aby absolvent kursu byl schopen alespoň ve třech sportech působit při výuce na kursech IK jako asistent. Navíc musí prokázat některé speciální dovednosti. U všech sportů potom zvládnutí metodiky pořádání soutěží a závodů a znalost jejich aplikace do pohybových her.	
Základy horolezeckých technik	Zvládnutí metodiky výuky.
Orientační běh	Zvládnutí metodiky výuky.
Softbal	Zvládnutí metodiky výuky včetně rozhodování zápasu.
Plavání	Základní techniky vč. záchrany tonoucího.
Cyklistika	Zvládnutí metodiky výuky.
Základy vodáckých technik	Zvládnutí metodiky výuky.
Triatlon	Zvládnout v předepsaném časovém limitu.
Poznámky: praxe v teorii her a ZUČ zůstává stejná jako v předchozích ročnících i když se samostatný předmět ZUČ v osnovách již nevyskytuje.	
Doporučení: Zapojit předměty jako Relaxace, Outward Bound (Dynamics, Rock Ropes).	

Instruktorský kurz Prázdninové školy SSM 1992/1993 – I. ČESKÁ EXPEDIČNÍ ŠKOLA	
Outdoor projekt – kurz instruktorů výchovy v přírodě	
Vedení kurzu:	Vladimír Svatoš
I.ČÁST Horolezecká a lanová	
Termín a místo konání:	7-9.5. Černolice
Obsah kurzu/předměty výuky	
Využití základních horolezeckých dovedností /lezení, traverzování, slaňování, prusíkování), Příklady lanových kurzů typických pro organizaci Outward Bound.	
II.ČÁST Sportovní část	
Termín a místo konání:	14. – 19. 9. Lipnice nad Sázavou
Obsah kurzu/předměty výuky	
Cyklistika, orientační běh, vodní sporty, softbal a další sporty v podmínkách letních táborů a kurzů. Včetně zdravotní problematiky.	
III.ČÁST – Turistická část	
Termín a místo konání:	8. – 11. 10. Šumava
Obsah kurzu/předměty výuky	
Turistické putování v horách jako součást pobytových akcí i jako samostatný podnik. Trocha teorie a hlavně dvoudenní přechod centrální oblasti Šumavy.	
IV.ČÁST Závěrečná (psychologicko – herní)	
Termín a místo konání:	Říjen/Listopad, Vysočina
Obsah kurzu/předměty výuky	
Závěr celého seriálu dílčích kurzů bude směřovat více do teoretických oblastí – psychologie, teorie i praxe her, ekonomiky, organizace a právní problematiky. Programy rozvíjející tvořivost a komunikaci.	
Poznámky:	
Popis - kurz je určen pro každého, komu je více než 18 let, má zájem o výchovu a pobyt v přírodě, dětské tábory či kurzy pro mladé lidi. Má s nimi zkušenosti v roli účastníka a v budoucnu by rád podobné akce pořádal, nebo na nich působil jako instruktor.	
Úspěšná absolvent kurzu získá „osvědčení o odborné způsobilosti pro činnost instruktora her v přírodě“. Vzhledem akreditaci Prázdninové školy Lipnice u MŠMT je toto osvědčení státem uznávaným dokladem pro získání živnostenského listu pro tuto činnost.	

Instruktorský kurz Prázdninové školy SSM 1992/1993	
I:ČESKÁ EXPEDIČNÍ ŠKOLA, Osnovy instruktorského kurzu „CVIČITEL HER V PŘÍRODĚ“	
Historie a teorie výchovy v přírodě	
Prázdninová Pedagogika	
Psychologická příprava	
Dramaturgie prázdninových akcí	
Metodika a řízení prázdninových akcí	
Právní, hospodářské a zdravotní aspekty prázdninových akcí	
Turistika a pobyt v přírodě	
Teorie a praxe hry	
Všeobecná osvěta	
Umělecká tvořivost	
První pomoc a základy TV zdravotní péče	
Horolezecké a lanové aktivity	<p>Využití horolezeckých a lanových aktivit při pobytových, kombinovaných a expedičních kurzech.</p> <p>Horolezecké vybavení a práce s ním, potřebné uzly... Horolezecké dovednosti: navazování na lano a úvazky, postup po fixu, travers v laně, lezení po skále, slaňování, prusíkování.</p> <p>Záchrana z visu po pádu do lana. Prvky lanových kurzů OB, Bezpečnost při horolezeckých a lanových aktivitách, zřizování stanovišť pro jednotlivé činnosti organizace výcviku.</p>
Sporty a tělocvičné aktivity	
Orientační běh	
Softbal	
Cyklistika	
Základy vodáckých technik	
Triatlon	Formy triatlonu, pravidla, organizace závodů, bezpečnost. Příprava na závod a jeho realizace: plavání 500m, cyklistika 10 km, běh – 5 km.

OUTWARD BOUND Česká cesta, Prázdninová škola Lipnice - Instruktorový kurz 1994	
Vedení kurzu	Ing. Ota Holec, Magda Pinkasová
Termín a místo konání:	7. – 15. 10. 1994, nedohledáno
Lektoři:	Bob Stránský (vzdělávací a tvořivé aktivity), Jan Smrčka (OB), Martin Klusáček (metodika, dramaturgie, softbal), Robert Pleskot (zdravověda), Iva Jiroušková (strečink), Jiří Walder (hry, metodika, dramaturgie), Václav Břicháček (pedagogicko-psychologická příprava).
Obsah kurzu/předměty výuky – nenalezen	
Doporučení (z hodnocení účastníků)	<ul style="list-style-type: none"> - Studijní texty zaslat ve větším časovém předstihu - Ano, výuka nechť navazuje na studijní texty - Nechť zůstane zachována možnost konfrontace pojetí a stylů různých šéfů. Pozvat více šéfů. Pozitivně hodnocena kvalita lektorů. - Ve volném čase nabídnout řízenou relaxaci - Green course: projektování po lince idea – šéf – tým. - Dramaturgii zařadit do I. části IK – užitečné pro Green course - Semináře ponechat (mj. proto, že otvírají celou řadu témat) - Zařadit ekologickou výchovu, více praktického cvičení 1. pomoci, etika práce instruktora, právní zodpovědnost.
Závěrečná doporučení: stanovit základní jádro výuky a dále volitelné předměty. Navrhuji vyjít z následující představy:	
Základ: + osobnostní předpoklady: soft – skills, management – skills.	<ul style="list-style-type: none"> - Pedagogicko-psychologická příprava (soft skills) - Dramaturgie - Hra - Metodika - 1. Pomoc + zdravotní - Bezpečnost programů - Historie a současnost pobytu a výchovy v přírodě - Porozumění metodě („prožitková výchova v přírodě“), jejím cílům, metodám a prostředkům.
Volitelné předměty:	<ul style="list-style-type: none"> - Sporty v přírodě - Skalní lezení a lanové kursy - Pobyt v přírodě, turistika - Tvořivé aktivity - Vzdělávací aktivity - Relaxační program
Poznámky:	
Doporučení k hodnocení - základní předměty zvládnout bez výjimky, ze šesti volitelných předmětů úspěšně absolvovat dva, nebo tři.	
Další doporučení:	
<ul style="list-style-type: none"> - Je nezbytné dopracovat ŘÁD KURSU. Měl by obsahovat mj. profil úspěšného absolventa (nejen po stránce znalostní, ale také osobnostní – schopen samostatně vést projekty, a to - pokud jde o živnostenskou oprávnění – v roli vedoucího instruktora). - V nabídce tohoto typu kurzu veřejnosti specifikovat vstupní předpoklady pro účast na kurzu (samostatné vedení, osobnostní předpoklady). - Navrhuji jako jednu z obecných podmínek pro přijetí na IK absolvování kurzu PŠL (není nutné „elévské“ doporučení. Její naplnění přinese dále užitek v tom, že informace předkládané lektory z řad PŠL dopadají u všech účastníků na „připravenou půdu“. 	

OUTWARD BOUND Česká cesta, Prázdninová škola Lipnice - Instruktorový kurz 1995	
I. ČÁST	
Vedení kurzu	Ing. Ota Holec, Magda Pinkasová
Termín a místo konání:	31. 5. – 4. 6. 1995, Volšovy u Sušice, nedaleko Otavy
Instruktoři:	Martin Kříž, Vladimír Svatoš, Robert Pleskot, Vendula Tajovská
Obsah kurzu/předměty výuky	
Sporty v přírodě:	<ul style="list-style-type: none"> - Skalní lezení (9,5 hod.) - Orientační běh (4 hod.) - Rafting (10 hod.), - Softbal (2, 5 hod.) - Nízké lanové kurzy (4,5 hod.)
Zdravověda	
Hra	Icebreakery (1,5 hod.)
<p>Popis kurzu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Den – „ajsbrejkry“, zahájení – řád kursu, očekávání x obavy, pravidla kurzu, úvod do sportu v přírodě. 2. Den – softbal – krátký úvod, Skalní lezení – review, rozbor. Interview + vzájemné představení. 3. Den – zdravotní péče, orientační běh, orientační hra, zdravotní péče + bezpečnostní standardy – cvičení. 4. Den – příprava na rafting, odjezd směr Rejnštejn. Instruktaž – záchrana topícího se vodáka – nácvik. Jízda: Rejnštejn – Volšovy (cca 3km), Softbal, rozbor raftingu. 5. Den – nízké lanové kurzy, hodnocení kurzu. <p>Doporučení: Hodně času věnováno osobním reflexím a rozborům programu. Buď je programovat do rozvrhu, anebo ponechat zařazení rozborů na lektorech s tím, že proběhnou v rámci „přiděleného“ výukového času.</p>	
II. ČÁST – Hlavní (závěrečná)	
Vedení kurzu	Ing. Ota Holec, Hela Haladová
Termín a místo konání:	15. – 24. 9. 1995, Blatnice (Jižní Čechy)
Instruktoři/lektori:	Vláďa Halada, Robert Pleskot, Bob Stránský, Lucka Vondráková, Radek Hanuš, Jana Matějková, Jiří Walder, Olga Petrová, Vladimír Svatoš.
Obsah kurzu/předměty výuky (osnovy)	
Filosofie a historie pobytu a výchovy v přírodě	Proč pobyt a výchova v přírodě, specifika přírodního prostředí pro výchovné programy. Historie pobytu v přírodě.
Psychologie a pedagogika	Základní poznatky z psychologie osobnosti a sociální psychologie. Základní poznatky z pedagogické psychologie a pedagogiky.
Produkce a management kurzů	Právní aspekty a odpovědnost, ekonomická problematika, produkce kursů, řízení týmu.
Dramaturgie projektů výchovy v přírodě	
Speciální programové části: Teorie a praxe hry, Skalní lezení a lanové kurzy, Programy rozvoje tvořivosti, Vzdělávací programy, Sporty v přírodě (Orientační běh, základy vodáctví, softbal).	
<p>Poznámky: Hodnocení účastníků - vypracování a obhájení závěrečného projektu, zkouška ze zdravotní péče a pozitivní hodnocení ve třech z pěti speciálních programových oblastí.</p> <p>Popis a doporučení: Pořád jde spíše o rozvrh než scénář. IK dosud nemá propracovanou dramaturgii a vzhledem k specifičnosti tohoto kursu musí jít skutečně o nový dramaturgický přístup. Tým IK by měl být příkladem šlapajícího týmu a pracovat na kurzu celoročně. Důvody: pedagogiku zážitku nelze vyučovat bez zážitku. Zážitku umíme dosahovat především propracovanou dramaturgií. Má-li to špičkově šlapat, musí to být špičkově připraveno (Hela Haladová).</p>	

Kurz pro instruktory výchovy v přírodě 1996	
Kurs pro instruktory výchovy v přírodě pořádá Outward Bound – Česká cesta s.r.o. ve spolupráci s Prázdninovou školou Lipnice.	
Vedení kurzu	Petr Lebeda, Helena Haladová, Olina „Muchacha“ Petrová, (Tom Dušánek – jen I. část)
I. ČÁST	
Termín a místo konání:	5. – 9. 6. 1996
Lektoři:	Michal Stránský (tvořivost), Honza Bláha (zdravověda), Martin Klusáček (softbal)
Účastníci:	22 (8 žen, 14 mužů), průměrný věk: 24,7 let
II. ČÁST	
Termín a místo konání:	20. – 29. 9. 1996, chata Doubravka u Chotěboře
Lektoři:	Ing. Ota Holec, Honza Bláha, Jana Matějková, Vladimír Svatoš
Účastníci:	28 (z toho jen polovina z PŠL)
Obsah kurzu/předměty výuky	
Filosofie a historie pobytu a výchovy v přírodě	Proč pobyt a výchova v přírodě, specifika přírodního prostředí pro výchovné programy. Historie pobytu v přírodě.
Psychologie a pedagogika	Základní poznatky z psychologie osobnosti a sociální psychologie. Základní poznatky z pedagogické psychologie a pedagogiky.
Produkce a managementu kurzu	Právní aspekty a odpovědnost, ekonomická problematika, produkce kursů, řízení týmu.
Zdravověda a první pomoc	Nezbytné základy anatomie a fyziologie, vliv zátěže a přírodního prostředí na organismus člověka, první pomoc.
Dramaturgie projektu výchovy v přírodě	
Speciální programové části:	
Teorie a praxe hry	
Sporty a cvičení v přírodě: cvičení v přírodě, orientační běh, základy vodáctví, softbal.	
Skalní lezení a lanové kurzy	
Programy rozvoje tvořivosti	
Relaxační a vzdělávací programy	

Instruktorský kurz Prázdninové školy Lipnice – OUTWARD BOUND ČR 1998	
I. ČÁST	
Vedení kurzu	Vladimír Svatoš
Termín a místo konání:	15. – 17. 5. 1998, Penzion Orliček, Pastviny v Orlických horách
Instruktoři:	Michal Stránský, Zuzana Paulusová, Ota Holec, Štěpán Suchochleb, Jiří Walder.
Záměr:	Dát účastníkům na vlastní kůži zažít náročnější delší kombinovaný outdoor program, který by prověřil jejich technické i fyzické předpoklady a při kterém by se ti méně zkušeně učili v reálu od zkušenějších potřebné dovednosti.
Obsah kurzu/předměty výuky	
<p>1. Den – příjezd, přebalení a odložení věcí, vypůjčení materiálu, krátké zahájení, motivace, start rallye.</p> <p>2. Den – průběh rallye, zakončení + review, představení oboru: Teorie a praxe hry.</p> <p>3. Den - „znovuzahájení“ kurzu, dotazy a připomínky, prezentace a ukázky minima z outdoor programů, které bude při podzimní části prověřováno.</p>	
Ralley závod	24 hodinový závod s outdoorovými technickými dovednostmi: navlékání úvazku, práce s mapou, slaňování.
II. ČÁST	
Vedení kurzu	Michal Stránský
Termín a místo konání:	30. 10. – 8. 11. 1998, hotel: Sázava, obec: Sázava (Žďár nad Sázavou)
Instruktoři:	Zuzana Paulusová, Ota Holec, Štěpán Suchochleb, Vladimír Svatoš, Martin Sysel, Jiří Walder.
Hosté:	Ivo Jirásek, Jana Matějková, docentka Hogenová.
Obsah kurzu/předměty výuky	
<p>Jednotlivé předměty, bloky výuky čerpané ze scénáře:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kořeny a historie PŠL, Organizace - Dějiny etiky - Motivace - Osobnost instruktora, Skupinová dynamika - Možnosti a rizika našich metod práce - Drobničky - Jak by měl vypadat instruktor OB - Dramaturgie, Produkce kurzu - Skalní lezení a lanové kurzy - Orientační běh, Vodáctví na klidné vodě - Outward Bound International - Beseda: s doc. Annou Hogenovou o roli přírody ve výchově - Teorie a praxe hry - Review - Umění na kurzech PŠL - Večerníček: princip různosti a princip jejího respektování 	
<p>Poznámky: Inovace - IK 1998 nastavilo pomyslnou laťku náročnosti výš, než kde se nalézala v posledních letech. Díky požadavkům na přípravu v mezidobí (obsahujících několik seminárních vysokoškolských prací) se Instruktorový kurz stal skutečně náročným podnikem, který bude od každého vyžadovat množství času a energie. Buďme nároční a důslední, dejme si však pozor na zbytečnou pakárnu. Tímto rokem se IK stává opět prestižní záležitostí.</p>	

Instruktorský kurz Prázdninové školy Lipnice – Outward Bound ČR 1999	
II. ČÁST – Závěrečná (první část nedohledána), I. ČÁST 14. – 16. 5. 1999	
Vedení kurzu	Michal Stránský
Termín a místo konání:	29. října – 7. listopadu 1999, chata Doubravka u Chotěboře
Instruktoři/lektori:	Ota Holec, Zuzana Paulusová, Vladimír Svatoš, Jiří Walder, Vladimír Gabša, Štěpán Suchochleb.
Obsah kurzu/předměty výuky (osnovy)	
Osobnost	Cvičení zaměřené na odkrytí motivací k práci instruktora, nástin struktury a vývoje osobnosti, společná definice rysů osobnosti instruktora, uvedení do rámce dějin etiky a otevření etiky v rámci instruktorské práce, etické střety v instruktorské práci, dění ve skupině na kurzu. Cvičení a přednes mezi psychoterapií a metodikou PŠL. Přednáška a diskuze k otázce autorství v PŠL. Společná rozprava o uměleckých dílech. Osobnostní příprava: zamyšlení – moje role a začlenění v PŠL v následujících letech.
Dramaturgie a produkce	Téma a cíle kurzu, sestavení týmu, první schůzka, další schůzky, dramaturgie a produkce na kurzu. Příprava samostudia: zpracovat projekt autorského kurzu PŠL, o délce minimálně 8 dní. Hodnotí se nejen projekt ale i ústní obhajoba na kurzu. Produkce: zpracovat projekt: zabezpečení popisovaného kurzu v projektu pro dramaturgii z hlediska produkce.
Teorie a praxe hry	Přednáška a diskuze k umění na kurzech. Vnitřně bohatě členěno. Metodická sehračka hry. Příprava samostudia: vlastní premiéra, autorská hra (forma zpracování – model ZFH), výzkum (obohatit o teorii) nebo inovace hry ze zlatého fondu her. Premiérový úkol: připravit drobníčku, hříčku na ráno či večer.
Nepsané principy	Úvod a principy různosti a respektu, princip komunikace, princip preference osobnosti a principy malých týmů, principy demokratické a princip dobrovolnosti - zodpovědnosti jednotlivce. Princip preference kvality, princip obnovování lidských zdrojů. Princip seberozvoje a odborného lidského růstu.
Outdoor	Prověřování slaňování, lezení , napínání lan. Přednáška a beseda – místo výchovy v přírodě . Sólo – samostatné přespání venku. Vysoká lana, skok na metu (dříve hrazdičku).
Orientační závod	Propojen s vědomostním testem.
Organizace	Příprava samostudia: esej na téma – vize vývoje PŠL v příštích třech letech nebo návrh článku o PŠL.
<p>Poznámky: Rozpor zda jde o výuku/výchovu, „zasvěcení“, nebo o prověřování. V současném modelu je to obojí, vzniká tak zmatek v motivacích.</p> <p>Vzniká absurdní situace, kdy se o zásadách zážitkové pedagogiky učí z velké části způsobem, který je v přímém rozporu s těmito zásadami samotnými.</p> <p>Doporučení:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zvýšit tlak na šéfy aby do IK propouštěli jen skutečně kvalitní elévy. - Vytvořit sadu povinných seminářů (prodloužené víkendy), na nichž se mohou elévy vzdělávat, na závěr individuálně tvořeného vzdělávacího plánu - Předávat znalosti o výchově zážitkem, formou výchovy zážitkem - Oddělit předmět pedagogická příprava od hodnocení osobní zralosti. - Oblast psychologie, osobnosti a skupinové dynamiky: využít nového potenciálu odborníků a předmět znovu vybudovat. K odborným tématům povolejme odborníky. 	

Instruktorský kurz Prázdninové školy Lipnice Outward Bound ČR 2001	
II. ČÁST	
Vedení kurzu	Jiří Walder
Termín a místo konání:	26. 10. – 4. 11. 2001, chata Doubravka u Chotěboře
Obsah kurzu/předměty výuky	
Teorie a praxe hry	Workshopy-přednášky, vlastní hra účastníků, noční hra princezna Š-Š, náročná hra na produkci.
Dramaturgie	+ PRODUKCE
Organizace	25 let PŠL, hosté,
Osobnostní příprava	Osobnost – přednáška, etika – přednáška, sociodrama - případy, vnitřní (osobní) motivace pro práci v PŠL,
Outdoor	Skály, Sólo, Outward Bound.
<p>Poznámky:</p> <p>Před kurzem: Hlavním tématem předpřípravných setkání a mailové korespondence byl malý zájem o IK ze sboru. Přihlášených 10 účastníků vyvolávalo v týmu otázku - co je špatně? Jsou nastaveny vysoké nároky? 2 praxe na AK, 2 doporučení šéfinstruktory?</p> <p>Odpovědi ze stran účastníků se odvolávaly na časovou náročnost versus pracovní nasazení či práce na AK.</p> <p>Popis: celý IK bude takový, jaký si ho vy sami dotvoříte. Toto téma zahájilo IK 2001 programem, kdy si účastníci měli do 24:00 vyzdobit Doubravku a přichystat hostinu na uvítanou z nachystaných surovin.</p>	

Instruktorský kurz Prázdninové školy Lipnice Outward Bound ČR 2003/2004	
I. ČÁST	
Vedení kurzu	Petr Lebeda
Termín a místo konání:	25. – 28. 10. 2003
II. ČÁST	
Termín a místo konání:	16. – 24. dubna 2004, Doubravka
Vedení kurzu	Jiří Walder
Instruktoři:	Zuzana Paulusová, Dan Šimon, Ivo Jirásek, Petr Lebeda
Obsah kurzu/předměty výuky	
Osobnostní pedagogická příprava	
Dramaturgie	
Teorie a praxe hry	
Produkce	
Základy outdoor aktivit a sportů v přírodě	
<p>Poznámky:</p> <p>Rysy a hesla: kontinuita 1998-1999 – princip dlouhodobosti, užitečný, náročný – ale lidský, moderní, prestižní, nejen vyžadovat – ale i umožňovat, tradice – jít ke kořenům, princip veřejnosti, dynamika, průřezovou a interdisciplinární charakter, poselství.</p> <p>Poznámky k programu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Řídil se platnou osnovou IK - Školí budoucí šéfinstruktory autorských dvoutýdenních kurzů. <p>Motivace: <i>Ano vím, všichni jste o IK slyšeli, o jak „nezáživný podnik se jedná“ , ano slyším – 8 dnů nudných přednášek, ale já vám to slibuji, že společně s našim týmem se pokusíme image letošního kurz změnit. Jak? Abyste po jeho absolvování mohli konstatovat, že to byl užitečný týden ve vašem životě, že se těšíte na další práci pro PŠL a CC a že nikdy jste doposud nebyli tolik „in“ v ČC a Prázdninovce jako na konci IK! Našeho společného instruktorského kurzu.</i></p>	

Instruktorský kurz Prázdninové školy Lipnice 2007	
Vedení kurzu	Vladimír Halada
Instruktoři:	Renáta Trčková, Daniel Drahanský, Aleš Pokorný, Petra Drahanská, Pavel Kučera, Josef Šebesta, Zdeněk Beneš.
<i>Motto:</i> našim cílem je „auto-mobil“ v Aristotelském slova smyslu – „člověk sám sebe motivující k pohybu vpřed“.	
I.ČÁST – Prolog, outdoorová část	
Termín a místo konání:	10. – 14. 1. 2007, České středohoří. Oblast severně od Litoměřic. Ekofarma Babiny II
Obsah kurzu/předměty výuky	
Outdoorový víceboj „Zítřek nikdy neumírá“	Outdoorový strategický závod týmů. Několik charakteristik: 34 hodin, x kilometrů, orienták, jedna noc v lese, vlastní jídlo a pití, lana, problémy, zima, soutěž, spolupráce, vítězové a ti druzí.
Pobytová část v jurtech a na středisku Mentaurov – workshopy	Darovat nástroj pro přípravu v mezidobí: Filosofie a metoda PŠL, Tvorba kurzu, Hra, Práce týmu, Svědectví – sdílení osobních příběhů všech členů týmu, libovolnou formou. Otevření bran: zadání úkolů včetně podmínek a termínů odevzdání.
SAMOSTUDIUM: příprava úkolů jak individuálních tak v triádách	
II. ČÁST RUBIKON - Letní	
Termín a místo konání:	31. března – 8. dubna 2007, Doubravka
Obsah kurzu/předměty výuky	
Seberozvojové dílny	<i>Seberozvojová část:</i> pracuje se na ní v průběhu celé Hlavní části, každodenní zpětnovazební aktivita, vztahuje se jednak k osobnímu rozvoji a jednak ke konkrétním dovednostem instruktora. Na závěr bude blok sebeprezentací, kde účastník shrnuje impulsy. Neprojde jen když „nenastoupí“, kritérium absolutorium je zapojit se, třeba špatně, ale zapojit.
Práce s týmem	
Organizace	
Bezpečnost	
Tvorba Kurzu	
Hry	
Outdoor	Dobrovolné přednášky na téma: lezení a slaňování v hranicích metodiky PŠL, nízké lanové překážky + bezpečnost, Orientace a pobyt v přírodě + bezpečnost, Materiál a jeho značení, Cyklistika + bezpečnost, Vodní záchrana a pohyb na vodě. Na každou přednášku je 30 minut, účastníci si je tvoří sami pro sebe. Po skončení krátká zpětná vazba od posluchačů, popř. doplnění chybějících informací. Forma je v režii účastníků.
Poznámky: Inovace: Kompletní lektorský tým je přítomen na celém IK – stále účastníkům k dispozici (skladba každého dne IK je pestrá, svižně se střídají předměty, lektoři, programy... lektoři jsou účastníkům stále k dispozici k osobním konzultacím). Úvahy o realizaci na lipnickém středisku avšak skrze jeho kapacitní vytíženost neuskutečněno.	

Instruktorský kurz Prázdninové školy Lipnice 2010	
Vedení kurzu	Daniel Dražanský
Logo kurzu – vybroušený briliant. Motto: „výbrusem stoupá hodnota“	
I.ČÁST – Prolog, outdoorová část	
Termín a místo konání:	3.- 7. 2. 2010, ekofarma Babiny II.
Instruktoři:	Aleš Pokorný, Petra Dražanská, Josef Šebesta, Vladimír Halada, Renata Trčková, Zdeňek Beneš, Pavel Kučera.
Obsah kurzu/předměty výuky	
Outdoorový závod	36 hodin, desítky kilometrů, orientace, spaní venku, vlastní jídlo a pití, slaňování, jištění, stavby lanových překážek, mokré boty, problémy, zima, hluboký sníh, soutěž, spolupráce, týmové úkoly, vítězové a ti druzí.
SAMOSTUDIUM: příprava úkolů jak individuálních tak v triádách	
II. ČÁST RUBIKON - Letní	
Termín a místo konání:	27. března – 4. dubna 2010, středisko ČVUT, obec Temešvár
Obsah kurzu/předměty výuky	
Tvorba kurzu	Výrazné je zaměření IK na schopnost „vytvářet“ kurzy: účastníci v průběhu IK předstupují hned 3x se svými projekty před „komisi“: nejprve hned v úvodu v rámci Futurologického kongresu představují širší myšlenkové podhoubí návrhu svého autorského kurzu; cca v polovině IK obhajují svůj projekt již jako koncept autorského kurzu v individuálních obhajobách; v závěru pak po týmovém maratónu obhajují v rámci týmu vytvořený projekt na zakázku.
Hra	Tvorba vlastní autorské hry + inovace hry ze Zlatého fondu her v podobě domácího úkolu (samostudium). Uvedení premiéry v podání týmu.
Práce týmu	Práce na týmovém projektu v průběhu kurzu.
Řízení rizika	
Seberozvojové dílny	
Organizace	Vypracování seminární práce na zadané téma z historie organizace nebo fungování organizace (samostudium, práce ve trojicích).
Outdoor aktivity	
Osobnostní zralost jako mezioborová oblast	
Poznámky: Součástí IK je celá řada hostů z řad PŠL i mimo ni. Součástí zaměření IK je zároveň budování společenství instruktorů a budoucnosti organizace PŠL.	

Instruktorský kurz Prázdninové školy Lipnice 2012	
Vedení kurzu	Milan Hanuš
Instruktoři:	Mírek Hanuš, Radek Hanuš, Aleš Pokorný, Daniel Drahanský, Petra Drahanská, Zdeněk Beneš.
Hosté:	Allan Gintel, Ota Holec, Martin Klusáček, Ivo Jirásek.
<p>Cílem IK „vybavit“ absolventy pro „instruktorské řemeslo“ pro přípravu a realizaci kurzů a akcí Prázdninové školy Lipnice.</p> <p>Vyhledá a podpoří mezi absolventy osobnosti pro budoucí roli šéfa kurzu.</p> <p>Přispívá k osobnostnímu rozvoji absolventa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pomoci formulovat a sdílet hlavní hodnoty Prázdninové školy Lipnice s hodnotovým systémem instruktora a prohlubuje jeho motivaci pro činnost PŠL. - Poskytuje mu zpětnou vazbu. - Vnímání absolventa v kontextu historie PŠL a české společnosti: dává do širšího kontextu činnost PŠL s pedagogickým úsilím dalších osobností a organizací ve společnosti. 	
I.ČÁST – Prolog, zimní část	
Termín a místo konání:	15. – 19. února 2012, Rychlebské hory - Račí údolí
Obsah kurzu/předměty výuky	
Pobyt v přírodě	Prožití a vyzkoušení dramaturgie zimního putovního kurzu. Zimní táboření, putování, vedení skupiny v terénu. Práce s mapou, orientace.
Prolog	První horsko – lázeňský večerní ples. Zadání úkolů do samostudia jednotlivých předmětů.
SAMOSTUDIUM (20. 2. – 23. 6. 2012) Plnění domácích úkolů, četba literatury, procvičovat táborské dovednosti a absolvovat outdoorovou triádu (kolo x voda x turistika).	
II. ČÁST – Hlavní, letní	
Termín a místo konání:	23. srpna – 2. září 2012, Lom na Hřebenech, Lipnice nad Sázavou
Obsah kurzu/předměty výuky	
Tvorba kurzu	Prezentace vlastního návrhu autorského kurzu a jeho následná obhajoba.
Hra a programové prostředky	Tvorba vlastní autorské hry. Zažití vybraných typů lipnických programů: málostrukturovaná hra - Piano Bar (premiéra), náročný fyzický strategický závod - Hunger Games (premiéra), zpětnovazební hra (Křídla slávy).
Vedení týmu a řízení kurzu	
Řízení rizika	Metodická přednáška a dílna
Praktická dramaturgie	Metodická přednáška a dílna
Organizace	
Pobyt v přírodě	Procvičení táborských dovedností
Osobnostní rozvoj	
<p>Poznámky: Dramaturgie IK byla vystavěna tak, aby celý program tvořil zajímavý mix od metodických programů až po zážitkové programy, což byl současně přínos do skupinové dynamiky kurzu. Účastníci zažívali čtyři typy vzdělávacího působení kurzu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Přináším si (již jsem se naučil jinde) 2. Učím se (přímo na IK) 3. Prokazuji (skládám zkoušku ze svých znalostí a dovedností) 4. Zažívání: sehračka programu, která může sledovat několik rovin (setkání s „matadorem minulosti“, vliv na skupinovou dynamiku, materiál pro práci v předmětu, učení nápodobou). 	

Instruktorský kurz Prázdninové školy Lipnice 2015	
Vedení kurzu	Milan Hanuš
Instruktoři:	Mírek Hanuš, Radek Hanuš, Aleš Pokorný, Daniel Drahanský, Jana Haková, Jan Holeyšovský, Zdeněk Beneš, Adéla Dvořáčková/Zuzana Andresová.
Hlavní téma:	TRADICE – KVALITA - NÁROČNOST
Samostatný Prolog – úvod do IK	
Termín a místo konání:	7. - 8. 11. 2014, Praha - Vítkov
Hosté:	Marek Herman, Stanislav Komárek, Tomáš Lehotský
Obsah kurzu/předměty výuky	
Kontext historie	Památník s výkladem, vybrané úseky na téma české historie. Noc Sokolovna.
TED s hosty	Nasměrování účastníků na téma v české a slovenské společnosti.
Zadání předmětů	Představení všech 8 předmětů: Organizace, Pobyt v přírodě, Tvorba kurzu, Hra a programové prostředky, Vedení a řízení týmů, Řízení rizika, Pedagogicko-psychologické aspekty, osobnost. A požadavků na úspěšné absolvování IK.
I. ČÁST – Zimní	
Termín a místo konání:	5. – 8. 2. 2015, Rychlebské hory – Kralický sněžník
Externí lektori:	Michal Petr, Adéla Dvořáčková, Ivo Jirásek
Obsah kurzu/předměty výuky	
Pobyt v přírodě	Táboření v zimní přírodě, chůze na sněžnicích Zkouška: rozdělení ohně na sněhu, uzlování, vedení skupiny.
SAMOSTUDIUM: zimní 9. 11. 2014 – 4. 2. 2015, letní 9. 2. – 13. 8. 2015	
Seminář orientace v zimní přírodě	- 2. – 4. 1. 2015, Krkonoše (Ivo Farský)
Tvorba kurzu:	- Nepovinná jednodenní disputace (workshop – Tvorba kurzu, 16. 1. 2015 Olomouc). - Jedna povinná konzultace v rámci tvorby vlastního projektu (Radek Hanuš – Olomouc / Jana Haková - Polička) - Tvorba vlastního autorského projektu - kurzu
Zdravotnický kurz	Absolvování kurzu ZdrSem standard v délce dvou víkendů.
Hra a programové prostředky	- Inovace/modifikace známé hry, 3 inspirace na programové prostředky - Tvorba vlastní nové autorské hry, včetně pravidel a detailního popisu realizace.
Vedení a řízení týmu	- Seminární práce
Řízení rizika	- Seminární práce
Praktická dramaturgie	?
Psychologické aspekty práce instruktora	- Seminární práce (úvaha, čára života, problémová situace na kurzu).

Instruktorský kurz Prázdninové školy Lipnice 2015 – pokračování	
II. ČÁST – Hlavní, letní	
Vedení kurzu	Milan Hanuš
Termín a místo konání:	13. – 24. 8. 2015, Lipnice nad Sázavou
Instruktoři:	Mírek Hanuš, Radek Hanuš, Aleš Pokorný, Daniel Drahanský, Jana Haková, Jan Holeyšovský, Zdeněk Beneš, Adéla Dvořáčková.
Hlavní téma:	TRADICE – KVALITA - NÁROČNOST
Obsah kurzu/předměty výuky	
Organizace	
Tvorba kurzu	
Hra a programové prostředky	
Praktická dramaturgie	
Vedení týmu	
Řízení rizika	
Psychologické aspekty práce instruktora	
<p>Průřezové hodnotící kritérium: Osobnost</p> <p>Výzvové aktivity: celé provedení Zimní části IK jakožto zimního putování spojené se zimním tábořením.</p> <p>Zpětnovazební aktivity: program Noční obrazy, závěrečná individuální zpětná vazba od jednotlivých instruktorů.</p> <p>Hodnocení průřezové kritéria Osobnost od celého týmu IK. Pozvání hosté jako inspirace významnými osobnostmi z historie PŠL i současné české společnosti.</p>	
<p>Poznámky:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cely IK dělá kompaktní tým instruktorů a ne „přijíždějící a odjíždějící experti“. - Rozdělení IK na tři části a rozprostřít je do 10 měsíců času. Včasné zahájení Prologu, kde se jasně vymezuje rámec celého IK - Mít předem popsané předměty a kritéria jejich splnění. Mít předem popsané kritéria absolutoria IK, předem známý opravný termín ("Den reparátů") a vysvětlení, co následuje, pokud předmět není splněn. - Jednu část IK zasvětit pobytu v zimní přírodě (mohla by být i podzimní nebo jarní). - Elévové začali pracovat na svém AK už v zimních měsících a do letní části IK byli metodicky vedeni formou domácích úkolů + 1 osobní konzultace s garanty Tvorby kurzu. - Obsahový model letní části IK – skladba předmětů i jejich umístění ve scénáři. - Programově plánované osobní konzultace na Letní části, vždy po obědě. - Velká hra v půli letního kurzu oddělující samostatnou a skupinovou tvorbu AK. - Skvělý závěrečný interaktivní test v předmětu Organizace. - Elévové studovali a zpracovávali přidělené části historie PŠL. - Závěrečné zpětné vazby udělat v módu „každý instruktor dává ZV každému účastníkovi“. - Závěrečný večer udělat jako rituál se silnou atmosférou. - Netrvat na jediném správném metodickém pojetí své oblasti/předmětu (tvorba kurzu, vedení týmu, atd.) a respektovat i jiné přístupy. - Zapojení absolventů předcházejícího IK do letního kurzu (Adélka v týmu, další v B-týmu, další v rolích při Hunger Games). - Přidání předmětu Psychologické aspekty práce instruktora. - Sjednotit si v týmu terminologii. 	

5.3 Výsledky analýzy obsahů Instruktorских kurzů

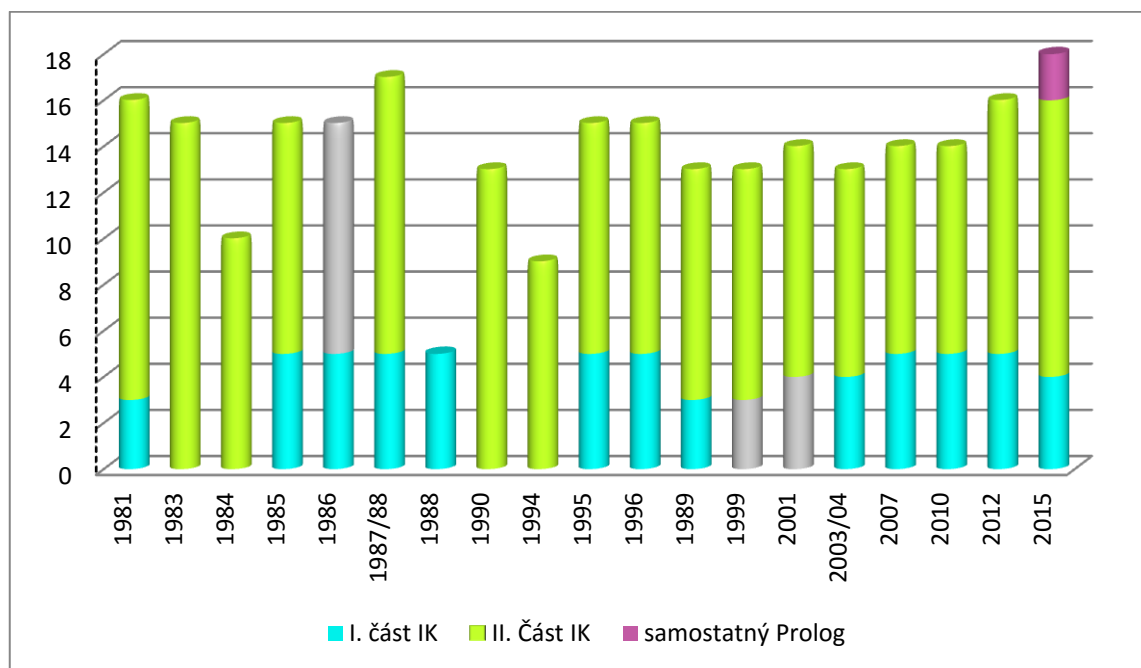
Tabulka 1. Komplexní souhrn realizovaných Instruktorских kurzů PŠL.

Rok	Šéfinstruktor	1. část	DATUM / MÍSTO	2. část	DATUM / MÍSTO	Celkem dní
1981	Petr Holec	Zimní	20. – 22. 2. 1981 Licoměrsko	Hlavní	27. 6. – 9. 7. 1981 Lom na Hřebenech	16
1983	Petr Holec	x	x	Hlavní	15. 6. – 9. 7. 1983 Lom na Hřebenech	15
1984	Petr Holec	x	x	Hlaví	30. 8. – 8. 9. 1984 Lom na Hřebenech	10
1985	Ota Holec	Horská	12. – 16. 6. 1985 Velká Fatra	Hlavní	5. – 14. 9. 1985 Lom na Hřebenech	15
1986	Ota Holec	Horská	31. 5. – 4. 6. 1986 Velká Fatra	nedohledáno	nedohledáno	5?
1987 1988	Ota Holec	Horská	7.- 11. 10. 1987	Hlavní	30. 8. – 11. 9. 1988 Lom na Hřebenech	17
1988	Ota Holec	Horská	5. - 9. 10. 1988 Velká Fatra	x	x	5
1990	Ota Holec	x	x	Hlavní	1. -13. 9. 1990 Lom na Hřebenech	13
1992 1993	Vladimír Svatoš	Turistická	8. – 11. 10. 1992 Šumava	Horolezecká a lanová	7 - 9. 5. 1993 Černolice	
		Sportovní	14. – 19. 9. 1993 Lom na Hřebenech	Závěrečná	10/11 Nové město na Moravě	
1994	Ota Holec	x	x	Hlavní	7. – 15. 10. 1994	9
1995	Ota Holec	Outdoor	31. 5. – 4. 6. 1995 Volšov y u Sušice	Hlavní	15. – 24. 9. 1995 Blatnice	15
1996	Ota Holec	Úvodní	5. – 9. 6. 1996	Hlavní	20. – 29. 9. 1996, Doubravka	15
1998	Michal Stránský	Outdoor	15. – 17. 5. 1998 Pastviny	Hlavní	30. 10. – 8. 11. 1998	13
1999	Michal Stránský	nedohledáno	nedohledáno	Hlavní	29. 10. – 7. 11. 1999 Doubravka	10?
2001	Jiří Walder	Outdoor	nedohledáno	Hlavní	26. 10. - 4. 11. 2001 Doubravka	10?
2003 2004	Jiří Walder	Outdoor	25. – 28. 10. 2003	Hlavní	16. – 24. 4. 2004 Doubravka	13
2007	Vladimír Halada	Outdoor závod-prolog	10. – 14. 1. 2007 Ekofarma Babiny	Hlavní	31. 3. – 8. 4. 2007 Doubravka	14
2010	Daniel Drahanský	Outdoor závod-prolog	3 -7. 2. 2010 Ekofarma Babiny	Hlavní	27. 3. – 4. 4. 2010 Temešvár	14
2012	Milan Hanuš	Zimní prolog	15. -19. 2. 2012 Rychlebské hory	Hlavní	23. 8. -2. 9. 2012 Lom na Hřebenech	16
2015	Milan Hanuš	Prolog	2. – 5. 2. 2015 Rychlebské hory	Zimní	13. – 24. 8. 2015 Lom na Hřebenech	18
				Prolog	7. – 8. 11. 2014 Praha - Vítkov	
část IK označená zeleně se realizovala na jaře		Část IK označená žlutě se realizovala v létě		Část IK označená fialově se realizovala na podzim		Část IK označená modře se realizovala v zimě

Tabulka 1. na předchozí straně nám zobrazuje komplexní souhrn Instruktorových kurzů Prázdninové školy Lipnice. Obsahuje základní faktografické údaje. Dále tabulka znázorňuje, který ročník obsahoval I. a II. část. V případě posledního ročníku IK 2015 i samostatný prolog. Specifickým ročníkem je kurz, který proběhl v letech 1992/1993, jehož části byly členěny do čtyř samostatných bloků. Zvláštní kategorii tvoří části IK, o kterých s největší pravděpodobností můžeme říci, že proběhly, avšak o nich nebyla nalezena dokumentace. Mezi takovéto případy patří například kurzy z let 1999 a 2001. Podíváme-li se na šéfinstruktory z let 1998 a 2003/2004, můžeme se domnívat, že jejich skladba a obsahy byly velmi podobné.

Délka jednotlivých ročníků IK znázorněna počtem kurzovních dní

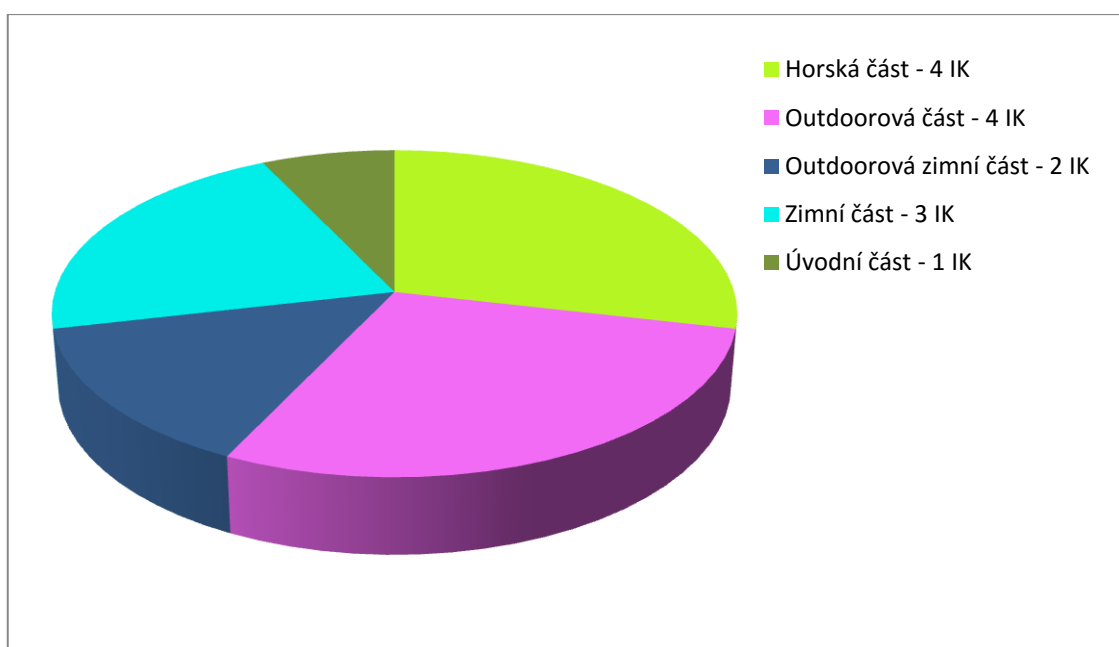
V následujícím grafu (Obrázek 1.) si ukážeme délky jednotlivých ročníků kurzu. Počet dní je uveden na ose vlevo. Z důvodu své specifičnosti zde není zařazen ročník 1992/1993. Části, u nichž se domnívám, že proběhly, ale nemám k nim prokazatelné materiály, jsou v grafu znázorněny šedou barvou.

Obrázek 1. Délka jednotlivých ročníků IK uvedená ve dnech.

Typy provedení I. části IK

V Tabulce 1. si můžeme povšimnout odlišných názvů I. částí Instruktorských kurzů. Nyní si na grafu četnosti typů provedení I. částí IK ukážeme jejich dělení a počet zařazení v rámci IK. Poté si popíšeme jejich zastoupení v jednotlivých ročnících, kde poukážeme na změny v průběhu vývoje IK. Z Tabulky 1 na straně 77., můžeme konstatovat, že z **20 realizovaných ročníků Instruktorských kurzů** mělo **13 z nich I. část**. Tyto části měly během vývoje IK 5 různých podob. Viz. Obrázek 2. Graf četnosti typu provedení první části.

Obrázek 2. Graf typů provedení I. části IK a jejich četnosti.

Z výsledků v Tabulce 1. můžeme toto členění dále podrobněji rozvést následovně: **ve 3 případech byla I. část Instruktorského kurzu zařazena jako zimní**. Z toho se prokazatelně jednalo dvakrát o putování v zimní krajině v letech 2012 a 2015. V roce 1981 není obsah zimní části dohledatelný. **Ve 4 případech byla I. část IK zařazena jako horská**, z toho se třikrát prokazatelně realizovala v ročnících 1985, 1986 a 1987 v prostředí Velké Fatry na Slovensku. Ročníky 1985 a 1986 se realizovaly v létě, ročníky 1987/1988 a 1988 na podzim. Dále jsem oddělila outdoorové části, které se uskutečnily na jaře a na podzim, od outdoorových částí které, se uskutečnily v zimě, vzhledem

k tomu, že zimní podmínky utváří poměrně jiné prostředí. **Zimní outdoorová část se uskutečnila dvakrát** v letech 2007 a 2010 - v podobě náročného outdoorového závodu s následným prologem ve druhé tábornické části. **Čtyřikrát proběhla outdoorová část** v ročnících 1995, 1998, 2001 a 2003/2004. Ročník 1996 měl svou **první část pojmenovanou jako „úvodní“** a jejím obsahem byla zdravotěda, softbal a tvořivost. V roce 1999 nebyl obsah I. části IK dohledán.

Výsledky analýzy Tabulky 1.

Tabulka 2. Souhrnné výsledky faktografické části.

Prokazatelně se realizovalo 20. Ročníků Instruktorských kurzů , z toho:				
	I.část	II.část	Celkem	
Počet zařazení jednotlivých prokazatelných částí IK v průběhu celého vývoje činí:	13x	17x	30x	
Počet prokazatelných kurzovních dní v průběhu celého vývoje IK činí:	58	181	239	
Nejdelší délka (uvedena ve dnech) činí:	5	13		
Nejkratší délka (uvedená ve dnech) činí:	3	9		
Průměrná délka (uvedená ve dnech) činí:	4,5	10,5		
Nejdelší IK (I. + II. část) v průběhu celého jeho vývoje	Prolog	I.část	II.část	Celkem
	2	4	12	18

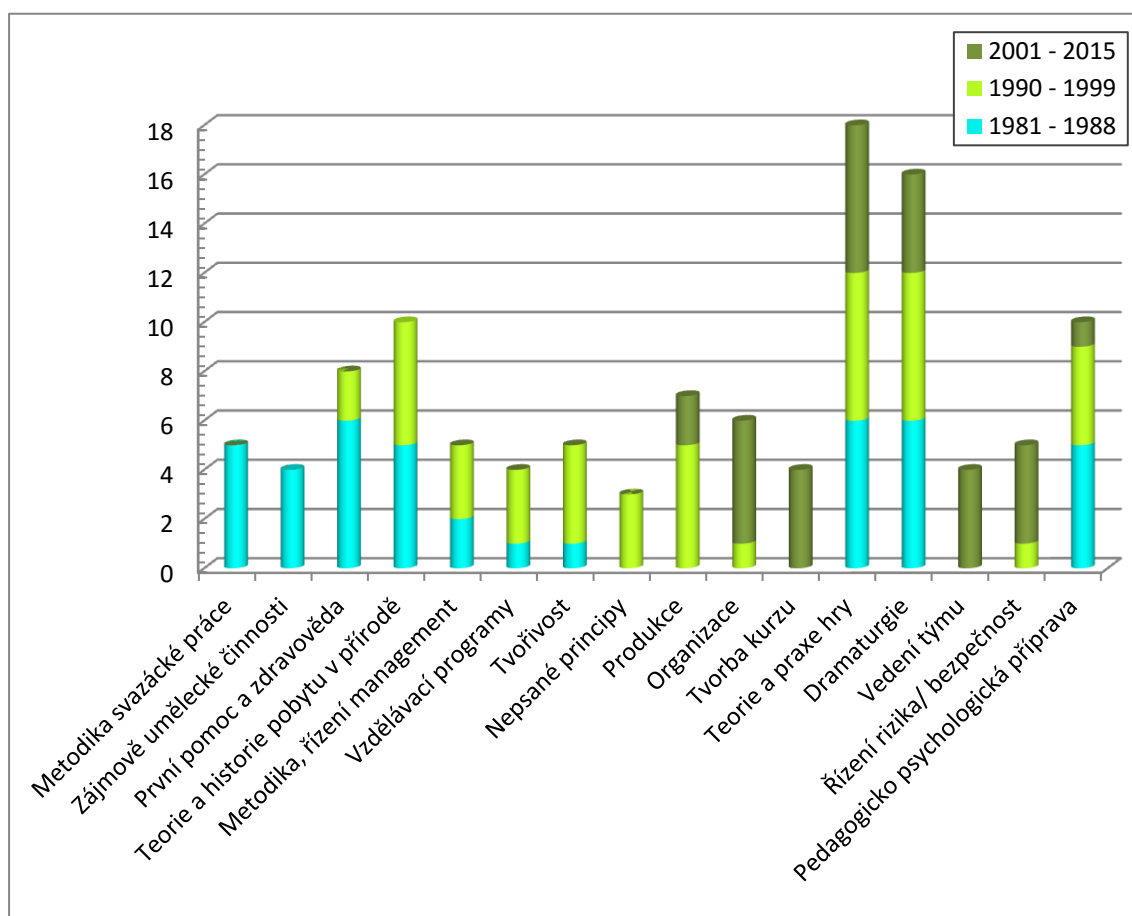
5.4 Výsledky vývoje předmětů a rozdílů mezi jednotlivými ročníky

Na základě Tabulky 3. jsem vytvořila dva grafy (Obrázek 3., Obrázek 4.), které nám pomohou vizualizovat četnost jednotlivých předmětů v určitých časových obdobích. Tato období jsem rozdělila do tří částí po šesti ročnících IK:

- 1983 – 1988, první období – 80. léta
- 1990 – 1999, druhé období – 90. léta
- 2001 – 2015, třetí období – 21. století

V prvním grafu na Obrázku 3. se budeme zabývat četností teoretických a praktických předmětů v jednotlivých obdobích a stručně poukážeme na jejich vývoj a obměny. Ve druhém grafu na Obrázku 4. se pak budeme zabývat celkovým vývojem sportů v přírodě a aktivit, vyžadujících fyzickou zdatnost.

Výsledky začlenění konkrétních teoretických a praktických předmětů

Obrázek 3. Četnost zařazení konkrétních předmětů v jednotlivých obdobích.

Budeme-li se teď podrobněji zabývat četností konkrétních předmětů v jednotlivých obdobích a stručným popisem jejich vývoje, ráda bych ještě jednou poukázala na výsledky kapitoly 5.1 popisující kontextualizaci. Tyto výsledky jsou pro porozumění četnosti předmětů v jednotlivých obdobích velmi důležité. Vybrané pasáže metody orální historie budou pro přiblížení dané situace zařazeny i do popisu vývoje jednotlivých předmětů. V následujícím textu se budeme zabývat předměty, jejichž zařazení se v rámci četnosti uvedení na IK objevilo více než čtyřikrát, nebo měly prokazatelnou vazbu na další předměty.

Metodika svazácké práce

Někdy také popisována jako organizace a metodika svazácké práce. Předmět byl zařazen celkem pětkrát s výjimkou roku 1984, kdy se jednalo o specifický typ akce. Jak už jeho název napovídá, tento předmět se vyskytoval pouze v prvním období.

Zájmově umělecké činnosti

Tento předmět můžeme registrovat také pouze v prvním období, tedy do roku 1988 a byl zařazen celkem čtyřikrát. Jako zajímavost přidávám témata pořadů, uváděných účastníky v rámci zápočtu tohoto předmětu na IK z roku 1983. Dále doplňuji komentářem jednoho z narátorů.

Příklady poslechového pořadů, uváděných účastníky na IK 1983: *Leonard Cohen, Jonathan Livingston – mořský racek, Krása vápencových jeskyní, Jana z Arku, Jan Zrzavý, Jazzové inspirace, Miniškola horo – úvodní pořad, Bydlení (?), Che Guevara, Hašek, Sir Alexander Fleming, Michellangelo, Psychologický účinek barev, Vítání světla, Galantní poezie, Jan Werich, Kdo byl Jiří Grossman, Franz Kafka, Jižní Čechy, Bob Dylan.* (ODN – O, 5 – D)

...součástí toho předmětu a také zkoušky z něj bylo, že se instruktor musel utkat s technickými zařízeními, kterých bylo potřeba pro ty poslechové pořady. Zapojit reproduktory, zesilovač, magneták, rozumíš... a všechno muselo fungovat. To dnes vypadá jako práce, ale v té době to nebyla samozřejmost. (O-D)

Zájmově umělecké činnosti byly naposledy uvedeny v roce 1986. V roce 1987 tento předmět pravděpodobně nahradil předmět **umělecká tvořivost**, který se v tomto duchu nesl také v roce 1990. Ve druhém období byl pak (v podobných obměnách)

uveden ještě v roce 1994 jako **tvořivé aktivity**, v roce 1995 jako volitelný předmět **rozvoj tvořivosti**, a v roce 1998 byl naposledy uveden předmět tohoto typu s názvem **umění na kurzech PŠL**. I když se tyto předměty dle názvu svým obsahem pravděpodobně lišily, v grafu na Obrázku 3. a v Tabulce 3. jsou zaznamenány pod jednotným pojmem **tvořivost**.

První pomoc a zdravotvěda

V prvním období byl tento předmět zařazen na všech IK, tedy šestkrát. Ve druhém období byl zařazen čtyřikrát v různých obměnách. V roce 1990 první pomoc a základy tělovýchovné zdravotvědy, v roce 1994 první pomoc a zdravotvěda, v roce 1995 jen zdravotvěda a v roce 1996 zdravotvěda a první pomoc. Velmi výraznou změnu vnímám od roku 1998. Po vzniku **ZDrSEM**, **zdravotnického semináře první pomoci zážitkem**, který byl založen pod hlavičkou PŠL v roce 1996, se vyřadila první pomoc z obsahu I. i II. části IK. ZDrSEM se stal povinnou, externí součástí IK. Účastník jej musí splnit v mezidobí nebo období samostudia v případě, že v předchozích dvou letech tento seminář neabsolvoval. **ZDrSEM je nezbytnou podmínkou pro získání instruktorského listu.**

Bezpečnost/ Řízení rizika

I když se bezpečnost vyskytuje i v prvním období u jednotlivých sportů, jako samostatný předmět registrujeme **bezpečnost programů** poprvé v roce 1994. Vrátime-li se k výsledkům orální historie, můžeme konstatovat, že dost pravděpodobně se zařazení bezpečnosti, jako samostatného předmětu, pojí s výjezdy do zahraničí a inspirací u Outward Bound Internacional, kterého PŠL v té době již byla členem. V roce 1998 se bezpečnost objevuje jako **možnosti a rizika našich metod práce**. Ve třetím období se předmět bezpečnost vyskytuje v roce 2007 a pod novým názvem **řízení rizika** v letech 2010, 2012 a 2015.

Uvádím příklad účastnické zkušenosti jednoho z narátorů, který absolvoval horskou část IK v roce 1988 a hlavní část v roce 1992.

Dělalo se slaňování s různou mírou bezpečnosti, pak se dělala Lomáda, opět řekl bych s různou mírou bezpečnosti, a pak se dělala ta dvě paralelní lana nad vodou, kterým se říkalo Božské manévry. Vůbec se nerozlišovala lana na lezení, nebo na tyhle překážky, to bylo pořád to stejné lano. Včetně toho, kterým se vytyčuje hřiště. To bylo

pořád to stejné lano. To, že se má vytyčovat lano třídy A - které bude na lezení a lano třídy B- na něco a C - jen na vytyčování hřiště, to se přineslo až z Outwardu. (MH – K, G)

Teorie a historie pobytu v přírodě / Organizace.

Předmět **historie pobytu v přírodě** byl prokazatelně poprvé zařazen v roce 1984. V dalších ročnících prvního období (1985, 1986, 1987, i na horské části 1988) ho nalezneme pod názvem **teorie výchovy v přírodě**. Tím se obsah předmětu mohl lehce lišit. Ve druhém období byl zařazen celkem šestkrát, avšak s různými názvy. V roce 1990 stále pod názvem **teorie výchovy v přírodě**. V ročnících 1992/1993 a 1994 byly spojeny dvě předchozí varianty a předmět nesl název **teorie a historie výchovy v přírodě**. V ročnících 1995 a 1996 byl ještě rozšířen o filosofii. Tedy se jednalo o předmět **filosofie a historie pobytu a výchovy v přírodě**. V roce 1998 se poprvé objevuje v podobě cílené přímo k organizaci Prázdninové školy Lipnice. **Kořeny a historie PŠL, organizace**. Ve třetím období se poprvé objevuje předmět **organizace**, který byl zařazen celkem pětkrát a to v letech 2001, 2007, 2010, 2012 a 2015. Jelikož se tento předmět mimo fungování a členění Organizace PŠL zabývá také kořeny PŠL a historií pobytu v přírodě, nemůžeme tvrdit, že už se od roku 1989 na IK toto téma nevyskytuje. Stává se součástí předmětu **organizace**.

Metodika řízení, management – Produkce – Vedení týmu

V prvním období byl předmět prokazatelně zařazen jednou a to v roce 1986 jako **metodika a řízení prázdninových akcí**. Neměli bychom ale zapomínat na to, že v tomto období měl své místo předmět **organizace a metodika svazácké práce**. Ve druhém období ho můžeme zaznamenat celkem šestkrát v různých podobách. V ročnících 1990 a 1992/1993 jako **metodika a řízení Prázdninových akcí**. V roce 1994 byla zařazena **metodika a porozumění metodě**. V ročnících 1995 a 1996 se poprvé předmět objevuje jako **produkce a management kurzu**. V roce 1998 potom jen jako **produkce kurzů** a v roce 1999 jen **produkce**. V této podobě jej zaznamenáváme i v ročnících 2001 a 2003/2004. V roce 2007 už tento předmět nesl název **práce s týmem** a v roce 2010 pak **práce týmů**. V ročníku 2012 potom **vedení týmu a řízení kurzu** a v roce 2015 byl vyučován pod názvem **vedení a řízení týmu**. Vývoj tohoto předmětu objasňuje jeden z narátorů, který byl členem týmu v letech 2001, 2003/2004, 2007 a šéfinstruktor IK 2010:

2003-2004 to opět šéfoval Červenáček a já mu řekl, že chci předmět produkce a práce týmu. Zajímala mě hlavně ta práce týmu, protože to bylo hrozně upozaděný a já vnímal, že je potřeba tento předmět dostat na úroveň předmětů typu hra nebo dramaturgie. Takže jsem ten předmět tak trochu uchopil, produkci jsem potlačil a od té doby teprve ta práce týmu začala dostávat stejný prostor. (D – V)

Tento předmět nacházel svoji praxi v předmětech dramaturgie a tvorba kurzu.

Dramaturgie - Tvorba kurzu

Dramaturgie se v prvním období vyskytuje celkem šestkrát. Jako **dramaturgie akcí** v ročnících 1981, 1984 a 1983, v ročnících 1985, 1986 a 1987 potom jako **dramaturgie Prázdninových akcí**. V druhém období byla opět součástí všech ročníků. V letech 1990 a 1992/1993 stále jako dramaturgie Prázdninových akcí. V roce 1994 poté zařazena jen jako **dramaturgie**. Tak tomu bylo i v ročnících 1996, 1998, 1999. Ve třetím období se potom vyskytuje v ročnících 2001 a 2003/2004. V letech 2007 a 2010 se objevuje zcela nový předmět s názvem **tvorba kurzů**. Jelikož v tomto roce nezaznamenávám předmět dramaturgie, je velmi pravděpodobné, že jeho obsah je vnesen právě do předmětu tvorba kurzu. Ročníky 2012 a 2015 potom intenzivně pracují jak s **dramaturgií**, tak s předmětem **tvorby kurzu**. Můžeme tedy prokazatelně říci, že ve třetím období byl předmět dramaturgie zařazen čtyřikrát a předmět tvorba kurzu také čtyřikrát.

K tomuto prolnutí předmětů dramaturgie, tvorba kurzu, ale i výše uvedeném vedení týmu se dále vyjadřuje narátor, který byl součástí týmu všech ročníků třetího období.

V roce 2007 byla další novinka to, že účastníci dostali na prologu zadání a museli vypracovat svůj vlastní projekt autorského kurzu, včetně scénáře a produkce. Odesílalo se to garantům ještě před kurzem a na kurzu se to učilo a zároveň se ukazovaly ty chyby, i když obhajoby probíhaly až na konci. Do té doby si to mohli různě upravovat. Často jsme se setkávali s tím, že se to teprve učí a už to mají vlastně všechno blbě. Byly zde poprvé také týmové obhajoby. Bylo to nedotažené v tom, že lidé měli své autorské kurzy a pak se někde ve dvou třetinách kurzu udělal konkurz. Ty projekty, které dostaly nejvíce hlasů, tak se kolem něj shlukli ostatní a rozpracovávali s ním ten jeho projekt v týmu. Což potlačilo ty ostatní projekty. V roce 2010 jsme to po této zkušenosti

nastavili tak, jak se to drží dodnes. Tedy... v první třetině se jedou individuální projekty, pak je obhajoba. Udělá se střih. Nějaká zásadní, velká noční hra a pak se rozjede ta týmová část. Zadájí se úplně nová témata. Vnímám to jako opravdu dobrý koncept. Nejdříve se pracuje na individuálních projektech. Učí se na tom tvorba kurzu, dramaturgie atd... Udělá se obhajoba, střih a začíná se pracovat v týmu, kde znovu procvičujeteš tu dovednost a zároveň jsi v týmu tak, jak potom už pracuješ na kurzu. (D – D, V, G)

Teorie a praxe hry

Předmět, který si nese prvenství v jeho četnosti na IK. Byl zařazen ve všech ročnících jen s velmi malými obměnami názvu. V prvním období bylo součástí jeho absolutoria uvedení hry buď na IK, nebo v rámci elévské praxe. Od jisté doby, není prokazatelně zjištěno od kdy, se v 90. letech tento zápočet rozšířil o tvorbu vlastní autorské hry. Hra musí obsahovat všechny prvky a limity dle vzoru Zlatého Lipnického fondu her. Obsahem tohoto předmětu je také uvádění velkolepých Prázdninokvových her ze stran týmu, jako inspirace. Začátkem 90. let se také tak, jako u bezpečnosti, začínají objevovat na IK nové typy her jako „icebreaker“, dynamics atd. Ve většině ročníků je předmět uveden jako **teorie a praxe hry**, někdy také jen jako **hra**. V ročníku 2015 se jeho název rozšířil na **programové prostředky a hra**.

Pedagogicko-psychologická příprava / Osobnost instruktora

Velký důraz na pedagogicko-psychologickou přípravu instruktorů se kladl převážně v 80. letech, tedy v prvním období. Tento předmět se pod stejnojmenným názvem objevil v letech 1981, 1983, 1985, 1986 i 1987. Tedy pro toto období celkově pětkrát. V druhém období jej zaznamenáváme čtyřikrát, ovšem v roce 1990 pod názvem **psychologická příprava**, v letech 1992/1993 byl rozdělen do dvou předmětů: **prázdninová pedagogika a psychologická příprava**. V roce 1994, 1995 a 1996 jako **pedagogika a psychologie**. Tedy čtyřikrát. Po celou dobu tento předmět na pozadí provázelo osobnostní hodnocení účastníka, na jehož základě se spolu s výsledky požadavků na absolutorium instruktorský tým rozhodoval, zda účastník IK splní. Pokud splní, tak se dále rozhodovalo, jestli bude doporučen pro další spolupráci s PŠL. Toto hodnocení se pravděpodobně mohlo prolnout do roku 1998, kde vymizel předmět pedagogicko-psychologická příprava a je nově zařazen předmět **osobnost instruktora**. Součástí předmětu byla také motivace a to, jak by měl vypadat instruktor Outward

Bound. V roce 1999 je zařazen předmět **osobnost** s tematickými bloky, mezi které patří vědomosti z psychologie, psychologie osobnosti, vývoj skupiny a práce s ní. V tomto roce se také poprvé vyskytla přednáška na téma rozdílnosti v psychoterapii a metodice PŠL, etika v rámci instruktorské práce a etické střety.

V roce 2001 pracuje instruktorský tým s **osobnostní přípravou**, jejímž obsahem je také sociodrama. V roce 2003/2004 je předmět zařazen jako **osobnostně pedagogická příprava**. Ročníky 2007 a 2010 toto téma uchopily jako **seberozvojové dílny**. V roce 2010 byly doplněny ještě o předmět **osobnostní zralost jako mezioborová oblast**. V roce 2012 byl zařazen **osobnostní rozvoj** a po časovém odstupu se v roce 2015 navrácí předmět zaměřený na psychologii a to **psychologické aspekty instruktorské práce**.

Tím tato oblast však nekončí. Jak už jsme zmínili, některé – ne všechny, ale velká většina- Instruktorské kurzy hodnotí také osobnost instruktora. Na toto téma si uvedeme pár pohledů a zkušeností šéfinstruktora/ narátorů z výsledků orální historie:

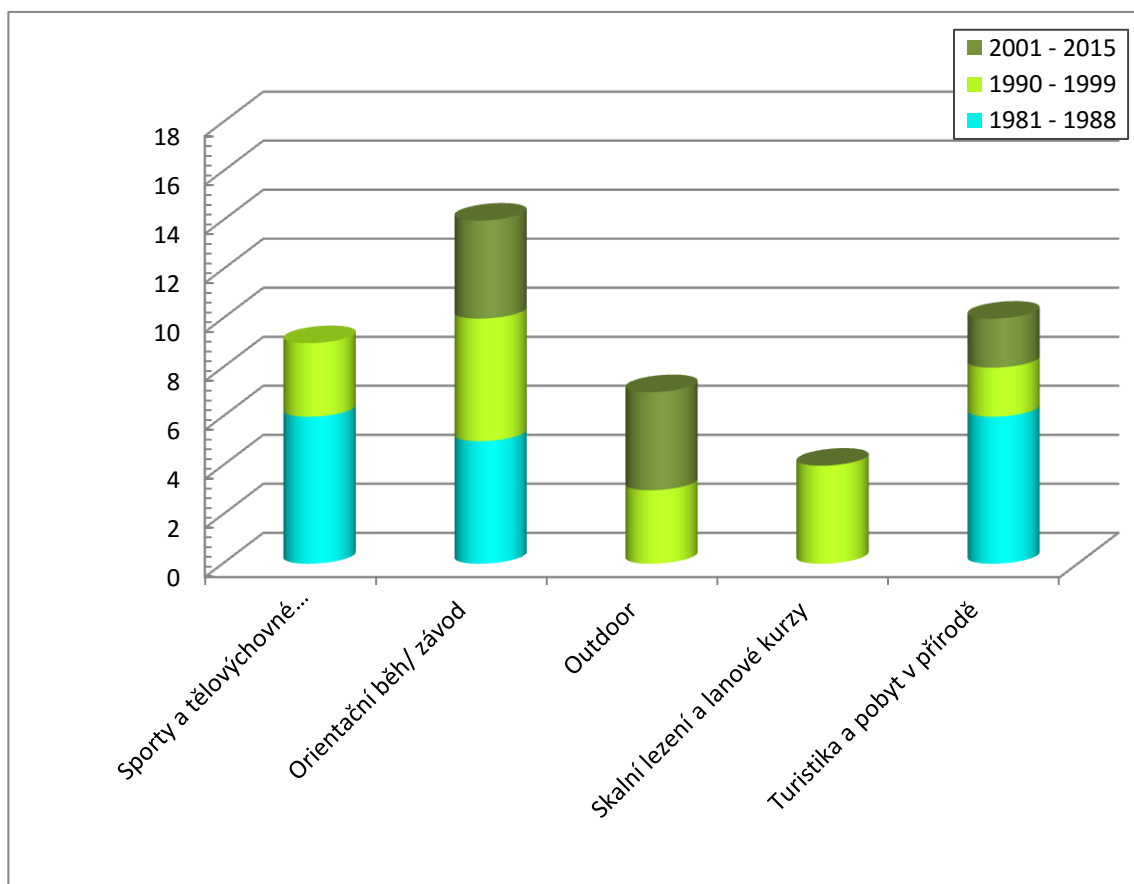
Když jsme na instruktorácích v 80. letech zařazovali softbal, nebyl to ani tak test toho jak to umíš. Jak házíš, chytáš a pálíš... to ne. To se učilo na těch kurzech. Byl to spíše test toho, jak si počínáš jako rozhodčí. Jak ses naučil rozhodovat, alespoň v tom základním modelu hry. Budoucí instruktor byl postaven na pozici, kdy má tu hru řídit a my koukali na to, jak to dělá. Jak se s tím popral. Jak byl přesvědčivý přesto, že to předtím moc neuměl. To bylo hrozně důležité. A rozdíly byly obrovské. Řadili jsme to jako jeden z mnoha testů, nebo situací, kdy se ten instruktor posuzoval jaký vlastně je. Jaký je leader, jak je dominantní, nebo jak je sebevědomý. Promítla se tam velká část toho, co by měl instruktor mít. (O-C, CH, J)

To, jestli hodnotit instruktory jako osobnost, tak to bylo velké téma každého Instruktorského týmu, kde jsem byl. Pokaždé se řešilo, jestli máme právo na to, tu osobnost hodnotit, nebo nemáme. Když řekneme, že neprošli, co to znamená? Že neudělali ten předmět, nebo neudělali celé IK. Nebo že nemají pracovat v Prázdňinovce? Nebo že nemají být instruktory? Je to hrozně těžké. Každý ten tým nastavuje nějakou laťku. Je to vlastně tak, že do Prázdňinovky vstupují elévové, kteří sice mají nějakou praxi, ale pak přichází ten instruktorák a to je poslední hráz, která je může zastavit. Nepustit dál. Takže vždycky ten lektorský tým toho instruktoráku cítil odpovědnost na bedrech, nepustit někoho, koho vnímají jako patologickou osobu.

Z instruktoráků, které jsem zažil já, neprošel vždy jeden, maximálně dva lidi. Buď to toho člověka donutilo se podívat do hloubky, skousnout to a pak to udělat znovu, nebo se ukázalo, že o to až takový zájem nemá a raději odešel. (D-CH, J)

Posun lidí, kteří přichází dnes do Prázdňinovky je patrný. Přicházejí starší a vyzrálejší lidé, než přicházeli před lety. Lidé s nějakou zkušeností. Neříkám, že hotoví instruktoři, ale skoro hotoví – což by mohlo potvrzovat potřebu toho, že se už nemusí znovu klasifikovat. Jsou ale věci, které v rámci krátké představenky nových elévů na soustředění instruktorského sboru neodečteš. Nějak se ti lidé chovají jinak v zátěžové situaci, nevíš jak vystupují před lidmi, nevíš do jaké míry jsou to leadři, nevíš, jak jsou spolehliví, aby Prázdňinovce přinášeli takový efekt, jaký se od instruktora Prázdňinové školy očekává. Na Instruktorákém kurzu je na to prostor a může to pozorovat 6 až 7 lidí, kteří o tom rozhodují společně. Věřím, že pokud tam někomu ta závora spadne, že je to po zdravé úvaze. Až po tom, co se ten člověk osvědčí či neosvědčí. (O-J)

Výsledky začlenění konkrétních předmětů, vyžadujících fyzickou zdatnost instruktora

Obrázek 4. Četnost zařazení předmětů vyžadujících fyzickou zdatnost instruktora v jednotlivých obdobích.

Další velkou kapitolu ve vývoji Instruktorských kurzů PŠL sehrávají předměty nebo oblasti, zaměřené na fyzickou zdatnost instruktorů. Prázdninová škola byla v 80. letech místem, kde se velmi často a aktivně zařazovaly moderní sporty v přírodě. Mezi ty nejzákladnější patřilo horolezectví, plavání, cyklistika, vodáctví a zejména softbal. Softbal tehdy tvořil doslova Prázdninovkovou kulturu. V instruktorském kurzu se kladl velký důraz na fyzickou zdatnost jedinců a v jednotlivých sportech museli účastníci prokazovat jak praktické zvládnutí určitého sportu v daném limitu, tak jeho metodiku. Koncem 80. a začátkem 90. let začínají pronikat z Outword Boundu nové trendy, mezi které patří lanové kurzy, nízké a vysoké překážky, rafting, atd... Znovu bych poukázala na výsledky orální historie z kapitoly 5.1

Pro tyto moderní aktivity začínáme používat pojem „outdoorové sporty“. Nenechme se ale zmýlit. Nelze tvrdit, že to, co se dělalo v Prázdninové škole v 80. letech, nemohou být outdoorové sporty a naopak. Že „outdoorové sporty“ zařazeny začátkem 90. let a přetrvávající v určité podobě dodnes nejsou sporty v přírodě. Pro srozumitelnější orientaci v této práci (na základě analýzy dokumentů) si pojmy ujasněme. Mezi **sporty v přírodě se řadí ty aktivity, kde byly po instruktorech vyžadovány určité limity, zaměřené na výkon a znalost metodiky**. Jako „outdoorové sporty“ **potom řádíme moderní aktivity v přírodě, kde není limitující výkon, ale je třeba prokázat určitou všestrannost a fyzickou zdatnost**. V obsahu IK se jako samostatný předmět objevují také lanové kurzy, nebo skalní lezení a lanové překážky, orientační běh ale hlavně turistika a pobyt v přírodě. Tento předmět se bezpochyby prolíná všemi IK. Zároveň poukáží na ročníky, kdy mu byla věnována větší pozornost.

V prvním období se ve velkém rozsahu věnuje pozornost i čas na IK sportům v přírodě. Ve všech šesti ročnících se objevilo zastoupení cyklistiky, plavání, základu horolezectví, základu vodáctví, orientačního běhu i softbalu. V roce 1986 se sporty v přírodě rozšiřují o triatlon (500m plavání, 10 km cyklistika a 5 km běh).

V roce 1985 začali instruktoři vydávat skripta, jednalo se o tzv. studijní metodické materiály, pro které měla Prázdninová škola označení miniškoly sportů. V archivu nalezneme miniškolu horolezectví, miniškolu plavání i miniškolu softballu. K relaxačním a regeneračním technikám pak také vznikla miniškola masáží. Tato skripta se k roku 1986 inovovala. Důležitou roli sehrávala **turistika a pobyt v přírodě**. V prvním ročníku rozdělena ještě zvlášť na **turistiku** a zvlášť na **táboření**, v letech 1983, 1984 šlo o **turistiku a táboření** a v roce 1995, kdy byl předmět hlavní součástí Horské části se nazýval již **turistika a pobyt v přírodě**. Jeho součástí byl dvoudenní přechod Velké Fatry. Tak tomu bylo i v dalších ročnících 1986, 1987, 1988. Pro ročník 1990 přetrvával ještě úplně sejný model jako v předchozím období, avšak v roce 1994 můžeme poprvé zaznamenat **návrh sportů v přírodě, jako volitelný předmět**. V této nabídce nalezneme skalní lezení a lanové kurzy, sporty v přírodě, turistiku a relaxační programy. V roce 1995 byl zařazen softbal, orientační běh, skalní lezení a nově **nízké lanové kurzy a rafting**. V ročníku 1996 se **vůbec naposledy objevuje softbal**. Dále obsahuje základy vodáctví, cvičení v přírodě a orientační běh.

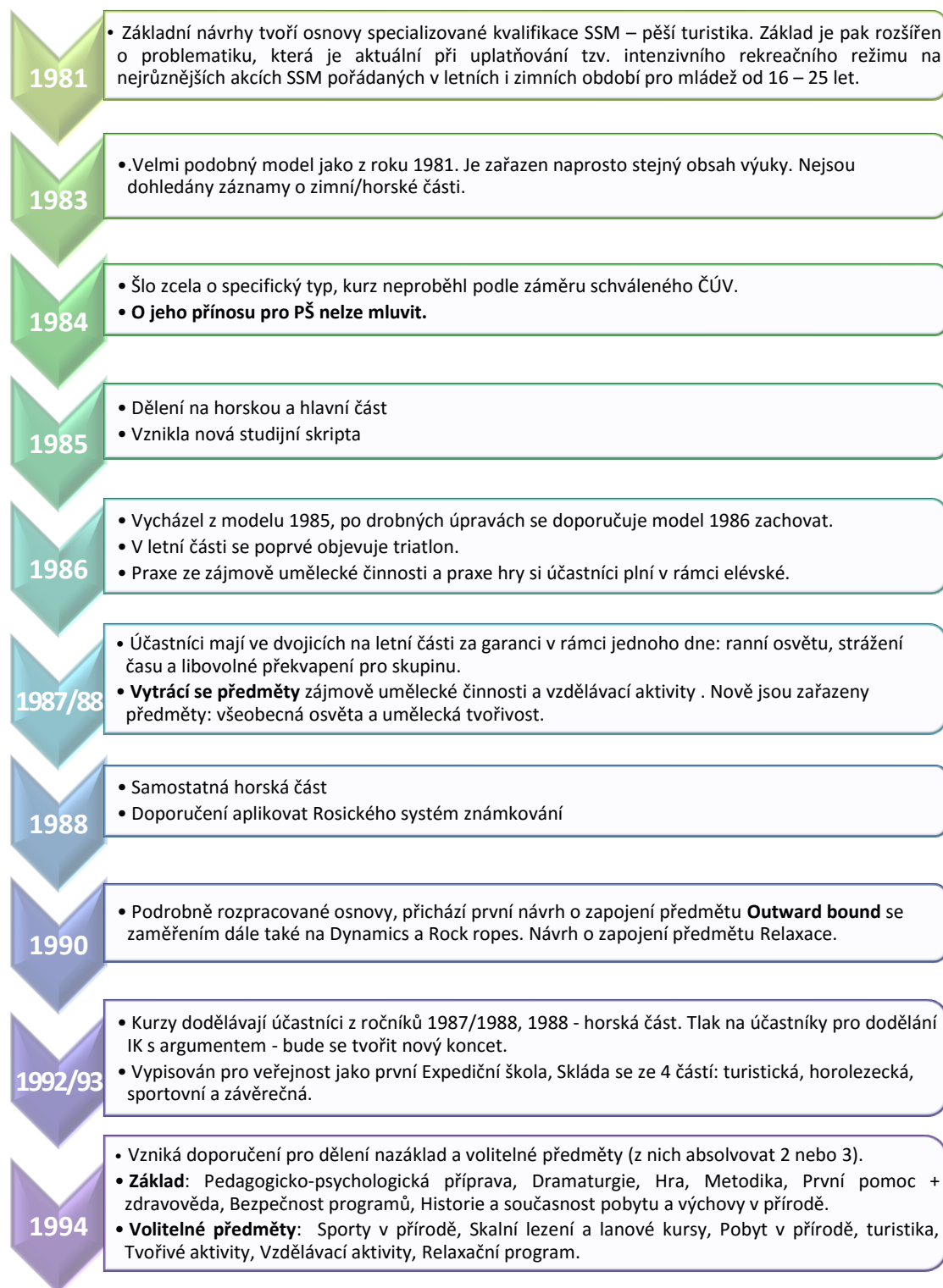
V roce 1998 se poprvé zařazuje na I. části IK outdoor jako komplex v podobě 24-hodinového závodu s outdoorovými technickými dovednostmi: navlékání úvazku, práce s mapou, slaňování. Ve II. části IK je zařazeno skalní lezení a lanové kurzy, orientační běh a vodáctví na klidné vodě. V letech 1999 se fyzická zdatnost instruktorů prokazuje také zařazením předmětu outdoor (slaňování, lezení, napínání lan, samotné přesání venku, skok na hrazdičku). V tomto roce je také zařazuje orientační závod. Ročníky 2001 – 2010 v I. částech IK zařazují také outdoorové závody, z nichž ročník 2007 a 2010 probíhá v zimě. Na letní části se předmět outdoor vyskytuje v menší míře, ale také. S rokem 2012 přichází po dlouhé odmlce návrat k předmětu s názvem **pobyty v přírodě**. Je zařazen v rámci I. části jako zimní putování a táboření. Do předmětu je zahrnuta také práce s mapou, orientace a vedení skupiny v terénu. Letní samostudium vyžaduje prověření cyklistických, vodáckých a turistických dovedností v rámci potvrzení o jeho absolvování. Tento model, pokoušející se o návrat k základní všestrannosti instruktora OB se stal ze strany účastníků velmi nepřijímaný a byl často kritizován. V roce 2015 od něj instruktorský tým ustoupil se zaměřením na ucelenou a propracovanou zimní část, ve které bude komplexně prověřovat jak fyzickou zdatnost, tak psychickou odolnost. Součástí ročníků 2012 a 2015 byl také orientační závod a outdoorové výzvy v sobě zahrnovala velká noční hra Hunger games.

Na Instruktorském kurzu, který jsem absolvoval v roce 1998, ale také na instruktoráku 1999, 2001, 2004 byly ještě lanové kurzy. Jenže to ještě nebyly tolik lanová centra. To jde s dobou. Takže my jsme měli třeba stavbu nízkých lan. Všichni na instruktoráku museli umět vázat lana. Neuměl jsi postavit? Neuměl jsi napnout... neuměl jsi pracovat s napínákem. Tak jsi prostě neudělal jeden z X zápočtů, které jsi musel mít. Musela jsi umět slanit ze skály a jistit. Musela jsi umět slanit bez jištění. A to bylo součástí testu... a to teď třeba už není, protože na to jsou samostatně certifikované kurzy lanových aktivit (D-G,C).

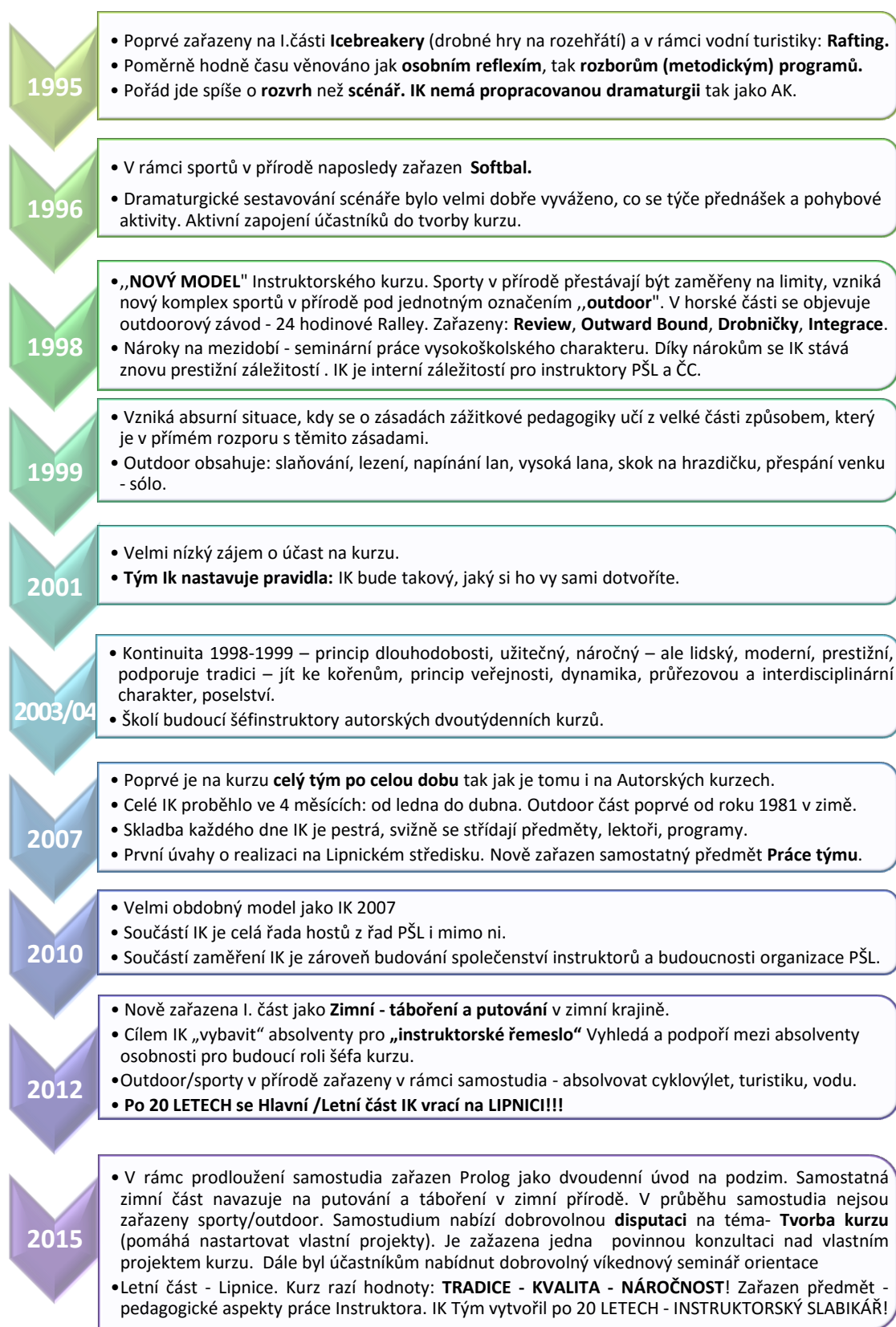
V letech 1998 – 1999 měl orienták ještě podobou drsného závodu. Nehodnotím teď vůbec, jestli to bylo dříve správně nebo ne. Myslím si, že sporty plnit na limity, že to do toho instruktoráku úplně nepatří, ale to, že jsme se do něj ty sporty snažili trochu navrátit a kladli větší důraz na zdatnost instruktora, si myslím, že je správně. Protože v některých dobách jsem měl pocit, že upadá fyzická zdatnost lidí v Prázdninovce. Jako instruktorů. Není to o tom, aby budoucí instruktoři byli ti nabašení borci, ale na druhou stranu by měli být v komfortní zóně, když se pohybují v přírodě. (D-C).

5.5 Výsledky vývoje Instruktorského kurzu

Pro souhrnný přehled uvádíme základní popis a inovace jednotlivých ročníků na časové ose.

Obrázek 5. IK 1981 – 1984, časová osa – popis, změny, inovace.

Obrázek 6. IK 1995 – 2015, časová osa – popis, změny, inovace.

Závěrem z metody orální historie

Co Tě jako první napadne, když se řekne Instruktorový kurz?

Náročnost, tradice, řemeslo, organizace... tím myslím spíše společenství. Obrovská časová investice všech, co v tom jsou, která ale potom je tou hodnotou toho všeho. (D)

Úžasný zážitek, máš možnost něco předat lidem, kteří ti naslouchají a kteří jdou po stejné stezce jako ty. Je tam ta teorie, že pokud to, co jim chceš říci s nimi zarezonuje, tak oni to ponesou dál. A ta naděje, že by to mohli nést dál, tak to je pro mě ta motivace. (MH)

6 DISKUZE

V úvodu této diskuze bych chtěla říci, že výsledky práce předkládám jako popis a vhléd do jednotlivých ročníků Instruktorských kurzů bez nároků na hodnocení. U každého ročníku bychom měli přihlížet k tomu, že se v kurzech projektovala daná doba a situace, ve které se organizace nacházela.

Důležité je uvědomit si vývoj. Jako pozitivum, které můžeme odvodit z výsledků, vnímám Prázdninovou školu jako dynamickou, neustále se vyvíjející organizaci hledající nová a nejlepší možná řešení. Ta potom projektuje i do Instruktorských kurzů. Intenzivní práce s hodnocením, ohlédnutím a s chutí věci inovovat a dělat „ještě lépe než minule“, přináší každému vysokou kvalitu kurzu. Ta je odrazem nasazení, které do něj Instruktorský tým vložil, zkušenost jednotlivých členů a jiný úhel pohledu na vzdělávání. Zpracování výsledků orální historie nám předkládá velmi citlivé informace, které nám pomáhají orientovat se v souvislostech.

Do diskuze bych vnesla tři témata, která vnímám pro vývoj Instruktorských kurzů PŠL jako zásadní.

Může člověk, který se narodil až v polistopadové době nebo na jejím přelomu vůbec porozumět tomu, čemu byli lidé v Prázdninové škole v 80. a 90. letech vystavováni a s jakou vnitřní i vnější konfrontací se mohli setkávat. Ráda bych vyzdvihla slova, kterými začíná článek Petra Hořejše diskutujícího s Allanem Gintelem a Otou Holcem. „Neměli jsme dělat nic?“ (Hořejš, 1992, 13) Co bychom dělali my? Měli bychom takové odhodlání a odvalu utkat se se systémem dané svázané doby s vědomím, že si můžeme velmi lehce zadělat na problém? Být trnem v oku odpůrcům systému, ale s vnitřním pocitem, že víme, že děláme dobrou věc? Po zpracování této práce nemohu nic jiného, než projevit lidem podílejícím se na vzniku a fungování Prázdninové školy v náročných společenských i existencionálních dobách respekt a úctu.

V práci můžeme sledovat, jaký dynamický vývoj se odehrává v tom, co by měl Instruktor PŠL umět. Co by měl znát, co jsou jeho kompetence. Máme na to jednoznačnou odpověď? Na základě výsledků si dovolím konstatovat, že i to má do značné míry velmi úzké propojení s kontextem doby. Vnímám, že jde o neustálou reakci

na potřeby společnosti, jelikož tím se nastavuje atraktivita autorských kurzů. Apel na náročnost provázela organizaci a Instruktorské kurzy snad po celou dobu, a dnes se k hodnotám tradice, kvality a náročnosti stavíme hrdě. Co je ale ta „náročnost“ v jednotlivých obdobích? Je to zvládnout triatlon, odeslat v čas řadu seminárních úkolů, obhájit před komisí vlastní projekt kurzu? Je to zvládnání netradičních výzev? Náročnost Instruktorského kurzu volí každý instruktorský tým, ale převážně si troufám říci, že je to hlavně o náročnosti každého z nás na sebe. A tuto náročnost Instruktorské kurzy PŠL podněcují. Čím jsou tedy ještě kurzy tak speciální? Z analýzy dat a vlastní zkušenosti si troufám tvrdit, že v 80. letech bylo složení Instruktorského kurzu velmi obdobné jako dnešní letní výcvikové kurzy katedry sportů. Na otázku v čem jsou tedy Instruktorské kurzy PŠL jiné nám může odpovědět výzkum ze začátku 80. let, kterému se věnoval Petr Holec a Vladimír Smékal. Šlo o tehdejší srovnání kurzů FTVS a PŠ SSM a rozdíly byly prokazatelné. Principy na které se autoři zaměřovali, jsou popsány v této práci v kapitole 2.3.5.2. Výzkum ze 70. a 80.let.

Z výsledků práce můžeme tvrdit, že v průběhu vývoje Instruktorského kurzu náročnost na fyzickou zdatnost instruktorů vystřídal náročnost na dovednost ovládat instruktorské řemeslo. I když jsem v úvodu diskuze uváděla, že nebudu hodnotit, zde to malinko poruším. Nejde ani tolik o hodnocení, jako spíše o projevení podpory přizpůsobení se době a inovaci Instruktorských kurzů. Čas, který je dnes na IK věnovaný instruktorскому řemeslu (se zaměřením na tvorbu kurzu a dramaturgii), podporovaný odbornými konzultacemi ze stran instruktorského týmu, je nevídaný a troufám si říct, že jde o nejucelenější koncept vzdělávání v této oblasti u nás. A jak je to tedy s fyzickou zdatností instruktorů? I když ze slov narátorů byly doby, kdy měli pocit, že fyzická zdatnost instruktorů v Prázdninové škole upadá i zde si dovoluji konstatovat, že model posledních dvou ročníků Instruktorského kurzu v podobě zimního putování nároky na fyzickou zdatnost instruktora PŠL naplňuje. Není to o tom, že instruktoři musí dělat zimní putovní. Ale zimní příroda velmi komplexně prověří nejen fyzickou ale i psychickou odolnost budoucích instruktorů, jsou-li vystaveni vystoupení ze zóny komfortu. Ukazuje, jak jedinec reaguje na zátěž, podporuje týmovost a v nemalé míře i sebepoznávání. A jak praví jeden z principů lesní moudrosti: příroda je zde nejen učebnou ale i učitelkou, dovoluji si doplnit – a u zimní přírody dvojnásob.

Tímto bych uzavřela diskuzi věnující se vývoji Instruktorského kurzu Prázdninové školy Lipnice a představím ještě limity a přínosy předkládané práce.

Limity práce - jako hlavní limit práce považuji nedostupnost veškerých materiálů a dokumentů. V celkovém získaném obrazu skutečnosti chybí řada částí. Důvodem jsou chybějící dokumenty (závěrečné zprávy, texty, fotografie, nahrávky, zápisy do deníků, atd.), které se nám nepodařilo dohledat. Příkladem pro nás může být datování roku prvního IK PŠ. Dohledatelné zdroje jej směřují k uváděnému ročníku 1981, což jeho autor potvrdil (orální historie), avšak jiné zdroje datují IK PŠ už do roku 1979.

Přínosy práce – jako hlavní přínos práce vnímám vůbec její vznik. Dále také naplnění dílčího cíle a to sebrat veškerou možnou dokumentaci o IK, zkompletovat ji a archivovat. Jako velký přínos práce vnímám, že se dohledaly dokumenty, které umožnily vzniku sumarizací, přehledů a následných analýz (avšak, jak uvádím v limitech práce, nebyly vždy kompletní). Velmi pozitivně hodnotím propojení získaných dat s orální historií, díky tomu je práce přínosem pro porozumění vývoje Instruktorských kurzů PŠL.

7 ZÁVĚRY

Předkládanou prací je vytvořen první ucelený přehled Instruktorských kurzů Prázdninové školy Lipnice od dob jejího vzniku až po současnost. Přehled je zpracován do jednotlivých tabulek a kategorizován na základě prvních dvou výzkumných otázek:

- Kdy a kde se jednotlivé Instruktorské kurzy konaly?
- Jaké předměty byly obsahem jednotlivých Instruktorských kurzů?

Sumarizací získaných informací o Instruktorských kurzech jsme naplnili první cíl a tyto data nám daly podklad pro následnou analýzu. Pomocí této analýzy můžeme na základě výsledků konstatovat, že za 40 let existence Prázdninové školy Lipnice doposud proběhlo 20 ročníků Instruktorských kurzů, z nichž byla prokazatelně třináctkrát realizována I. část a sedmáctkrát II. část - hlavní neboli závěrečná. Z těchto prokazatelných zdrojů bylo Instruktorскому kurzu Prázdninové školy Lipnice věnováno celkem 239 kurzovních dní vzdělávání instruktorů. Tento počet nezahrnuje externí (ZDrSEM), speciální části jako je disputace, prolog či další interní vzdělávání organizace. Analýza získaných dat nám pomohla odpovědět na třetí výzkumnou otázku:

- Jaké jsou rozdíly mezi jednotlivými ročníky?

V první řadě popisují rozdíl a vývoj mezi jednotlivými předměty a uvádím roky jejich zařazení do IK, poté se věnuji hlavním změnám mezi jednotlivými ročníky, zaznamenaným pomocí časové osy. Tím byl naplněn třetí a čtvrtý cíl práce.

Výsledky metody orální historie uvádí získaná data do kontextu a popisují nám politickou a společenskou situaci v době vzniku PŠ SSM, kontextualizace nám pomáhá porozumět sledu událostí, které předcházely určitému jednání. Tím je naplněn dílčí cíl práce.

Doporučení pro teorii – práce otevírá vhléd do výchovy v přírodě nejen současnosti, ale i těžkých dob před listopadem 1989. Jako autorka práce doporučuji, máme-li nějaké nesrovnalosti či otázky, hledejme odpověď v historii. Nebojme se ptát. Díky tomu můžeme vytvořit kvalitní podhoubí vědomostí a získat cenná data nejen pro vědecké práce podobného charakteru, ale také pro porozumění dějům ve společnosti.

Paralelně se sběrem dat k této práci vznikl dostupný archiv autorských kurzů PŠL, který je bohatým zdrojem a prozatím nevyčerpanou pokladnicí pro kvalifikační, vědecké a diplomové práce.

Předkládaná práce také přináší zdroje informací, které mohou být inspirací pro výuku předmětů zabývajících se výchovou v přírodě na FTK, FTVS, FSS atd.

Doporučení pro praxi - práce předkládá vývoj výchovy a vzdělávání instruktorů Prázdninové školy Lipnice, která je experimentálním metodickým centrem zážitkové pedagogiky. Díky tomu mohou být získané výsledky inspirací pro Instruktorские kurzy a vzdělávání volnočasových pedagogů obdobných organizací.

Práce může být inspirací pro aplikaci některých metod na letní výcvikové kurzy fakulty tělesné kultury. Prvky výsledků práce mohou být také aplikovány na kurzech pro vzdělávání instruktorů aplikovaných pohybových aktivit. Převážně v 90. letech byla integrace velkým středem zájmů PŠL. PŠL vytvářela jednu z prvních metodik začlenění osob se specifickými potřebami do volnočasových aktivit u nás. Prokazatelně můžeme říci, že například v roce 1998 byla na Instruktorském kurzu PŠL účastnice s tělesným postižením, která vnesla metodiku PŠL do volnočasové organizace Užitečný život. Integrace a následná inkluze je hlavním prvkem zájmu této organizace.

8 SHRNU TÍ

Práce vytváří první ucelený přehled Instruktor ských kurzů Prázdninové školy Lipnice (IK PŠL) včetně jejich obsahů, čili předmětů, kterými byly jednotlivé kurzy naplněny. Na základě analýzy tohoto přehledu popisuje vývoj jednotlivých předmětů IK, jejich zařazení v ročnících a na časové ose znázorňuje změny mezi jednotlivými ročníky. Pro tento výzkum byl použit kvalitativní přístup s metodami obsahové analýzy dat a orální historie. Pomocí metody orální historie jsou získaná data kontextualizována.

V teoretické části práce představuje vymezení pojmů výchova a vzdělávání. Uvádí osobnosti participující na vývoji výchovy a vzdělávání v přírodě a uvádí základní organizace výchovy v přírodě do roku 1989. Dále se zabývá pojmy, které je důležité znát pro kontext doby. Československým svazem mládeže, normalizací, socialistickým svazem mládeže a sametovou revolucí. Velký prostor v teoretické části práce věnuje organizaci PŠL. Jejím popisu, poslání, kořenům, vzniku i vývoji v jednotlivých letech. V závěru teoretické části práce představuje Instruktor ský kurz a popisuje nároky na osobnost instruktora PŠL.

9 SUMMARY

The theoretical part introduces the definition of education and training. Presents personalities participating in education and training in nature and provides basic education organization in the wild in 1989. It also deals with concepts that are important to know the context of the time. Czechoslovak Union of Youth, standardization, the Socialist Union of Youth and the Velvet Revolution. Large space in the theoretical part deals with the organization PSL, its description, mission, roots, origin and development each year. The end of this work is the instructor course and describes the demands on the personality of the instructor PSL.

In the methodological part we introduce two qualitative research methods that were used for data collection and processing. Specifically, the content analysis data and oral history. For each of the work deals with the characteristics of the research sample, description of data collection and at the end of methodological part describes the processing of the results.

10 REFERENČNÍ SEZNAM

- Břicháček, V. (1992). Jabné aneb poslání univerzity. *Metodické listy ročník XVII*, (1), 3–4.
- Dvořáčková, A. (2014). *Změny v sebehodnocení účastníků zimního instruktorského*. Diplomová práce. Olomouc: Fakulta tělesné kultury UP.
- Frömel, K. (2002). *Kompendium psaní a publikování v kinantropologii*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Gintel, A., & Holec, P. (1976). *Projekt Gymnasion – souhrnná zpráva*. Český ústřední výbor Socialistického svazu mládeže.
- Hanke, P. (2012). *Adaptace na normalizační režim (očima křesťanů)*. Bakalářská práce. Olomouc: Filosofická fakulta UP.
- Hanuš, M. (2014). Jak a v čem se vzdělávají instruktoři zážitkových akcí. *Gymnasion* 15(2), 55-58.
- Hanuš, M., & Hanuš R. (2015). Organizace. In M. Hanuš & R. Hanuš (Eds.), *Instruktorský slabikář* (pp. 8-55). Prázdninová škola Lipnice.
- Hanuš, R. (1994). Historie a současnost pobytu a výchovy v přírodě. In O. Holec (Ed.), *Instruktorský slabikář* (pp. 127-138). Prázdninová škola Lipnice.
- Hanuš, R. (2008). *Vývoj českého konceptu zážitkové pedagogiky a jeho postavení v rámci pedagogických věd*. Disertační práce. Olomouc: Fakulta tělesné kultury UP.
- Hanuš, R., & Chytilová, L. (2009). *Zážitkově pedagogické učení*. Praha: Grada.
- Hendl, J. (2008). *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Holec (1983). Prázdninová škola ČÚV SSM jako stimulační faktor dalšího rozvoje moderních forem pobytu v přírodě. In J. Havel (Ed.), *Směrnice a dokumenty k zabezpečení masového rozvoje tělovýchovné a branné činnosti v SSM a PO SSM* (pp. 92-104). Praha: Mladá fronta.
- Holec, O. a kol. (1994). *Instruktorský slabikář*. Prázdninová škola Lipnice.

- Holec, O. (2007). Typologie kurzů PŠL. *Gymnasion* 7(1), 132 – 142.
- Holec, P. (1982). Výchovná hlediska řízené rekreační činnosti. *Teorie a praxe tělesné výchovy* 30(5), 272-276.
- Holec, P., & Smékal, V. (1980). Výchovné aspekty řízené rekreační činnosti. *Acta polytechnica: práce ČVUT v Praze* 15, 6(3), 81–89.
- Hořejš, P. (1992). Neměli jsme dělat nic? *Mladý svět* 34, 13-15.
- Janiš, K., Kraus, B., & Vacek, P. (2004). *Kapitoly ze základů pedagogiky*. Hradec Králové: Gaudeamus.
- Ježek, J., Lukeš, K., & Prokš, P. (1992). *Historie v nepokřiveném zrcadle – Československo v letech 1968 – 1989*. Praha: Fortuna.
- Jirásek, I. (2004). Vymezení pojmu zážitková pedagogika. *Gymnasion* 1(1), 15.
- Jirásek, I. (Ed.). (2013). *Allan Gintel – Zážitková pedagogika a výchova v přírodě: cesty vedou dál*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Jirásek, I. (2016). Doxa a epistémé zážitkové pedagogiky. *Pedagogika*, 66(2), 154–178.
- Jůva, V., & Jůva, V. (1995). *Úvod do pedagogiky*. Brno: Paido.
- Knapp, C. E., & Smith, T. E. (2011). *Sourcebook of experiential education: key thinkers and their contributions*. New York, N.Y.; London: Routledge.
- Loeffler, T. A., Mitten, D. & Warren, K., (Eds). (2008). *Theory & Practice of Experiential Education*. Boulder, CO: Association for Experiential Education.
- Maňák, J. (1992). *Nárys didaktiky*. Brno: PdF Masarykova Univerzita.
- Másilka, D. (2003). *Zážitková pedagogika*. Diplomová práce, Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.
- Neumann, J. a kol. (1999). *Překážkové dráhy, lezecké stěny a výchova prožitkem*. Praha: Portál.
- Pelánek, R. (2008). *Průručka instruktora zážitkových akcí*. Praha: Portál.

- Průcha, J. (2000). *Přehled pedagogiky. Úvod do studia oboru*. Praha: Portál.
- Slaměník, I. (1983). *Výchovné a rekreační aspekty řízeného pobytu v přírodě v SSM*. In J. Havel (Ed.), *Směrnice a dokumenty k zabezpečení masového rozvoje tělovýchovné a branné činnosti v SSM a PO SSM* (pp. 81-91). Praha: Mladá fronta.
- Šimoník, O. (2003). *Úvod do školní didaktiky*. Brno: MSD s.r.o.
- Šindelková, K. (2011). *Vzdělávací kurz v oblasti aplikovaných pohybových aktivit s prvky zážitkové pedagogiky – On The Road*. Bakalářská práce. Olomouc: Fakulta tělesné kultury UP.
- Šindelková, K. (2013). *Osoba s tělesným postižením a její působení v oblasti zážitkové pedagogiky*. Bakalářská práce. Olomouc: Fakulta tělesné kultury UP.
- Vaněk, M. a kol. (2003). *Orální historie metodické a technické postupy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Vážanský, M. (1992). *Volný čas a pedagogika zážitku*. Brno: Masarykova Univerzita.
- Wolf, J (1992). *Jan Ámos Komenský – osobnost dneška*. Unitra.
- Zajíček, V. (1989). *Mezinárodní svaz socialistické mládeže*. Praha: nakladatelství Svoboda.

11 PŘÍLOHY

Příloha 1. Seznam tabulek a obrázků.

Příloha 2. Seznam kategorií, zkratky jmen narátorů, příklady kódů.

Příloha 3. Scénář Instruktorského kurzu 1986 – II. část.

Příloha 4. Scénář Instruktorského kurzu 1988 – II. část.

Příloha 5. Scénář Instruktorského kurz 1994 – II. část.

Příloha 6. Scénář Instruktorského kurzu 2001.

Příloha 7. Scénář Instruktorského kurzu 2007.

Příloha 8. Příklad vědomostního testu z Instruktorského kurzu 1994.

Příloha 9. Dopis Václava Břicháčka účastníkům Instruktorského kurzu 1998.

Příloha 10. Fotografie z Instruktorského kurzu 2015.

Příloha 1. Seznam tabulek a obrázků.

Tabulky

Tabulka 1. Komplexní souhrn realizovaných Instruktorских kurzů PŠL (str. 77).

Tabulka 2. Souhrnné výsledky faktografické části (str. 80).

Tabulka 3. Četnost jednotlivých předmětů v průběhu vývoje IK (str. 81)

Obrázky

Obrázek 1. Délka jednotlivých ročníků IK uvedená ve dnech (str. 78).

Obrázek 2. Graf typů provedení I. části IK a jejich četnosti (str. 79).

Obrázek 3. Četnost zařazení konkrétních předmětů v jednotlivých obdobích (str. 83).

Obrázek 4. Četnost zařazení předmětů vyžadujících fyzickou zdatnost instruktora v jednotlivých obdobích (str. 90).

Obrázek 5. IK 1981 – 1984, časová osa – popis, změny, inovace (str. 93).

Obrázek 6. IK 1995 – 2015, časová osa – popis, změny, inovace (str. 94).

Příloha 2. Seznam kategorií, zkratky jmen narátorů, příklady kódů.

Kategorie:

A - Vznik

B – souvislosti ke vzniku

C - Náročnost

D - Program (obsah předmětů)

E - Struktura (zima, léto, horo)

F – Kvalita

G – Proměny v čase, kontext doby

H - Význam osobnosti instruktorů

CH - Osobnost účastníků

I - Celistvá výchova

J – Hodnocení

V – vývoj

VV- vznik a vývoj

Zkratky jmen šifinstructorů/narátorů:

D – Daniel Dražanský

O – Ota Holec

P – Petr Holec

MH – Milan Hanuš

MS – Michal Stránský

Příklady kódů

Michal Stránský – kvalita (MS-F), Milan Hanuš – osobnost účastníků (MH-CH), Petr Holec - vývoj (P-V).

INSTRUKTORSKÝ KURS OBČ / PŠL 1994 • ALBER 7. - 15. ŘÍJNA 1994

	8:00	9:00	10:00	11:00	12:00	13:00	14:00	15:00	16:00	17:00	18:00	19:00	20:00	21:00	22:00		
PA 7.								+ MP + BS + OH						ÚVOD HO MP	TVŮRIVÉ AKT / KOMUNIKACE BS	3	
SO 8.								DRAMATURGIE MP & OH TYH. PRÁCE	DRAMAT. - PRÁCE - TYH. - PRÁCE					OB ÚVOD	VEDELAŤVÁČÍ PRŮ. / KOMUNIKACE / HRA BS	4	
NE 9.								SOFTBAL OH (MAK)	DRAMAT. - PRÁCE - TYH. - PRÁCE					SOFTBAL OH (MAK)	VEDELAŤVÁČÍ PRŮ. HO & BS	ZDRAVOVĚDA RP	7
PO 10.								ZDRAVOVĚDA SCORE LAUF MP HS	ZDRAVOVĚDA RELAXACE - STRATEGIE RP & LJ					SOFTBAL OH (MAK)	SCORE - LAUF - VÝSTUP - SOUTĚŽ MP HS	METODIKA - SOUTĚŽ MAK	5
ÚT 11.								LEGISLATIVA OH	ORIENTAČNÍ BĚH - ZAČÁTEK - PRÁCE - PRÁCE HS					DRAMATURGIE "jak to vidím já" MAK	DRAMATURGIE • ŘEŠENÍ TYMŮ • PERSONAL. MANAŽERSKÁ JW	3	
ST 12.								TEORIE & PRÁCE HRŮ (& METODIKA & DRAMATURGIE)	TEORIE & PRÁCE HRŮ (& METODIKA & DRAMATURGIE)					TEORIE & PRÁCE HRŮ (& METODIKA & DRAMATURGIE)	PED. PSYCH. PŘÍPRAVA VB	3/4	
ČT 13.								TEORIE HRŮ PED. - PSYCHOLOG. PŘÍPRAVA JW	DRAMAT. URGENT. - PŘÍPRAVA - PRÁCE VB					SOFTBAL OH	PED. PSYCH. PŘÍPRAVA VB	3	
PA 14.								PED. PSYCH. PŘÍPRAVA VB	SEMINÁŘE VOLNO (ZAVR. - PRÁCE) VB					ZÁVĚR. TEST OH	DRAMATURGIE - PŘÍPRAVA (GREEN C.) MP + OH	2 & P ROZPRÁVĚ...	
SO 15.								ZÁVĚR - ROZSUMĚ " - " - PŠL - HODNOCENÍ	ILUSTRACE ROMÉD					ILUSTRACE ROMÉD	MP - MAGDA PINKASOVÁ • BS - BOB STRANSEY HS - HONZA ŠMOLTA • RP - ROBERT PLESFOT • MAK - MAR- TIN KLUMÁEK • LJ - IVANA ŠIKOVSKÁ • JW - JIŘKA WALDER • VB - VACLAV BŘICHÁČEK • OH - OTA HOUBEK		

Příloha 6. Scénář Instruktorského kurzu 2001.

IK 2001												
S P O S A A												
snídaně 8-9:00-8:45 9:15												
oběd + pauza 12:30-14:00												
večere 18:00-19:00 19:45												
Úvod IK 20 hod na stanovištích 24 hod slavnostní zahájení na Dou												
1. den pátek 26.10.	Červenáček Šiml oba od odpoledne											
2. den sobota 27.10.	Červenáček Šiml večer Afa a Ivoš	RK	TPH (Červenáček)	K	TPH (Červenáček)	18:00 příjezd hostů	T (Šiml)	25 let PŠL panelová diskuze OH, DŠ, AS	Drobnička (Kačka Dobrálové)			
3. den neděle 28.10.	Červenáček Šiml Ivoš Afa	RK	OH? (Šiml) OSP (Ivoš) O sobotst. úvodt. 5 hod	A	OSP (Ivoš) Etika: přednáška + ... 2hod		Ř	OSP (Ivoš) Socodrama: případy z praxe - 2 hod	Noční hra Princezna Š-Š (Pája Pašík)	22 hod start		
4. den pondělí 29.10.	Červenáček Afa Zuzka -v noč	RK	TPH (Červenáček)	V	TPH (Červenáček)		i	hra účastníků				
5. den úterý 30.10.	Červenáček Zuzka, Afa Pela + Šiml - odpo. Váča - v noč	RK	DRAM (Zuzka)	I 14,00 na skaišch	OUTDOOR (Pela+Šiml+Afa)		B	Host AG (Červenáček)	Noční přípitek ... hodn kurzu			
6. den středa 31.10.	Zuzka Váča	RK	DRAM (Zuzka) PROD (Váča)	Č	Hra náročná na PROD (Váča&Zuzka)		E	DRAM (Zuzka) PROD (Váča)				
7. den čtvrtek 1.11.	Šiml Zuzka + Váča - do oběda Michal + Ivoš - odpo.	RK	DRAM (Zuzka) PROD (Váča)	K	ORG (Šiml) varianta pulení s OSP		N	Vnitřní motivace osobní motivace + motivace k práci pro PŠL (Ivoš&Michal)	Sólo (Váča)			
8. den pátek 2.11.	Červenáček Šiml Ivoš+Michal Zuzka+Váča - as večer	RK	OSP (Ivoš&Michal) výstupy ze sálu zачлени темат после výвоје IK	A	tým: příprava na diskusi úč.: příprava na obhajoby		i	Etika, Morální mantinely PŠL Gregor, Pečíňka, Svatoš, Bauer, Šimon				
9. den sobota 3.11.	Červenáček Šiml, Ivoš, Michal, Zuzka Váča, Afa Pela - v počbne	O.B. (Afa) za ranního kuropění	RK	OSP ? (Ivoš) připr va na obhaj oby ?	Org test max 45m n			zpětná vazba porada týmu IK	slavnostní vyhlášení inštruktorů			
10. den neděle 4.11.		RK	Uzavření IK		odjezd „inštruktorů“							

" Poloviční test "

METODIKA

- 1) Jak se stát žadáným instruktorem?
- 2) Z jakých důvodů je instruktor poslán do hry coby účastník a co je v tom případě jeho první zásadou?
- 3) Kdy mají přihlášení účastníci dostat první dopis a co všechno musí obsahovat?
- 4) Bez jakých výkonných funkcí se tým neobejde?
- 5) Na kursu máte uvádět hru. Co všechno si musíte připravit doma a co všechno musíte udělat na kursu před jejím zahájením?
- 6) Jaký styl řízení týmu vám jako instruktorovi nejvíc vyhovuje? Jaký byste aplikovali v roli šéfinstruktora na přípravných schůzkách a jaký při vlastním kursu?
- 7) Proč hlavně je nutno poslední přípravnou schůzku uskutečnit přímo ve středisku?
- 8) Napište základní a nejpodstatnější pravidlo při uvádění rizikových programů.
- 9) Jaké zákony (stačí z kterých oblastí) se bezprostředně vztahují k činnosti PŠ-L.
- 10) Které všechny položky se objeví v rozpočtu kursu?
- 11) Co všechno musí tým udělat bezprostředně před začátkem kursu, tj. v době od jeho příjezdu do střediska do okamžiku zahájení kursu? Co by měl udělat instruktor jako jednotlivec?
- 12) Uveďte nejdůležitější zásady hospodaření s materiálem.
- 13) Co vše má být sděleno účastníkům při zahájení kursu?

Závěrečný test

- 0a) vzdálenosti met na hřišti softbalu
- b) barvy na mapě orientačního běhu IOF (+ co znázorňují)
- 1) Kriteria třídění her
- 2) Metody rozdělení (nasazení) hráčů do hry
- 3) Rizika uvádění her
- 4) Vysvětlení pojmu dramaturgie
- 5) Jaké jsou možné cíle pobytových projektů v přírodním prostředí
- 6a) Které základní skutečnosti ovlivňují dramaturgii kursu
- b) Co vše musí dramaturgie kursu vzít do úvahy v souvislosti s účastníky
- 7) Prostředky relaxace
- 8) Jakou podobu mohou mít programy na rozvoj tvořivosti
- 9) Co rozumíš pod pojmem sociální dovednosti? Které je možné na kursu rozvíjet/cvičit prostřednictvím programů ?
- 10) Které prostředky může použít režisér vzdělávacích pořadů ?
- 11) Jak připravit avést přípravnou pracovní schůzku týmu (jste v roli šéfa kursu) a co bude obsahovat ?
- 12) Základní vývojová potřeba ve věku adolescence a mladé dospělosti (*Hledání místa ve světě - velké výkony - hledání životního stylu: identifikace, intimita... rodičovství*)
- 13) 2 základní typy konfliktů (*intrapersonální - interpersonální*)
- 14) 7 významných osobností z historie pobytu v výchovy v přírodě
- 15) 7 českých občanských sdružení, využívajících přírodního prostředí k výchovným účelům
- 16) Vysvětli pojem "výchova v vzdělávání prostřednictvím zážitku"

Příloha 9. Dopis Václava Břicháčka účastníkům Instruktorského kurzu 1998.

Praha, 3. 12. 1998.

Moji milí,

od Michala jsem dostal Vaše pozdravy od Sázavy z IK. Měl jsem z nich velkou radost - ne pro poněkud nadnesené úvahy o mém konání - ale protože jsem z nich cítil touhu hledat cesty do světa za poznáním i cesty k sobě samým a zároveň touhu sloužit druhým. Je to velká výzva pro budoucnost. Z Vašich slov soudím, že nejde o chvilkovou motivaci, ale o hlubokou potřebu být prospěšnými sobě navzájem a hlavně následníkům.

Nemá-li se výchova zvrátit ve svůj opak - který možná pociťujete ve školách - pak nemůže spoléhat jen na jakési návody, ale musí neustále se rozhlížet po okolí, hledat cestu, zkoušet, třeba i chybovat, ale nemůže zůstat stát na jednom místě. Není to jednoduché. Často mívá člověk pocit, že má pravdu na dosah, ale bývá to většinou klam. Všichni velcí duchové lidstva hledali - a nalezené poznání předávali dál z generace na generaci bez ohledu na bariery jazykové, kulturní, náboženské či politické. Řetěz rukou - to je březinovská metafora - si předává poselství výchovy. Přechází naní na Vás a soudím, že právem

Jedno přání pod stromeček: Držte se pohromadě. Jedinec velmi snadno podlehne únavě, malomyslnosti či se zahltí všednodenností. Každý z nás potřebuje mít kolem sebe přátelský kruh, vzájemnou sociální i myšlenkovou oporu a jistotu společného usilování. Říká se, že člověk se skládá z těla a duše, ale dodal bych k tomu, že je zde ještě sféra přátelství a lidských vztahů. V krajině našich vztahů najdeme místa, kam se rádi vracíme, ale i místa záhadná, neprobádaná a do nich se vypravujeme za poznáním. Cesta za poznáním je současně cestou za spoluprací a přátelstvím. Tedy držte se pohromadě a vytvářejte kolem sebe trpělivě a tolerantně spolupracující kroužky - budou jednou velmi potřebné

Přeji Vám pěkné vánoční i zimní dny, hodně dobré pohody a kladných vztahů

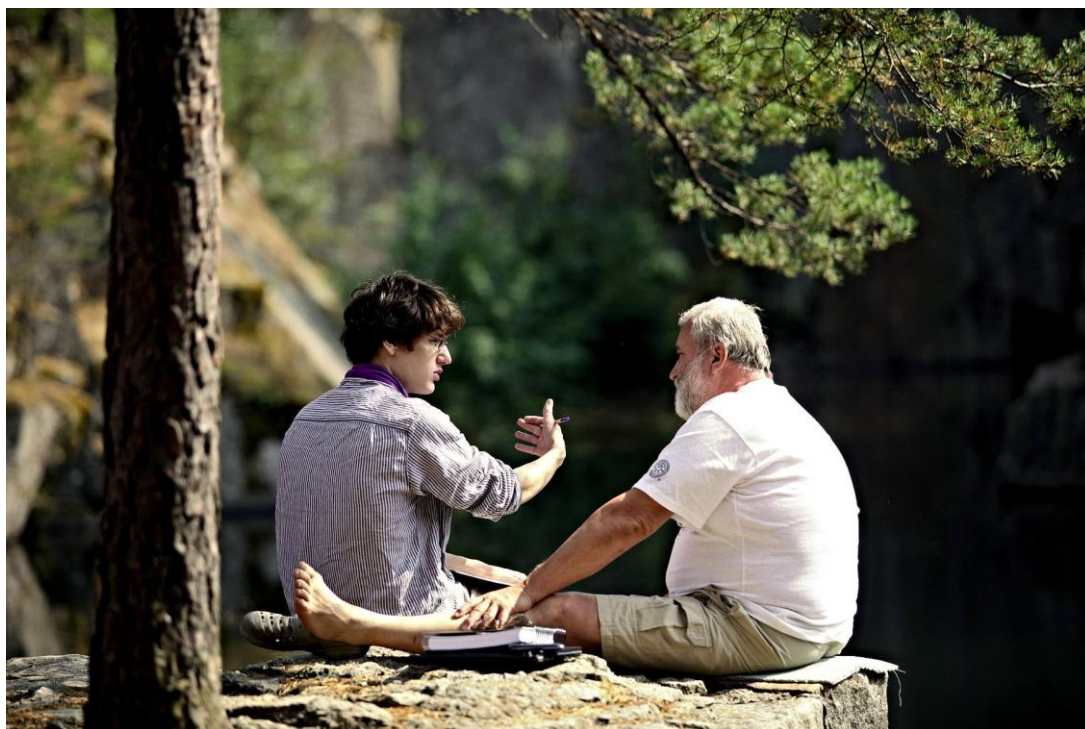

Václav Břicháček

Příloha 10. Fotografie z Instruktorského kurzu 2015

Instruktorský kurz 2015 – Zimní část, putování.

Instruktorský kurz 2015 – Letní část, konzultace nad tvorbou kurzu.

Instruktorský kurz 2015 – Letní část, předmět Organizace. Toulky Lipnickou minulostí.

Instruktorský kurz 2015 – Letní část, Lom Na Hřebenech, Hunger Games.

Instruktorský kurz 2015 – Zimní část, táboření – Kralický Sněžník.

Instruktorský kurz 2015 – Letní část, slavnostní vyhlášení nových Instruktorů PŠL.